

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ Μ'

ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19. — Τηλ. 227-689

1 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1963

ΑΡΙΘ. 7

Ὁ Χριστὸς ἐγείρων τοὺς Πρωτοπλάστους ἐκ τῶν μνημείων
(Διὰ χειρὸς Φωτίου Κόντογλου).

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ

Ἡ Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ ἐσήμανε τὸ ἀκτινοβολοῦν τέρμα τῆς ἐπιγείου ζωῆς του. Καὶ ὁ Σταυρός, τὴν «ὁδὸν» τὴν ὁποίαν ἠκολούθησε, διὰ νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν θείαν του ἀποστολήν· καὶ τὴν ὁποίαν ἀφῆκεν εἰς ἡμᾶς ὡς «ὑπογραμμὸν, ἵνα ἐπακολουθήσωμεν τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ» (Α' Πέτρ. 2,22).

Κήρυγμα συνεχοῦς ἀγῶνος κατὰ τῆς ἀλόγου ἐλευθερίας τῆς μὴ προσανατολιζομένης πρὸς τὸ ἀγαθόν, καὶ σύμβολον τῆς ἐκουσίας θυσίας κατὰ τοῦ κακοῦ καὶ τοῦ θανάτου εἶναι ὁ τίμιος Σταυρός του. Νίκη καὶ σάλπισμα θριάμβου καὶ βεβαίωσις ζωῆς αἰωνίου εἶναι ἡ θεία του Ἀνάστασις. Καὶ ἡ Θεανδρική του προσωπικότης εἶναι ὁ πάμφωτος πνευματικὸς φάρος, διὰ τοῦ ὁποίου φωτίζεται ἡ ἐλευθερία τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἀνυψοῦται οὗτος ὡς ἡ ὑπερτάτη ἀξία τοῦ κόσμου.

Διότι ὁ ἄνθρωπος ἐπλάσθη κατ' «εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν» τοῦ Πλάστου καὶ Δημιουργοῦ του, ὡς θεία πνοή, ὡς ἐλευθερία καὶ ὡς δημιουργὸς δυνάμεις. Καὶ ὁ κόσμος αὐτός, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐτοποθετήθη, εἶναι στίβος ἀγῶνος καὶ παλαίστρα δοκιμασίας. Δυσμάχητος ὅμως καὶ ἀσφυκτικὴ εἶναι ἡ δύναμις τοῦ ἐγκοσμίου κακοῦ, καὶ ἀστείρευτοι αἱ πηγαὶ τῆς ἀμαρτίας. Τὰ πάθη καὶ αἱ ἐπιθυμιαί, τὰ μίση καὶ οἱ ἐγωῖσμοί, ἡ πλεονεξία καὶ ἡ ματαιοδοξία θέτουν εἰς συνεχῆ πειρασμὸν τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἀνθρώπου καὶ κλονίζουν τὰς δυνάμεις παντὸς εὐρισκομένου ὑπὸ τὸ κράτος των. Καὶ ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν δύναται οὗτος νὰ ἐκπέσῃ· καὶ ἀδυνατῶν ν' ἀνεύρῃ τὰ ὑψηλὰ πεπρωμένα καὶ τὸν θεῖόν του προορισμόν, ν' ἀμαυρώσῃ καὶ νὰ ζοφώσῃ τὴν «θείαν εἰκόνα» του.

Καὶ ἀποβαίνει τότε τραγικὴ ἡ αἴσθησις τῆς ζωῆς. Διότι ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἐντὸς του παλμοὺς αἰωνίους καὶ ἄσβεστον τὸν πόθον τῆς αἰωνίου ζωῆς. Βλέπει ὅμως νὰ λειτουργῇ ἐντὸς τῶν βιολογικῶν του λειτουργιῶν ἀμείλικτος ὁ νόμος τῆς φθορᾶς· καὶ τελικῶς νὰ ἐπιθέτῃ τὴν παγεράν του σφραγίδα ὁ θάνατος

εἰς τὴν ἐπίγειον ὑπαρξίν του. Ἀλλὰ καὶ κάθε ἄλλη ἐγκόσμιος ζωὴ περὶ αὐτὸν νὰ εὐρίσκεται ὑπὸ τὴν ἀπροσμάχητον κυριαρχίαν του· καὶ ἀναβρύζουσα ἀπὸ τὰς σκοτεινὰς ἀβύσσους τοῦ μηδενός, νὰ καταλήγῃ εἰς τὰ ἀπύθμενα βάραθρα τοῦ ἀφανισμοῦ. Καὶ ὁ Ὁμηρος, αἰσθανόμενος κυρίαρχον τοῦ Σύμπαντος τὸν θάνατον, ἀνέκραζεν, πλήρης μελαγχολίας καὶ ἀπαισιοδοξίας, «οἴη τε φύλλων γενεή, τοιήδε καὶ ἀνδρῶν...».

Ἴδου διατὶ ὁ Χριστός, ὡς Θεάνθρωπος, ὡς πίστις δηλαδὴ ὅτι ἐγεννήθη, ἀπέθανε καὶ ἀνέστη—μεμαρτυρημένως—ἐντὸς τῆς ἱστορικῆς ζωῆς, ἀποτελεῖ ἐκπληκτικὴν φανέρωσιν τῆς Θείας Ἀγάπης ἐντὸς τῆς δημιουργίας, καὶ σημειοῖ ἕνα νέον αἰῶνα καὶ τὴν ὀγδόην ἡμέραν εἰς τὴν ζωὴν τοῦ κόσμου. Ἴδου διατὶ εἶναι ὁ Θεὸς μας Λυτρωτής, ὁ Σωτὴρ τοῦ Κόσμου, ὁ Ρύστης τοῦ ἀνθρώπου «ἀπὸ πάσης θλίψεως, κακοῦ καὶ ὀδύνης».

Ἡ θεία ζωὴ Του, ὁ τίμιος Σταυρός Του καὶ ἡ θεία Του Ἀνάστασις μᾶς ἀπεκάλυψαν, ὅτι τὸ νόημα τοῦ Ὁντοσ δὲν εὐρίσκεται εἰς τὸν φυσικὸν μας αὐτὸν κόσμον, ὅπου βασιλεύουν ἡ φθορὰ καὶ ὁ θάνατος, αἱ κακίαι καὶ τὰ μίση, οἱ ἐγωῖσμοι καὶ αἱ διχόνοια, ἀλλὰ εἰς τὸν πνευματικὸν κόσμον, ὅπου θριαμβεύουν ἡ ἀπειρος ἀγάπη, ἡ ἄρρητος ἀρμονία καὶ τὸ ἀνέσπερον φῶς τῆς αἰωνίου ζωῆς· καὶ ἡ «θεία εἰκὼν» τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν Πλάστην καὶ Δημιουργόν της.

Πρὸς τοῦτο, ἡ ἐπίγειος ζωὴ του πρέπει ν' ἀποβῇ ἀδυσώπητος καὶ ἀνοικτίμων καταγγελία κατὰ τοῦ κακοῦ. Καὶ βαστάζων οὗτος, ἐλευθέρως καὶ ἐκουσίως, τὸν Σταυρόν του, νὰ κατευθύνεται σταθερῶς πρὸς τὸν Θεὸν καὶ πρὸς τὴν Θείαν Του Βασιλείαν, πραγματοποιῶν ἀπαύστως ἐντὸς του καὶ πρὸς τὸν πλησίον του τὸ ἀγαθόν, εἰς ὅλην τὴν ἐκθαμβωτικὴν του δύνάμιν καὶ ὠραιότητα.

Κανεὶς ἄλλος λαὸς εἰς τὸν κόσμον δὲν ἐπίστευσεν εἰς τὸν θριαμβευτὴν κατὰ τοῦ θα-

ΜΗΝΥΜΑ

ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

Κ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

Π ρ ό ς

Τήν σπουδάζουσαν νεότητα

Ἐπὶ τῇ «Ἡμέρᾳ Προσευχῆς Ἑλλήνων Σπουδαστῶν» (31 Μαρτίου 1963).

Ἀγαπητοὶ μοι σπουδασταί,

Ἐπιλαμβάνομαι τῆς εὐκαιρίας τῆς προερχομένης ἐκ τῆς «Ἡμέρας προσευχῆς Ἑλλήνων σπουδαστῶν», ἵνα εὐχαρίστως ἐπικοινωνήσωμετὰ τῆς σπουδαζούσης Ἑλληνικῆς νεότητος καὶ ἀπευθίνω πρὸς ἅπαντας τοὺς Πανεπιστημιακοὺς καὶ τῶν Ἀνωτάτων Σχολῶν φοιτητὰς καὶ πρὸς τὰς φοιτητριάς τὰς εὐχὰς καὶ τὰς εὐλογίας μου πρὸς ἐπιτυχίαν ὑμῶν εἰς τὰς ἐπιστημονικὰς σας ἐπιδιώξεις καὶ εἰς τοὺς ἀγαθοὺς σκοποὺς τοὺς ὁποίους ἔχετε θέσει εἰς τὴν ζωὴν σας.

Εἶμαι δὲ ἀπολύτως βέβαιος, ὅτι ἕκαστος ἐξ ὑμῶν

νάτου Χριστόν, ὅσον ὁ ἰδικός μας. Καὶ ὄχι μόνον διετύπωσε τὴν πίστιν του αὐτὴν εἰς ἐκπάλους πνευματικὰς δημιουργίας ποὺ ἐξέπληξαν τὸν κόσμον, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐχάραξεν ἀνεξίτηλως εἰς τὰ βάθη τῆς συνειδήσεώς του ὡς χρέος ἱερόν. Καὶ τὴν ἀνεστήλωσεν ὡς τρισάχιον βωμὸν θυσίας διὰ τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ ἀνθρώπου, ποὺ ἐπάνω του λαμποκοπᾷ, διαρκῶς ἀνανεουμένη, ἡ πορφύρα τοῦ τιμίου τοῦ αἵματος.

Τὸ Ἔθνος μας τὴν Χριστιανικὴν ἀλήθειαν τὴν ἠγνόησε καὶ τὴν ἠσθάνθη—εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς—ὡς ἐσωτερικὸν φῶς ποὺ ἀποκαλύπτει τὴν ἀπόλυτον ἀξίαν τοῦ πνεύματος καὶ πάσης ἀτομικῆς ψυχῆς, καὶ ποὺ πρέπει νὰ διαχέεται συνεχῶς ἐντὸς τοῦ φυσικοῦ καὶ ἱστορικοῦ κόσμου, καὶ νὰ τὸν μεταποιῇ καὶ νὰ τὸν ἐξυψώσῃ.

Καὶ ὅταν μεθ᾽ ἑνὸς θὰ σημαίνουν καὶ πάλιν χαρμοσύνως διὰ τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ τὰ σήμαντρα τῶν ἱερῶν μας ναῶν, ἅς ὑψώσωμεν τὰς λαμπάδας μας πρὸς τοὺς σιωπηλοὺς οὐρανοὺς. Καὶ ἅς καύσωμεν εἰς τὴν τρεμίζουσαν φλόγα των κάθε σκεπτικισμὸν καὶ κάθε ἄπτερον ὀρθολογισμὸν, ψάλλοντες, μετὰ τὴν χαρὰν ποὺ ἐδίδει τὰ στήθη τῶν πατέρων μας, «Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν...».

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ἔχει εὐγενεῖς καὶ εὐλογημένας καὶ ἐθνικὰς ἐπιδιώξεις ἐν τῷ βίῳ αὐτοῦ καὶ προσπαθεῖ διὰ τῆς μελέτης καὶ τῆς ἐπιστημονικῆς ἢ τεχνικῆς αὐτοῦ καλλιέργειας καὶ ἀναπτύξεως νὰ τὰς πραγματοποιήσῃ κατὰ τὸν πλέον ἐπιτυχή τρόπον.

Ἄλλὰ ἐξ ἴσου πιστεύω ἀκραδάντως, ὅτι σεῖς οἱ Ἕλληνες φοιτηταὶ καὶ σπουδασταὶ ἔχετε κατανοήσει ὅτι ὁ μορφωμένος ἄνθρωπος δὲν νοεῖται ποτὲ ἄνευ χριστιανικῆς πνευματικῆς ἐπιδόσεως, ἀναφερομένης μὲν εἰς τὴν ἀκράδαντον πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν πρὸς τὸν Πανάγαθον Θεὸν καὶ πρὸς τὴν Ἁγίαν Ἐκκλησίαν Του, μετατρεπομένης δὲ εἰς ἀγαθὰ ἔργα ἐν τῷ βίῳ παντί, συμφώνως πρὸς τὰ ἀξιώματα τῆς Χριστιανικῆς Ἠθικῆς.

Ἄξιωμα ἀκριβῶς τῆς Χριστιανικῆς Ἠθικῆς καὶ αἴτημα τῆς χριστιανικῆς ψυχῆς εἶναι καὶ τὸ καθῆκον τῆς ἀδιαλείπτου προσευχῆς. Εἶναι δὲ βασικὴ ἀπαιτήσις τῆς χριστιανικῆς ψυχῆς ἡ ἐνασχόλησις αὐτῆς μετὰ τῆς προσευχῆς, εἰς τρόπον ὥστε ἡ προσευχὴ νὰ ἀποτελῇ τὸ ἀσφαλέςτατον κριτήριον τοῦ πνευματικοῦ καὶ ἠθικοῦ δυναμισμοῦ τῆς ψυχῆς.

Ἄλλὰ ἡ προσευχὴ, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἀποτελεῖ ἀπαιτήσις ψυχολογικὴν τοῦ πραγματικοῦ χριστιανοῦ, εἶναι μέγας ἠθικὸς καὶ πνευματικὸς παράγων ἐνισχύσεως τοῦ προσευχομένου ἀνθρώπου, τῆς ἐνισχύσεως ταύτης τυγχανούσης ὑπερκοσμίου ὡς προερχομένης ἐκ τοῦ Θεοῦ, ὅστις ἐνανθρωπήσας οὐ μόνον ἐδίδαξεν ἡμᾶς πῶς νὰ προσευχόμεθα, ἀλλὰ ἐβεβαίωσεν ὅτι ὁ αἰτῶν διὰ τῆς προσευχῆς καὶ πιστεῦαν εἰς τὴν δύναμιν αὐτῆς θὰ τυγχάνῃ τοῦ αἰτουμένου. Τὴν ἀλήθειαν δὲ ταύτην τὴν ἐπιβεβαίωσι, ὡς γνωστόν, ἡ ἱστορία ὅλων τῶν ἡγιασμένων χριστιανικῶν προσωπικοτήτων διὰ μέσου τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν.

Βέβαιος ὢν, ἀγαπητοὶ μοι φοιτηταὶ καὶ σπουδασταί, περὶ τῆς ἐπιτελέσεως ἀπὸ μέρους ὑμῶν τοῦ ἱεροῦ καθήκοντος τῆς ἀδιαλείπτου προσευχῆς κατὰ τὴν προτροπὴν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου «ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε», συνιστῶ μετὰ πολλῆς ἀγάπης πρὸς ὑμᾶς, ὅπως τὸ καθῆκον σας τοῦτο ἀποτελῇ τὴν βᾶσιν ὅλων τῶν ἄλλων καθηκόντων σας, ὄχι μόνον τώρα κατὰ τὴν περίοδον τῆς ἐπιστημονικῆς σας ἀναπτύξεως ἀλλὰ καὶ καθ' ἅπασαν τὴν ζωὴν σας. Ἐχετε διὰ παντός εἰς τὴν σκέψιν σας τὸ γεγονός, ὅτι, χωρὶς τὸν Χριστόν, καὶ τῆς ὑπ' Αὐτοῦ διὰ τῆς προσευχῆς ἐνισχύσεως, οὐδὲν τὸ ὑψηλὸν καὶ ὀρατὸν καὶ θαυμάσιον δύναται νὰ ἐπιτελέσῃ ὁ χριστιανός.

Ο ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΧΙΛΙΕΤΗΡΙΔΟΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ

Β' ΕΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Και ἡ βυζαντινὴ Θεσσαλονικὴ καὶ ὑπέρτιμος πρωτεύουσα τῆς Μακεδονίας ἀπένευμε φόρον τιμῆς, ἐξ ὀνόματος ὀλοκλήρου τοῦ βορειοελλαδικοῦ Λαοῦ, εἰς τὸ "Ἅγιον Ὄρος, ἐν τῷ ὁποίῳ, ὡς ἐν ἱερᾷ κιβωτῷ, διασώζεται καὶ συντηρεῖται τὸ πνεῦμα τοῦ Ἑλληνικοῦ Βυζαντίου καὶ περιφρουρεῖται ἡ βαθυτέρα οὐσία τῆς Ὀρθοδοξίας. Ὁ κλῆρος καὶ ὁ λαὸς τῆς Συμπρωτεύουσης ἐώρτασαν τὴν χιλιετηρίδα τοῦ Ἁγίου Ὄρους ἐντὸς τῆς ὑποβλητικῆς ἀτμοσφαιρας, τὴν ὁποίαν συνέθετον τὸ κυανόλευκον χρῶμα, εἰς τὸ ὁποῖον ἔπλεεν ἡ πόλις, καὶ ὁ ἑαρινὸς ἥλιος, ὅστις κατηύγαζε τὰ πολυδοξα βυζαντινὰ μνημεῖα τῆς Θεσσαλονικῆς.

Συμφώνως πρὸς τὸ πρόγραμμα, ὅπερ κατηρτίσθη ὑπὸ τοῦ ἐν Θεσσαλονικῇ Κλιμακίου τῆς Ἐπιτροπῆς Ἐορτασμοῦ χιλιετηρίδος Ἁγίου Ὄρους, τὸ Σάββατον, 9ην Μαρτίου 1963 καὶ ὥραν 11 π.μ. ἐγένετο εἰς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Θεσσαλονικῆς πανηγυρικὴ συγκέντρωσις, εἰς τὴν ὁποίαν παρέστησαν ἅπαντες οἱ ἀφιχθέντες διὰ τὸν εορτασμὸν ἱεράρχαι, τὰ μέλη τῆς ἀγιορειτικῆς ἀντιπροσωπείας καὶ τὰ μέλη τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς Ἐορτασμοῦ. Τὴν συγκέντρωσιν ἐτίμησαν οἱ ἐκπρόσωποι τῶν ἀρχῶν. Οὕτω, πρὸς τοὺς ἄλλοις, εἰς τὸ Μητροπολιτικὸν Μέγαρον συνεκεντρώθησαν οἱ Σεβασμιώτατοι μητροπολίται Λαοδικείας κ. Μάξιμος καὶ Καρπάθου καὶ Κάσου κ. Ἀπόστολος, ἐκπροσωποῦντες τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, ὡς καὶ οἱ Σεβ. Μητροπολίται Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων κ. Κύριλλος, Πολυανῆς καὶ Κιλκισίου κ. Ἰωακείμ, Ἐδέσσης καὶ Πέλλης κ. Διονύσιος, Νευροκοπίου καὶ Ζιγνῶν κ. Ἀγαθάγγελος, Μυτιλήνης κ. Ἰάκωβος, Ρόδου κ. Σπυριδῶν, Δημητριάδος κ. Δαμασκηνός, Μαρωνείας κ. Τιμόθεος, Τρίκκης καὶ Σταγῶν κ. Διονύσιος, Ἐλασσῶνας κ. Ἰάκωβος, Λάμπης καὶ Σφακίων κ. Ἰσιδώρος, Φθιώτιδος κ. Δαμασκηνός, Γρεβενῶν κ. Χρυσόστομος, Ἱερισσοῦ, Ἁγίου Ὄρους καὶ Ἀρδαμερίου κ. Παῦλος καὶ ὁ Θεοφιλ. Ἐπίσκοπος Μηλιτουπόλεως κ. Ναθαναήλ. Ὡσαύτως προσῆλθεν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης πρῶην Διδυμοτείχου κ. Ἰωακείμ. Πάντας τούτους ἐδεξιώθησαν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Θεσσαλονικῆς κ. Παντελεήμων, ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Ταλαντίου κ. Στέφανος καὶ ὁ Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Θεσσαλονικῆς καὶ Ὑψηλῆς τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Πανος. Ἀρχιμ. κ. Παντελεήμων Ροδόπουλος.

Εἰς τὴν συγκέντρωσιν παρέστη ὡσαύτως ἡ ἀντιπροσωπεία τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ἀποτελουμένη ἀπὸ τὸν Πανος. Προηγούμενον τῆς Ἱ. Μονῆς Βατοπεδίου κ. Κωνσταντῖνον, τὸν Πανος. Προηγούμενον τῆς Ἱ. Μονῆς Χιλιανδαρίου κ. Νικάνορα, τὸν Πανος. Καθηγούμενον τῆς Ἱ. Μονῆς Διονυσίου κ. Γαβριήλ, τὸν Πανος. Γέροντα τῆς Ἱ. Μονῆς Φιλοθέου κ. Εὐδόκιμον, καὶ τὸν Πανος. Γέροντα τῆς Ἱ. Μονῆς Κωνσταντοπόλεως κ. Δαυίδ. Ἐπίσης παρέστησαν ὁ Γενικός

Γραμματεὺς τοῦ Ὑπουργείου Βορείου Ἑλλάδος κ. Χολέβας, ὁ Διοικητὴς τοῦ Γ' Σώματος Στρατοῦ κ. Καραβίτης, βουλευταὶ, οἱ νομάρχαι Θεσσαλονικῆς καὶ Τρικάλων κ.κ. Μανουσόπουλος καὶ Παϊτάκης, ὁ τέως ὑπουργὸς κ. Μαυροκορδαῆτος, ὁ δήμαρχος Θεσσαλονικῆς κ. Παπαηλιάκις, ὁ ἐπιθεωρητὴς Χωροφυλακῆς στρατηγὸς κ. Μήτσου, ὁ Πρύτανης τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονικῆς κ. Ἀνδριώτης, οἱ Ὀμότιμοι Καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ.κ. Ἀ. Ἀλιβιζᾶτος καὶ Π. Τρεμπέλας, ὁ Κοσμητὼρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονικῆς κ. Ἱ. Καλογῆρου, οἱ Καθηγηταὶ τῆς αὐτῆς σχολῆς κ.κ. Ἀθ. Χαστούπης, Π. Χρήστου, Εὐθ. Θεοδώρου, Ἱ. Ἀναστασίου, Ἀ. Παπαγεωργακόπουλος, Κ. Καλοκύρης καὶ Π. Δημητρόπουλος, ὁ Διευθυντὴς τῆς Ἀστυνομίας Θεσσαλονικῆς κ. Καμουτσῆς κ.ἄ.

Ἐκ τοῦ Μητροπολιτικοῦ Μεγάρου ἐσχηματίσθη πομπὴ μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Θεσσαλονικῆς κ. Παντελεήμονα, ἥτις κατηυθύνθη εἰς τὸν μητροπολιτικὸν ναὸν Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ, ἐνῶ οἱ κώδωνες αὐτοῦ ἤχουν χαρμοσύνης καὶ χορδὸς ψαλτῶν ἔψαλλεν ἐκκλησιαστικὸς ὕμνος. Οἱ ἱεράρχαι, μόλις εἰσῆλθον εἰς τὸν ἱ. ναὸν, προσεκύνησαν τὸ λείψανον τοῦ κλείσαντος τὸν Ἀποστολικὸν θρόνον Θεσσαλονικῆς Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ.

Κατὰ τὴν ἐπακολουθήσασαν ἱεροτελεσίαν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Θεσσαλονικῆς κ. Παντελεήμων προσεφώνησε τοὺς Ἀγιορείτας ἐκπροσώπους καὶ ἐπέδωκεν εἰς αὐτοὺς ἐπάργυρον πλάκα μὲ χαραγμένον ἐπ' αὐτῆς χαριετισμὸν τῆς Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τῆς Μακεδονικῆς πρωτεύουσας πρὸς τὸν μοναστικὴν Πολιτείαν τοῦ Ἄθω, εἰπὼν τὰ ἑξῆς:

«Δοξάζομεν ἐν εὐχαρισταίς, τὸν Πανάγαθον Θεόν, διότι, θεία συνάρσει ἄρχονται σήμερον καὶ ἐν Θεσσαλονικῇ ἱερὰ τελεταὶ καὶ πνευματικαὶ ἐκδηλώσεις ἐπὶ τῷ εορτασμῷ τοῦ Ἁγίου Ὄρους, τὸν ὁποῖον, ἐπινεύσει τῆς αὐτοῦ θειοτάτης παναγιότητος τοῦ οἰκουμενικοῦ ἡμῶν πατριάρχου, ἄγει, ἀπὸ τῆς παρελθούσης Κοριακῆς τῆς Ὀρθοδοξίας, τὸ Ἀγιώνημον Ὄρος. Εἶναι ἄξιον καὶ δίκαιον, ὅπως καὶ ἡ ἀποστολικὴ ἐκκλησία τῆς ἱστορικῆς καὶ ἐνδόξου Θεσσαλονικῆς, μετὰσχῆ τοῦ εὐσήμερον τούτου εορτασμοῦ, διότι ὡς γνωστὸν, στενὸς καὶ ἰδιαίτερος καὶ καθ' ἑξοχὴν ἱερός εἶναι ὁ μετὰ τοῦ Ἁγίου Ὄρους πνευματικὸς σύνδεσμος τῆς ἐκκλησίας τῆς Θεσσαλονικῆς. Ἡ χαρὰ ἡμῶν ἐπὶ τούτῳ εἶναι μεγάλη καὶ ἡ ἐν Χριστῷ καθύψις ἡμῶν εἶναι δεδικαιολογημένη. Διότι τὸ χριστεπώνημον πλήρωμα τῆς καθ' ἡμᾶς ἱερᾶς μητροπόλεως, τὸ διακρινόμενον διὰ τὴν θρησκευτικότητα αὐτοῦ καὶ τὴν πρὸς τὰ ἱερὰ καὶ ὅσια τῆς ἁγίας ἡμῶν ἐκκλησίας εὐλάβειαν αὐτοῦ ἐν ἐκτιμῆσει τοῦ μετὰ τοῦ Ἁγίου Ὄρους μακροαἰωνοῦ ἱεροῦ συνδέσμου τῆς Θεσσαλονι-

νης, σύσσωμον καὶ ἐν ἐνὶ στόματι καὶ μιᾷ καρδίᾳ διὰ προθύμον συμμετοχῆς αὐτοῦ εἰς τὰς εορτάς, θέλει προσφέρει πρὸς τὸ ἀγιώνυμον Ὅρος τὸν ὀφειλόμενον φόρον σεβασμοῦ καὶ εὐλαβείας καὶ θαυμασμοῦ καὶ τιμῆς. Ἐξ ὀνόματος καὶ τοῦ πνευματικοῦ τούτου ποιμνίου ἡμῶν χαιρετίζομεν ὑμᾶς μετὰ σεβασμοῦ καὶ πολλῆς ἀγάπης. Ἐδχαριστοῦμεν ὑμᾶς διὰ τὴν τιμῶσαν τὴν καθ' ἡμᾶς ἱερὰν μητρόπολιν συμμετοχῆν ὑμῶν εἰς τὰς εορτάς. Καὶ εὐχόμεθα ταπεινῶς πλουσιαν πάντοτε τὴν ἐδλογίαν ταῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἐξ ὕψους δύναμιν ἐπὶ πάντας ὑμᾶς καὶ ἐπὶ τὸ ἀγιώνυμον Ὅρος, εἰς τοὺς ἀγαπητοὺς ἡμῖν ἐκπροσώπους τοῦ ὁποίου παραδίδομεν, διὰ τὴν ἱερὰν κοινότητα τοῦ Ἁγίου Ὅρους καὶ εἰς ἀνάμνησιν τὸν γραπτὸν τούτον χαιρετισμόν, τὸν ὁποῖον ἐν χαρᾷ πολλῇ καὶ συγκινήσει βαθεῖα ἀναγιγνώσκομεν:

«Εἰς δόξαν Θεοῦ.

» Ἡ Ἀποστολικὴ τῶν Θεσσαλονικέων Ἐκκλησία, δεσμῶ ἱερωτάτῳ μετὰ τοῦ Ἁγίου Ὅρους συνδεδεμένη, πολλῶν ἔνεκα καὶ δὴ ὡς ἐνδόξως καὶ θεοφιλῶς ἐν Χριστῷ διαποιμῶνθεῖσα ὑπὸ τοῦ μεγάλου Ἁγιορείτου Πατρὸς Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ, ἀγαλλομένη καὶ συνεορτάζουσα χαρᾷ μεγάλῃ ἐπὶ τῷ πανορθόδοξῳ εορτασμῷ τῆς χιλιετηρίδος τοῦ Ἁγίου Ὅρους προσφέρει, τῷ Ἁγίῳ τοῦ Ἄθω Ὅρει εἰς ἀνάμνησιν ἀγαθὴν καὶ σημεῖον ἱεροῦ εἰς τὸ διηνεκὲς συνδέσμον τὸν γραπτὸν τούτον ἐν Χριστῷ χαιρετισμόν, διὰ χειρὸς τοῦ Ἁγιορείτου ἐπισκόπου αὐτῆς μητροπολίτου Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμονος.

» Ἐτει σωτηρίῳ 1963, Μαρτίου δεκάτῃ, Κυριακῇ Β' τῶν νηστειῶν, εορτῇ Ἁγίου Γρηγορίου Παλαμᾶ».

Ἐκ μέρους τῆς ἀγιορειτικῆς ἀντιπροσωπείας ἀπήντησεν ὁ Προηγούμενος τῆς Ἱ. Μονῆς Βατοπεδίου κ. Κωνσταντῖνος, εἰπὼν τὰ ἑξῆς:

«Παναγιώτατε Δέσποτα,

Μᾶς συνεκίνησαν βαθύτατα οἱ πατρικοὶ σας λόγοι, ὡς καὶ ἡ θερμὴ ἀγάπη πρὸς τὸν ἀγιώνυμον ἡμῶν τόπον.

Τὸ Ἅγιον Ὅρος σεμνύνεται διὰ τοὺς Ἁγιορείτας Ἱεράρχας, τὸσον τοῦ σεπτοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ὅσον καὶ τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐξαιρέτως ὅμως κωνχάται δι' ὑμᾶς τὸν φύλακα ἄγγελον τῆς Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τῶν Θεσσαλονικέων, τὸν ἀείποτε προμαχοῦντα τῶν ζητημάτων του, κατ' ἐξοχὴν δὲ κατ' αὐτὰς τῆς Ἱερᾶς ὑποθέσεως τοῦ εορτασμοῦ τῆς Χιλιετηρίδος.

Τὸ Ἅγιον Ὅρος, Παναγιώτατε, ὡς κάλλιον ἡμῶν γνωρίζετε, ἀπ' αὐτῆς εἰσέτι τῆς συστάσεώς του εἰς μοναχικὴν πολιτείαν, ἦτο στενῶς συνδεδεμένον πρὸς τὴν θεοφρούρητον πόλιν τοῦ Ἁγίου Δημητρίου καὶ τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν τῆς, ἐξελέγησαν δέ, κατὰ καιρὸς διαπρεπεῖς ἀγιορεῖται, ὡς ἐπίσκοποι αὐτῆς, ἐν οἷς ἐμπρέτει καὶ ὑπερέχει ὁ αὐριον εορταζόμενος Ἅγιος Γρηγόριος, Παλαμᾶς,

Ἡ μοναχικὴ τοῦ Ὅρους πολιτεία εὐρίσκειτο ἀνέκαθεν παρὰ τὰ πλευρὰ τῆς Ἐκκλησίας τῶν Θεσ-

σαλονικέων, δεχομένη παρ' αὐτῆς τὰς θρησκευτικὰς καὶ ἔθνικὰς παρορμήσεις, ἀντεπιστέλλουσα δέ, πρὸς αὐτὴν ὅτι πνευματικὸν καὶ ἀκραιφνῶς ὀρθόδοξον παρήγεν ἢ θεοσεύκελλος χορεία τῶν ταπεινῶν οἰκητόρων των.

Ἐδχαριστοῦμεν θερμῶς δι' ὅσα καλὰ καὶ εὐφημα εἶπατε διὰ τὸν ἱερὸν ἡμῶν τόπον καὶ τοὺς ταπεινοὺς ἐκπροσώπους του καὶ εὐχόμεθα εἰς τὸν πανάγαθον Θεόν, ὅπως χαρίζεται εἰς τὴν Παναγιότητά σας ὑγείαν σταθερὰν καὶ ἀμετάπτωτον εἰς ἔτη πολλὰ καὶ εἰρηνικά, πρὸς δόξαν τοῦ Παναγίου ὀνόματος του, πρὸς τὸ καλὸν τῆς ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας καὶ πρὸς ὄφελος πνευματικῶν τοῦ ἀγιωνύμου ἡμῶν τόπου.

Ἡ ἀναμνηστικὴ αὕτη πλάξ, τὴν ὁποίαν ηὐδόκησεν ἡ ὑμετέρα Παναγιότης νὰ ἐπιδώσῃ σήμερον διὰ τὴν Ἱερὰν Κοινότητα, θὰ εἶναι δι' ἡμᾶς καὶ τοὺς μεθ' ἡμᾶς ἱερὸν καὶ ἀδιάφραστον τεκμήριον ἀγάπης, ἀλλὰ καὶ ἀκαταλύτου πνευματικοῦ δεσμοῦ τῆς μοναχικῆς πολιτείας τοῦ Ἁγίου Ὅρους».

Τὴν 4ην μ. μ. τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἐτελέσθη ἐν τῷ πανηγυρίζοντι Ἱ. Ναῶ τοῦ ἁγ. Γρηγορίου Παλαμᾶ Μέγας Ἑσπερινός, καθ' ὃν ὁ ἱεροκλήρυξ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης Πανσο. Ἄρχιμ. κ. Λεωνίδας Παρασκευόπουλος ἐκήρυξε τὸν θεῖον λόγον, ἐξάρας τὴν προσωπικότητα τοῦ ἁγ. Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ. Τὸν Ἑσπερινὸν παρηκολούθησαν πάντες οἱ ἀνωτέρω μνημνευθέντες ἱεράρχαι, ὡς καὶ πολλοὶ τῶν ἐπισήμων, ἐν οἷς καὶ οἱ ἐν τῷ μεταξύ ἀφιχθέντες εἰς Θεσσαλονικὴν Κοσμητῶρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Δ. Μωραΐτης καὶ οἱ Καθηγηταὶ αὐτῆς κ.κ. Γ. Κονιδάρης καὶ Β. Ἰωαννίδης. Ὡσαύτως παρέστησαν χιλιάδες λαοῦ.

Τὴν 7ην μ. μ. τῆς αὐτῆς ἡμέρας εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς «Ἐταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν» ὀργανώθη ὑπὸ τοῦ Δήμου πανηγυρικὴ συγκέντρωσις, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ δήμαρχος Θεσσαλονίκης κ. Παπαηλιάκις προσεφώνησε τὴν ἀγιορειτικὴν ἀντιπροσωπείαν καὶ ἐπέδωκεν εἰς αὐτὴν ἐπάργυρον πλάκα μετὰ τὴν ἀκόλουθον ἐπιγραφὴν:

«Θεσσαλονικέων ὁ δῆμος ἀπὸ δόγματος ὁμοθύμου τῆ ἱερᾷ κοινότητι τοῦ ἀγιωνύμου Ὅρους εὐλαβεῖ προσφορᾷ τιμὴν προσιέναι ἔργω χιλιοστῆς ἀμφιετηρίδα ἄγουσαν καὶ τῆδε τῆ ἐνεπιγραφῶν πλακί τοῦτο δηλῶσαι Ἐτει σωτηρίῳ 1963, Μαρτίου δεκάτῃ. Δημαρχοῦντος Ἰωάννου Παπαηλιάκι, προεδρεύοντος δημοτικοῦ συμβουλίου Ἐδαγγέλου Καναβοῦ».

Ὁ κ. δήμαρχος εἰς τὴν προσφώνησίν του εἶπε μετὰ τῶν ἄλλων τὰ ἑξῆς:

«Πλήρεις χαρᾶς ὑποδεχόμεθα τοὺς ἐκπροσώπους τῆς ἐκκλησίας, τοῦ κράτους, τῆς ἐπιστήμης καὶ τοῦ μοναστικοῦ βίου τοῦ Ἁγίου Ὅρους, συνερχομένους εἰς τὴν πόλιν μας διὰ τὸν εορτασμόν τῆς χιλιετίας ἀπὸ τῆς συστάσεως τῆς ἰδιοτύπου αὐτῆς πολιτείας, τῆς ὁποίας οἱ πολῖται ἐπιδικῶν μετὰ τὴν ἀσκήσιν

καὶ τὴν προσευχὴν νὰ ἐπιτύχουν τὴν ἁρμονίαν καὶ τὴν τάξιν τοῦ ἁλλοῦ εἰς ὄλικόν καὶ ἐσπιλώμενον σῶμα. Ὁ ἱερός χώρος τοῦ Ἄθω, τὸ Ἅγιον Ὄρος, παρέμεινεν ὡς μία ἀσάλευτος γέφυρα πρὸς τὴν χιλιετὴ ζωὴν τῶν κατορθώσων πάντοτε εἰς ὅλας τὰς περιπτώσεις, νὰ μεταφέρῃ τοὺς πιστοὺς του ἀπὸ τὴν γῆιν ἁτμόσφαιραν πρὸς τὸν οὐράνιον κόσμον. Τὸ Ἅγιον Ὄρος ὑπῆρξεν ἀκόμη πνευματικὴ ἐστία καὶ κέντρον ἀπὸ τὸ ὁποῖον τὸ ὑπόδοιεν ἔθνος μας ἐλάμβανε τοὺς ἄνδρας ἐκείνους οἵτινες μὲ τὴν διδασκαλίαν καὶ τὸ παρδείγμα των, τὴν φρόνησιν καὶ τὸν πατριωτισμὸν των, ἀφ' ἐνὸς συντέλεσαν εἰς τὴν μόρφωσιν τῶν ὑποδούλων, ἀφ' ἑτέρου παρεσκεύασαν τὰς ψυχὰς διὰ τὸ ἀποτινάξουν τὸν ζυγὸν τῆς δουλείας. Ἡ Θεσσαλονίκη, ἡ μητέρα πάσης Μακεδονίας, ἡ ὁποία τελεῖ ἐπὶ τὴν σκέπην τοῦ Ἁγίου Δημητρίου τοῦ Μυροβλήτου, εἶναι ἀρρήκτως συνδεδεμένη μὲ τὴν χριστιανικὴν ὁρησκίαν καὶ τὸ Ἅγιον Ὄρος. Ἀείποτε ἡ ἱερά τοῦ Ἄθω πολιτεία πνευματικῶς τὴν Θεσσαλονικὴν καταγαύζουσα ἐπεξέτεινε τὴν χριστιανικὴν προστασίαν τῆς πρὸς τὴν πόλιν διὰ τῆς ἰδρύσεως μονῶν καὶ ναυδίων, ἱστορικῶν πλέον τῆς θεοσώστου πόλεως μνημείων. Πλείστοι ὅσοι τῶν πεφωτισμένων μοναχῶν ἐδίδαξαν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ πλὴν τῆς πίστεως εἰς τὸν Χριστὸν καὶ τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν πατρίδα. Ἐξ ἄλλου, τὸ Ἅγιον Ὄρος καὶ ἡ πόλις τῆς Θεσσαλονίκης ἀποτελοῦν τοὺς κυρίους, ἂν μὴ μοναδικὸς φωτοδότας τοῦ βυζαντινοῦ κάλλους καὶ τῆς βυζαντινῆς τέχνης.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς προσφωνήσεως τοῦ κ. δημάρχου προεβλήθησαν ὑπὸ τοῦ θεολόγου κ. Κ. Βαμβακῆ ἔγχρωμοι διαφάνειαι (σλαΐντες), παρουσιάζουσαι τὸ Ἅγιον Ὄρος.

Ἰδιαιτέρως λαμπρὸς καὶ ὑποβλητικὸς ἦτο ὁ ἑορτασμός κατὰ τὴν δευτέραν ἡμέραν, τὴν Κυριακὴν 10ην Μαρτίου. Τὰς τελετάς, πλὴν τῶν ἀνωτέρω μνημονευθέντων ἀρχιερέων, ἀντιπροσώπων τοῦ Ἁγίου Ὄρους, Καθηγητῶν τῶν δύο Θεολογικῶν μας Σχολῶν καὶ ἐκπροσώπων τῶν Ἀρχῶν, παρηκολούθησε καὶ πλῆθος κόσμου. Χιλιάδες λαοῦ εἶχον συγκεντρωθῆ ἀπὸ τῆς πρωΐας εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Δημητρίου καὶ πρὸ αὐτοῦ, κατὰ μῆκος τῶν ὁδῶν, διὰ τῶν ὁποίων θὰ διήρχετο ἡ πομπὴ τῆς λιτανεύσεως τῶν λειψάνων τοῦ ἁγ. Γρηγορίου Παλαμᾶ, τοῦ ὁποίου ἑορτάζετο καὶ ἡ μνήμη.

Ἐξαιρετικὴν μεγαλοπρέπειαν προσέδωκεν εἰς τὰς ἑορταστικὰς ἐκδηλώσεις ἡ παρουσία τοῦ πλήθους τῶν περιβεβλημένων τὰ ἀρχιερατικά των ἄμφια ἀρχιερέων, τῆς ἀντιπροσωπείας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τοῦ Ἁγίου Ὄρους. Τὴν κυβερνήσιν ἐξεπροσώπησαν οἱ Ὑπουργοὶ Προεδρίας τῆς κυβερνήσεως κ. Μακρῆς, Δικαιοσύνης κ. Παπακωνσταντίνου, Βορείου Ἑλλάδος κ. Μανέντης, ὁ ὑφυπουργὸς Δημοσίων Ἔργων κ. Θεοδοσιάδης, οἱ γενικοὶ γραμματεῖς τῶν ὑπουργείων Ὀρησκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Βορείου Ἑλλάδος κ.κ. Σαλουμονίδης καὶ Χολέβας.

Τὴν 7ην π.μ., ἐν τῷ ἑορτάζοντι μητροπολιτικῷ Ναῷ τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου Παλαμᾶ, ἐτελέσθη ἀρχιερατικὴ λειτουργία κατὰ τὸ βυζαντινὸν τυπικόν. Ἐπίσης τὴν 9ην π.μ. ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ τοῦ Ἁγ. Δημητρίου, προεξάρχοντος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμονος ἐτελέσθη μετὰ Βυζαντινῆς μεγαλοπρεπείας Ἀρχιερατικὴ συλλειτουργία, τῆς ὁποίας μετέσχον ἅπαντες οἱ εἰς Θεσσαλονικὴν ἔλθόντες διὰ τὸν ἑορτασμὸν Ἀρχιερεῖς. Κατὰ τὴν Θ. Λειτουργίαν ἐκήρυξε εὐστόχως τὸν Θεῖον λόγον ὁ Καθηγητῆς κ. Π. Τρεμπέλας, ἐξάρας τὸ μοναχικὸν ἰδεῶδες καὶ τὴν σημασίαν αὐτοῦ διὰ τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας. Ὡσαύτως ἀνεγνώσθη μῆνυμα πρὸς τὸν λαὸν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης.

Τῇ 11.30' π.μ. ἐν τελετικῇ πομπῇ ἐλιτανεύθησαν ἐκ τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Δημητρίου τὰ Ἅγια Λείψανα τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ καὶ εἰκόνες τῶν προστατῶν Ἁγίων τῶν ἐν Ἄθω Ἱερῶν Μονῶν. Τῆς πομπῆς προηγούντο, εἰς ἀπλοῦς στοίχους, ἄνδρες τοῦ τμήματος τροχαίας καὶ τῆς πυροσβεστικῆς ὑπηρεσίας καὶ ἠκολούθουν κατὰ σειρὰν ἡ φιλαρμονικὴ καὶ ἡ ἀντιπροσωπεία τοῦ Παπαφειοῦ ὄρφανοτροφείου «Ὁ Μελιτεύς», ἀντιπροσωπεῖαι τῶν ἄλλων ὄρφανοτροφείων, ὁδηγοί, ναυτοπρόσκοποι, ἡ φιλαρμονικὴ τοῦ ἰδρύματος «Ἀριστοτέλης» ἀντιπροσωπεῖαι μαθητῶν τῶν δημοτικῶν σχολείων καὶ τῶν γυμνασίων, ἀντιπροσωπεῖαι τῶν σπουδαστῶν τῶν ἀνωτάτων ἐκπαιδευτικῶν ἰδρυμάτων καὶ τῆς παιδαγωγικῆς ἀκαδημίας, αἱ φιλαρμονικαὶ τοῦ δήμου Θεσσαλονίκης καὶ τῆς Χωροφυλακῆς, ἀντιπροσωπεία νοσοκόμων καὶ τοῦ «Λυκείου Ἑλληνίδων», ἡ μουσικὴ τῆς φρουρᾶς, ἀντιπροσωπεία τῆς ἱερατικῆς σχολῆς τῆς Ἁγίας Ἀναστασίας, τοῦ ἐφημεριακοῦ κλήρου, τὰ ἐξαπτέρυγα, διπλῆ σειρὰ ἱερώων φερόντων τὰ ἄμφιά των, τὰ λείψανα τοῦ Ἁγίου φερόμενα ὑπὸ Ἀρχιμανδριτῶν, τὸ πλῆθος τῶν περιβεβλημένων τὰ λαμπρὰ ἀρχιερατικὰ ἄμφια των ἀρχιερέων, οἱ ἐπίσημοι καὶ τὰ πλήθη τοῦ λαοῦ, τὰ ὁποῖα ἠκολούθησαν ἐκ τοῦ ναοῦ τὴν λιτανείαν. Διπλοῦς στοίχος στρατιωτῶν περιέβαλλε τὴν λιτανείαν, ἥτις ἐκλείετο μὲ σειρὰν στρατιωτῶν.

Ἡ πομπὴ διὰ τῶν ὁδῶν Ἁγίου Δημητρίου, Βενιζέλου, Τσιμισκῆ καὶ Ἁγίας Σοφίας κατέληξεν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ, ἐνθα ἐναπετέθησαν τὰ Ἅγια Λείψανα.

Τὴν 2αν μ.μ. εἰς τὸ ἐστιατόριον «Μεντιτεράνεον» ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμων παρέθεσε γεῦμα εἰς τοὺς ἀρχιερεῖς, τὰ μέλη τῆς ἀρχιερατικῆς ἀντιπροσωπείας, τοὺς ἐπισήμους καὶ τοὺς καθηγητὰς τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ γεύματος ἀντήλλαξαν εὐχὰς καὶ ὁμίλησαν δι' ὀλίγων περὶ τῆς σημασίας τῶν ἑορτῶν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμων, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Καρπάθου κ. Ἀπόστολος καὶ ὁ Πανσο. Καθηγούμενος τῆς Ἱ. Μονῆς Διονυσίου κ. Γαβριήλ. Ὁ Ἅγιος Καρπάθου ἀνεγνώσε καὶ τὸ ἄρτι ληφθὲν τηλεγράφημα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου.

χου πρὸς τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Θεσσαλονίκης, ὅπερ ἔχει ὡς ἐξῆς:

«Παριστάμενοι νοερῶς διεξαγομένους αὐτόθι ἱε-
ράς τελετᾶς χιλιετηρίδος Ἁγίου Ὁρους, προεξαρχού-
σης ὑμετέρας προσφιλοῦς ἱερότητος, συγχαιρομεν
ἐγκαρδίως πᾶσιν ἐπικαλούμενοι ἄνωθεν εὐλογίαν εἰς
ἐπιτυχῆ διεξαγωγὴν αὐτῶν».

Τὴν 8ην μ.μ. εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν τελετῶν τοῦ
Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης ὄρ-
γανώθη ὑπ' αὐτοῦ ἑορτῆ, τῆς ὁποίας μετέσχον πάντες
οἱ ἐν Θεσσαλονίκῃ εὐρισκόμενοι ἄρχιερεῖς, τὰ μέλη
τῆς ἀγιορευτικῆς ἀντιπροσωπείας καὶ οἱ ἄνωτέρω
μνημονευθέντες ἐπίσημοι. Ἀρχικῶς ἀνεπέμφθη εὐχὴ
ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης κ. Παν-
τελεήμονος καὶ ἐψάλλησαν κατάλληλοι ἐκκλησιαστι-
κοὶ ὕμνοι. Ἀκολούθως ὁμιλήσεν ὁ Πρύτανης τοῦ
Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Ν. Ἀνδριώτης,
ὅστις ὑπεγράμμισε τὴν σημασίαν τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς
χιλιετηρίδος τῆς μοναστικῆς πολιτείας καὶ ἐτόνισεν,
ὅτι τὸ πανεπιστήμιον τῆς Θεσσαλονίκης διὰ τῆς ὄρ-
γανωθείσης τελετῆς ἐκδηλώνει τὴν ὁλόψυχον συμμε-
τοχὴν του εἰς τὸν πανηγυρισμὸν. Τὸν κ. Ἀνδριώτην
διεδέχθη εἰς τὸ βῆμα ὁ Κοσμήτωρ τῆς Θεολογικῆς
Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Ἰ.
Καλογόρου, ὅστις, ἀφοῦ ἀνεφέρθη ἐπίσης εἰς τὸ νόη-
μα τοῦ ἑορτασμοῦ, ἀνήγγειλεν εἰδικὸν τόμον περὶ
Ἁγίου Ὁρους, ἐτέρωθεν δὲ ὅτι ὁ Καθηγητὴν κ. Π.
Χρήστου ἐκδίδει ὅλα τὰ ἔργα τοῦ Ἀγ. Γρηγορίου τοῦ
Παλαμᾶ καὶ ἐκ τρίτου ὅτι ὁ Καθηγητὴς κ. Κ. Καλο-
κύρης ἐκδίδει εἰδικὸν εἰκονογραφημένον ὀγκῶδες
ἔργον ἀναφερόμενον εἰς τὸ Ἁγιον Ὁρος, περιλαμ-
βάνον πλείστας εἰκόνας, πολλαὶ τῶν ὁποίων θὰ εἶναι
ἐγχρωμοί. Μετὰ ταῦτα ὁμιλήσεν ὁ Καθηγητὴς κ.
Π. Χρήστου μὲ θέμα: «Ἁ θ ω ν ι κ ῆ Π ο λ ι -
τ ε ῖ α», παρουσιάσας κατὰ τρόπον ἐναργῆ πᾶν ὅ,τι
χαρακτηρίζει τὸ Ἁγιον Ὁρος. Ἡ ἐν τῷ Πανεπι-
στημίῳ τελετὴ ἔκλεισε μὲ ἐκκλησιαστικὸς ὕμνος
καὶ προσευχὴν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Θεσσαλο-
νίκης κ. Παντελεήμονος.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τε-
λετῆς ὁ Πρύτανης κ. Ἀνδριώτης, περαινὼν τὴν προσ-
φώνησίν του, ἐπέδωκεν εἰς τὴν ἀντιπροσωπείαν τοῦ
Ἁγίου Ὁρους ἐνεπίγραφον μεμβράνην καὶ πλάκα,
ἐπὶ τῶν ὁποίων εἶναι γεγραμμένα τὰ ἐξῆς:

«ΘΕΙΑ ΧΑΡΙΤΙ!»

»Ἐπειδὴ τὸ ἀνέκαθεν οἱ τοῦ Ἁγιονόμου Ὁρους
Ἄθω πολῖται, ἐν τῷ μονήρει βίῳ τὴν ἀρετὴν ἀσκούν-
τες καὶ τὴν πρὸς Θεὸν κοινωνίαν δι' ἡσυχίας καὶ προ-
σευχῆς διώκοντες διετέλεσαν, νῦν δὲ τὴν εὐτυχῆ
πλήρωσιν χιλίων ἐνιαυτῶν ἀπὸ τῆς ὑπ' Ἀθανασίου
τῆς Μεγίστης Λαύρας θεμελιώσεως πανηγυρίζουν

ἔ δ ο ξ ε

τῷ Πρωτάνει καὶ τῇ Συγκλήτῳ τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ
Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου, ἐπαπέσαι τὴν Ἱερὰν
τοῦ Ὁρους Κοινότητα, διότι τὰς παραδόσεις τῆς
τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας γνησίως ἐτήρησε καὶ τὰ ἱερά

κειμήλια τῆς τῶν πιστῶν εὐσεβείας διὰ παντὸς τοῦ
χρόνου εὐλαβῶς διεφύλαξε ἐπιτρέψαι δι' ἀνδρῶν μὲν
τῶν τῆς Συγκλήτου τὰς τιμὰς ἐπὶ τῇ ἑορτῇ ἀπὸ τοῦ
βήματος τῆς Μεγάλης αἰθούσης ἀνεπιπεῖν, τῇ δὲ τῶν
Θεολόγων σχολῇ τόμον ἐναίσμιον δημοσιεῦσαι, καπὶ
τούτοις εἰδῆσθαι τῷ Θεῷ ἀεὶ τὸ Ὁρος συνέπειν,
αἰτῆσαι δὲ παρὰ τῶν μοναστῶν ἐν ταῖς αὐτῶν εὐχαῖς
τῷ Κυρίῳ περὶ ἡμῶν ἐντυγχάνειν.

»Ἐγένετο ἐν Θεσσαλονίκῃ μὲνός Μαρτίου 8ῆς
ἔτους σωτηρίου χιλιοστοῦ ἑκακοσιοστοῦ ἐξηκοστοῦ
τρίτου.

Ὁ Πρύτανης
ΝΙΚΟΛΑΟΣ Π. ΑΝΔΡΙΩΤΗΣ»

Τὴν 8ην μ.μ. ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Ἐταιρείας
Μακεδονικῶν Σπουδῶν ἐγένετο ὑπὸ τῆς Ἐταιρείας
ταύτης πανηγυρικῆ συγκέντρωσις, κατὰ τὴν ὁποίαν
ὁ Πρόεδρος αὐτῆς καθηγητῆς κ. Στ. Κυριακίδης εἶπε
τὰ ἐξῆς:

«Ἡ Ἐταιρεία Μακεδονικῶν Σπουδῶν εὐχαρι-
στεῖ θερμῶς τὴν ἐπιτροπὴν ἑορτασμοῦ ἐπὶ τῇ χι-
λιετηρίδι τοῦ Ἁγίου Ὁρους, διότι ἐτίμησεν αὐτὴν
περιλαβοῦσα εἰς τὰς ἑορταστικὰς ἐκδηλώσεις.

Τὸ Ἁγιον Ὁρος, ὡς γνωστόν, ὑπῆρξεν ἐνωρὶς
καταφύγιον εὐσεβῶν καὶ ἐναρέτων ἀνδρῶν, οἵτινες
ἐπόθουν νὰ ἀπομακρυνθοῦν τοῦ κόσμου, διὰ νὰ ἀφο-
σιωθοῦν εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ ἀπὸ τῆς
ἐγκαταστάσεως ἐν αὐτῷ τοῦ φίλου τοῦ ἐνδόξου βα-
σιλέως Νικηφόρου Ἀθανασίου καὶ τῆς ἰδρύσεως τῆς
Μονῆς Μεγίστης Λαύρας, ἀπέβησαν σὺν τῷ χρόνῳ
ὄχι μόνον προσπύργιον καὶ κίνητρον ἀκτινοβολίας τῆς
ὀρθοδόξου χριστιανικῆς διδασκαλίας, ἀλλὰ καὶ τα-
μεῖον τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς παιδείας καὶ τοῦ ἑλλη-
νικοῦ πατριωτισμοῦ. Εἰς τὰς βιβλιοθήκας τῶν Μο-
νῶν αὐτοῦ ἐθησαυρίσθη ἄφθονος ἑλληνικὴ σοφία,
ὑπὸ δὲ τὸν εὐτελεῆ τὸν μοναχῶν μανδᾶν συνεκεντρώθη
φλογερὰ πρὸς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν ἐλευθερίαν τῆς
ἀγάπῃ, τὴν ὁποίαν οὗτοι ἐξεδήλωσαν κατὰ τοὺς
ὕπερ τῆς παλιγγενεσίας τοῦ γένους ἀγῶνας. Διὰ τοῦτο
δικαίως ὀλόκληρος ὁ ἑλληνικὸς λαὸς πανηγυρίζει σή-
μερον τὴν χιλιετὴν δοᾶσιν του. Εἰς τὸν πανηγυρισμὸν
μετέχει ὀλοφύχως καὶ ἡ Ἐταιρεία Μακεδονικῶν Σπου-
δῶν, τὸ διοικητικὸν συμβούλιον τῆς ὁποίας ἀνέθεσεν
εἰς τὸν γενικὸν γραμματέα τοῦ παρ' αὐτῇ ἰδρύματος
μελετῶν τῆς χειρσονήσου τοῦ Αἴμου κ. Βασ. Λαοῦρ-
δαν ὅπως εἴπῃ τὸν προσήκοντα πανηγυρικόν.

Πρὶν ὅμως δώσω εἰς αὐτὸν τὸν λόγον, ὀφείλω νὰ
ἀνακοινώσω, ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ τοῦ ἑορτασμοῦ συνέ-
στησεν ἄθλον ἐκ δραχμῶν 25.000 πρὸς βράβεισιν
συγγραφῆς ἐπὶ θέματος ὀρισθησομένου ὑπὸ τῆς Ἐ-
ταιρείας, σχέσιν ἔχοντος μὲ τὴν ἐπίδοσιν τοῦ Ἁγίου
Ὁρους ἐπὶ τοῦ βίου τῶν βαλκανικῶν χωρῶν, ὑπὸ
δρῶν ὑπὸ τῆς Ἐταιρείας καθορισθησομένου. Ἡ
Ἐταιρεία ἀποδέχεται τὴν ἐντολήν καὶ εὐχαριστεῖ
τὴν ἐπιτροπὴν ὅσαξ ἔτι διὰ τὴν ἐπιδειχθεῖσαν πρὸς
αὐτὴν ἐμπιστοσύνην καὶ τιμὴν.

Ἀκολούθως ὁ κ. Κυριακίδης ἐπέδωκεν εἰς τὴν

Η ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ ΩΣ ΕΚΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΟΣ

Ἡ Ὁρθοδοξία εἶναι σύνθεσις τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ κόσμου ὡς πολιτισμοῦ ὠραιότητος καὶ σοφίας καὶ γνώσεως καὶ τῆς θεανδρικής προσωπικότητος τοῦ Χριστοῦ, ἔχι τοῦ Χριστιανισμοῦ ὡς κοσμοθεωρίας, ὡς ιδέας. Τὸ ἀρχαῖον Ἑλληνικὸν πνεῦμα εἰς τὰς ἀναζητήσεις του εὔρε τὴν ἀλήθειαν εἰς ἀφηρημέναις μορφάς. Κατὰ τὸν Πλάτωνα αἱ ιδέαι εἶναι ἡ πραγματικότης. Αὗται ἱεραρχημέναι μὲ κορυφαίαν θέσιν τὸ ἥθικόν ἀγαθὸν κατοπτρίζουν τὸν κόσμον. Ὅλα τὰ ἀντικείμενα ποῦ προσπίπτουν εἰς τὰς αἰσθήσεις μας εἶναι ἀντίτυπα τῶν ιδεῶν καὶ δὲν ἔχουν ἀξίαν. Ὁ Ἀριστοτέλης, ἀντιθέτως, διδάσκει ὅτι αἱ ιδέαι εἶναι αἱ μορφαὶ μὲ τὰς ὁποίας ἐμφανίζεται ἡ ὕλη. Ὑλὴ ἄνευ μορφῆς δὲν δύναται νὰ νοηθῇ. Μία αἰτιοκρατία κυριαρχεῖ εἰς τὴν ὑπαρξιν τοῦ Σύμπαντος μὲ πρώτην Αἰτίαν τὸν ἑαυτὸν του, τὸν Θεὸν καὶ ὄλων τῶν ἐπὶ μέρος λεπτομερειῶν αἱ ὁποῖαι συνθέτουν τὸν κόσμον. Ἀρχαιότεροι Ἕλληνες φιλόσοφοι ὡς ὁ Πυθαγόρας ἐγνωμάτευσαν ὅτι τὰ βάρθρα τοῦ σύμπαντος εἶναι οἱ ἀριθμοί. Ὁ ἄνθρωπος ὡς ζωὴ, ὡς πρόσωπον, ὡς ἀξία ὑπερτάτη δὲν ἀνεκαλύφθη. Ἐντεῦθεν ἡ δουλεία δὲν κατηργήθη, ἡ ιδεώδης γυναῖκα ἦτο ἡ ἑταῖρα.

Μόνον ἀργότερον, ὅταν συνεδράσθη ὁ Ἕλληνας μὲ τὴν θεανδρικήν προσωπικότητα τοῦ Χρι-

στοῦ ἐντὸς τοῦ Βυζαντίου, ὁ ἄνθρωπος προεβλήθη ὡς ὑψίστη ἀξία. Ὁ συνδυασμὸς αὐτὸς ἐβιώθη καὶ ἐδημιούργησε τὸ πνευματικὸν βάθος, τὴν πνευματικὴν ἐνότητα τοῦ λαοῦ καὶ ἐχάραξε μίαν πνευματικὴν πορείαν ἐντὸς τῆς Ἰστορίας, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ ἄνθρωπος εἶναι κορυφαιότατη ἀξία καὶ πᾶσαι αἱ ἄλλαι ἀξίαι πολιτικά, οἰκονομικά, βιομηχανικά, καλλιτεχνικά καλοῦνται νὰ ὑπηρετήσουν τὸν ἄνθρωπον. Ἐκεῖνον ποῦ χαρακτηρίζει τὸν ἄνθρωπον εἶναι ἡ ἐλευθερία του, ἡ ζωὴ ἐλευθέρως προσωπικότητος του. Αὕτη ἐναποθεμιμένη ἐντὸς τῶν βιολογικῶν λειτουργιῶν ποῦ εἶναι νόμοι ἀναγκαιότητος, νόμοι θανάτου αἰσθάνεται θλίψεις, πόνους, ἔχει ὅμως παλμούς αἰωνίους, ἀναζητήσεις τοῦ πληρώματος τῆς ἀληθείας, δὲν θέλει νὰ ἀποθάνῃ καὶ μόνον εἰς τὴν θεανδρικήν προσωπικότητα τοῦ Χριστοῦ εὐρίσκει τὴν λύτρωσίν της.

Ὁ ἄνθρωπος κατὰ τὴν ὀρθοδοξίαν κατὰ τὸ Ἑλληνοχριστιανικὸν πνεῦμα συμπράττει μὲ τὸν Θεόν του, τὸν Κύριον Ἰησοῦν, ἵνα κοινωνικοποιηθῇ τὸ ἔργον του εἰς τὸν κόσμον, ἵνα γίνῃ πληρεστέρα δικαιοσύνη πληρεστέρα ἀλληλεγγύη μεταξύ τῶν λαῶν ἀνεξαρτήτως φυλῆς καὶ θρησκείας. Ἐντεῦθεν ἡ πνευματικὴ πορεία τοῦ Ἑλληνικοῦ Γένους λάμπει εἰς ὄλους τοὺς λαοὺς ὡς πολιτισμὸς ἀεναίου δημιουργίας καὶ χαρᾶς. Ὁ καθέννας καλεῖται νὰ δημιουργῇ εἰς

Ἀγιορειτικὴν ἀντιπροσωπεῖαν ἐνπερίγραφον πλάκα, ἐφ' ἧς εἶναι ἀναγεγραμμένα τὰ ἐξῆς:

Ἐὐδοκία Θεοῦ. Ἡ κατὰ Θεσσαλονίκην Ἐταιρεία Μακεδονικῶν Σπουδῶν. Γεραίρουσα τὴν ὑπὸ τοῦ Ἁγιωνόμου Ὁρους χιλιετηρίδα. Ἐγνω ἀπὸ δόγματος ὁμοθύμου τῶν ἀρχόντων αὐτῆς εὐλαβῶς τιμῆν προσενεγκεῖν καὶ τὴν ἀγαλλίασιν αὐτῆς δηλώσαι τὴν ἐορτὴν ἀγούση ἱερᾶ κοινότητι καὶ τήνδε ἐνεπίγραφον πλάκα ἀφιερῶσαι καὶ ἐγχειρίσαι τοῖς ὀσιωτάτοις πατράσι, ἔτει σωτηρίῳ 1963 ἐν τῇ Μαρτίῳ μηνὸς πανηγύοι».

Ἐν συνεχείᾳ ἐξεφώνησε τὸν πανηγυρικὸν ὁ κ. Β. Λαούρδας.

Συμφώνως πρὸς τὸ Πρόγραμμα τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ ἐορταστικῶν ἐκδηλώσεων τῇ Δευτέρᾳ, 11 η Μαρτίου 1963 καὶ ὥρα 8-10 μ.μ. ἐγένετο πανηγυρικὴ Νυκτερινὴ Ἀκολουθία μετὰ Θείου Κηρύγματος ἐν τῷ Καθεδρικῷ Ἱ. Ναῷ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας. Πλήθη λαοῦ παρηκολούθησαν τὴν Ἀκολουθίαν ταύτην. Ὡσαύτως τῇ Τρίτῃ,

12 η Μαρτίου 1963 καὶ ὥρα 10 μ.μ. ἐτελέσθη Ἀγρυπνία μετὰ Θείου Κηρύγματος καὶ Θεῖα Λειτουργία τῶν Προηγιασμένων ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ τῆς Ἀχειροποιήτου. Συγκινητικὴ ὑπῆρξεν ἡ προσέλευσις τοῦ πλήθους τῶν πιστῶν.

Συμφώνως πρὸς τὸ αὐτὸ πρόγραμμα, εἰς τὰ πλαίσια τῶν ἐορταστικῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ ἐκδηλώσεων ἐπὶ τῇ χιλιετηρίδι τοῦ Ἁγίου Ὁρους θὰ γίνουσι καὶ αἱ ἐξῆς δύο διαλέξεις: Τῷ Σαββάτῳ, 16 η Μαρτίου 1963 καὶ ὥρα 7 μ.μ. θὰ γίνῃ ἐν τῇ Αἰθούσῃ τῆς Ἐταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν διαλέξεις ὑπὸ τοῦ Καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Εὐαγγέλου Θεοδώρου μὲ θέμα: «Τὸ Ἁγιον Ὁρος ὡς παράγων πολιτισμοῦ». Τῷ Σαββάτῳ, 30 η Μαρτίου 1963 καὶ ὥρα 7 μ.μ. ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Ἐμπορικοῦ καὶ Βιομηχανικοῦ Ἐπιμελητηρίου θὰ γίνῃ διάλεξις, μετὰ προβολῆς ἐγχρωμῶν φωτοεικόνων, ὑπὸ τοῦ Καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Κωνσταντίνου Καλοκύρη μὲ θέμα: «Οἱ μεγάλοι σταθμοὶ τῆς ζωγραφικῆς τοῦ Ἁγίου Ὁρους».

Η ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΕΝ ΤΗ ΘΕΙΑ ΛΑΤΡΕΙΑ.*

Αισθάνομαι τὴν ὑποχρέωσιν νὰ εὐχαριστήσω θερμῶς τὸ Δ.Σ. τῆς Ἐταιρείας τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς, διότι μοι δίδει τὴν εὐκαιρίαν νὰ εἶπω ἀπόψε, εἰς τὴν ἐκλεκτὴν ταύτην συγκέντρωσιν, ὀλίγα τινὰ περὶ τῆς ἐν τῇ Θεῖα λατρείᾳ χρησιμοποιουμένης ἐν μέρει πατρίδας Βυζαντινῆς Μουσικῆς, τῆς ὁποίας τὴν σπουδὴν, μελέτην, προβολὴν, διατήρησιν καὶ διάδοσιν ἀνέλαβεν ἤδη ἡ Ἐταιρεία αὕτη καὶ νὰ εὐχηθῶ ἐκ προομιῶν εὐδώσιν τοῦ ἀναληφθέντος ὑπὸ ταύτης σπουδαίου τούτου ἔργου, δι' οὗ θὰ ἐξασφαλίζονται οἱ ἱκανοὶ ἐκπρόσωποι τοῦ εὐσεβοῦς ὀρθοδόξου πληρώματος εἰς τὰ στασίδια τῶν ἱερῶν ναῶν.

Διότι, ὁμολογουμένως, Μακαριώτατε, Σεβασμιώτατοι Ἱεράρχαι καὶ φιλόμουσον ἀκροατήριον, διερχόμεθα κρίσιν ἀνευ προηγούμενου καὶ εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο. Καὶ ἐπισημαίνω τὸν γνωστὸν εἰς τὴν Ποιμαίνουσαν Ἐκκλησίαν κίνδυνον, νὰ ἴδωμεν τοὺς ἱερούς

* Ὀμιλία γενομένη τῇ 27ῃ Ἰανουαρίου 1963, εἰς τὸν Φιλολογικὸν Σύλλογον «Παρνασσός», παρακλήσει τῆς Ἐταιρείας Βυζαντινῆς Μουσικῆς.

τὸν τομέα τῆς ζωῆς ποὺ ἐξέλεξε καὶ συγχρόνως νὰ θυσιάζεται χάριν τῶν ἄλλων. Ἡ κοινωμία δέον νὰ συντίθεται κατὰ τὴν ποιοτικὴν καὶ ποσοτικὴν ἀπόδοσιν ἐκάστου. Ἡ ἐλευθερία τῶν ἀνθρώπων εἶναι δυναμικὴ καὶ κατευθύνεται εἰς τὴν ὁδὸν ποὺ ἔχει χαράξει ἡ λυτρωτικὴ ζωὴ τοῦ Χριστοῦ. Ἀπὸ τὸν Σταυρὸν εἰς τὴν Ἀνάστασιν εἶναι ἡ πορεία τοῦ κόσμου. Ἀναδημιουργία τῆς ζωῆς, φωτισμὸς καὶ θέωσις καὶ δοξασμὸς τῆς καὶ θρίαμβος τῆς ἀγάπης ὡς καθολικῆς ωραιότητος, ὁ θρίαμβος τῆς Ἀναστάσεως θὰ εἶναι τὸ τέρμα τῶν αἰώνων.

Ἡ Δύσις συνέκλεισε τὸν χριστιανισμὸν εἰς τὰ πλαίσια τοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους. Ἡ ἀτμόσφαιρα ποὺ ἐγέννησε ὁ Ρωμαϊσμός ὑπῆρξε νομικῆς φύσεως. Τύποι δικαστηριακοὶ ἐκυριαρχοῦν εἰς τὴν ζωὴν. Ἐντεῦθεν ἡ Αὐτοκρατορία καὶ τὸ Ἀλάθητον τοῦ Ποντίφηκος. Ὁ ἄνθρωπος μειοῦται μέσα εἰς τὸ ὀλοκληρωτικὸν διοικητικὸν σύστημα τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Ἐκκλησία κινεῖται ὡς δύναμις συμπιέζουσα τὴν ἐλευθερίαν τῶν ἐπὶ μέρους. Ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ Κριτῆς, ἐνῶ εἰς τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν εἶναι καὶ Κριτῆς ὁ Χριστὸς, ἀλλὰ προπαντὸς εἶναι ἀναδημιουργὸς τῆς συστεναζούσης Κτίσεως, ὁ Λυτρωτῆς τῆς.

Εἰς τὴν Δυτικὴν Ἐκκλησίαν ἕνεκα τῶν ὑπερβολικῶν τῆς ἀξιώσεων καὶ τῶν καταχρήσεων τῆς, ὅπως ὑπῆρξεν ἡ ἱερά ἐξέτασις, ἡ ὁποία κατεδίκαζεν εἰς θάνατον τοὺς πιστοὺς ἐάν ἐτόλμων νὰ διδάξουν πέραν τῶν παραδεδεγμένων δογμάτων, ἐσχηματίσθη ρεῦμα

ναοῦς, ὄχι τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἄλλων μεγαλοπόλεων, ἀλλὰ τῶν Ἐπαρχιῶν καὶ τῆς ὑπαίθρου, ἰδιαιτέρως, ὄχι ἀνευ ἱερέων, ἀλλὰ τοὺς ἱερεῖς ἀνευ τῶν ἀπαραιτήτων εἰς αὐτοὺς βοηθῶν ἱεροψαλτῶν, ἀνευ τῆς παρουσίας τῶν ὁποίων καὶ ἀδύνατος καθίσταται ἡ τέλεσις τῆς θείας κατ' ἐξοχὴν λειτουργίας, καὶ γινόμενη, ὡς γίνεται, δι' ἀμοίρων τῆς ὥραίας τέχνης τοῦ ψάλλειν ἐκπροσώπων, γίνεται αἰτία ἀπομακρύνσεως ἐτι περισσότερο τοῦ χριστεπωνύμου πληρώματος ἐκ τῶν ἱερῶν ναῶν.

Σήμερον, μὲ τὰ ὑπάρχοντα τεχνικὰ μέσα, γυρίζει ὁ καθεὶς τὸ κουμπὶ τοῦ ραδιοφώνου, ὅπερ γίνεται ὁλοῦν κτῆμα καὶ τοῦ πτωχοτέρου οἰκογενειάρχου τοῦ μικροτέρου χωρίου καὶ συνοικισμοῦ τῆς πατρίδος, διὰ νὰ ἀκούσῃ τὴν θεῖαν λειτουργίαν τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ τῆς πρωτεύουσας ἢ ἄλλων τινῶν πόλεων, εἰς τὰς ὁποίας λειτουργοῦν ραδιοσταθμοί, μὲ τὰς καλλιφώνους χορωδίας των. Καὶ ὅταν μὲ τόσῃν εὐκολίαν ὁ οἰοσδήποτε δύναται νὰ ἀκούῃ ἀπὸ ραδιοφώνου τὴν ἐν πᾶσι ὥραϊαν Θ. λειτουργίαν, τί θὰ εἶναι ἐκεῖνο ποὺ θὰ τὸν ἐλκύσῃ εἰς τὸν Ἱ. Ναὸν τῆς

ἀνεξαρτήτων διανοουμένων, οἱ ὁποιοὶ ἐζήτησαν νὰ δροῦν ἐλευθέρως ἐντὸς τῆς φύσεως καὶ νὰ ἐρευνοῦν τὰς μυστικὰς λειτουργίας τῆς. Ἐντεῦθεν ἐγεννήθη ἡ περίοδος τῆς Ἀναγεννήσεως, ἡ Renaissance ἡ ὁποία ὑπῆρξε πορεία ἐντὸς τῆς Ἱστορίας ἀνευ Θεοῦ. Κορυφώσις τῆς ὑπῆρξε ὁ Κομμουνισμὸς καὶ ἡ ἐκρηξις τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως ὅπου ἐκυριαρχήσεν ἀφηρημέναι ἰδέαι, ἰσότης, ἐλευθερία, ἀδελφότης, ὅποτε ὁ καθεδρικός ναὸς τῶν Παρισίων ἐγινε ἀπὸ ναὸς τῆς Παναγίας ναὸς τοῦ ὀρθοῦ λόγου καὶ ὁ Θεὸς ἀπὸ προσωπικὸς Θεὸς ἐγινε Deisme. Ἡ ἐλευθερία τῆς Δύσεως ἔχει μᾶλλον πολιτικὸν νόημα, δὲν ἔχει βάθος. Κανένα Εὐρωπαϊκὸν Ἔθνος δὲν διεπλάσθη ἀπὸ τὸ χριστιανικὸν πνεῦμα. Κυριαρχοῦν εἰς τὴν Εὐρώπην τὰ οικονομικὰ συμφέροντα καὶ αἱ πολιτικαὶ ἐπιδιώξεις.

Μόνον εἰς τὴν Ὀρθοδοξίαν κυριαρχεῖ ὁ ἀρχαῖος Ἑλληνισμὸς καὶ ὁ Χριστὸς καὶ εἶναι χαραγμένη ἐκπολιτιστικὴ πορεία, ὅπου ὁ ἄνθρωπος εἶναι κορυφαία ἀξία καὶ συγκινεῖ τὸ Ἔθνος μας ὅλον τὸν κόσμον. Ἐντεῦθεν καὶ ὁ Κλῆρος εἶναι εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν ὡς ἡγετικὸς παράγων, ὁ ὁποῖος διὰ τῆς λειτουργικῆς ζωῆς συντηρεῖ καὶ ἐμπνέει καὶ φωτίζει καὶ πρωτοστατεῖ εἰς τὰς ἐπαναστάσεις ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς διασώσεως τῆς τιμῆς καὶ τῆς ἀξιοπρεπείας τοῦ Ἔθνους.

† Ὁ Σάμου καὶ Ἱακάριας ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ

ἐνορίας του; Ἀσφαλῶς ὁ καλὸς καὶ εὐσεβὴς ἱερέυς, τὸ θεῖον κήρυγμα, ἔταν καὶ ἔπου ὑπάρχουν, καὶ ὁ καλὸς καὶ εἰδήμων ἱεροψάλτης μὲ τοὺς βοηθοὺς του, οὐς ἀριστα δύναται νὰ καταρτίσῃ μεταδίδων πρὸς αὐτοὺς ἐκ τοῦ ἰδικοῦ του ταμείου τὸν πλοῦτον τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς.

Θὰ εἶδει ὅθεν νὰ δοθῇ μείζων προσοχὴ καὶ εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο, διὰ παντὸς δὲ τρόπου καὶ μέσου, ἡ πατρῷα αὕτη κληρονομία, ὅχι ἀπλῶς νὰ διαφυλαχθῇ σῶα καὶ ἀβλαβής, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐπεκταθῇ μέχρι καὶ τοῦ μικροτέρου χωρίου —κατὰ τὸ δυνατόν— τῆς ἐλληνηκῆς γῆς. Δὲν εἶναι παρωνυχὶς τοῦτο, ἀλλὰ πρόβλημα μέγα, μεταξὺ τὸσον ἄλλων προβλημάτων, τὰ ὁποῖα ἀντιμετωπίζει ἡ ἅγια μας Ἐκκλησία καὶ κατ' αὐτὰς καὶ τὰ ὁποῖα χρῆζον ταχείας ἐπιλύσεως.

Ὅλοι γνωρίζομεν ἐκ πείρας ὅτι ὁ μουσικὸς ἱεροψάλτης, ὅταν τὴν ψαλτικὴν του συνοδεύῃ καὶ ἡ σύμφωνος πρὸς τὰ ὑπ' αὐτοῦ ψαλλόμενα ζωὴ του, συναρπάζει καὶ ἐξαυλῶνει κατὰ τὴν Θεῖαν λατρείαν τὸν ἐκκλησιαζόμενον καὶ φέρει τοῦτον εἰς ψυχικὴν ἐπαφὴν μετὰ τῶν οὐράνιων στρατιῶν, τῶν ὕμνολογουσῶν καὶ δοξολογουσῶν τὴν Τρισήλιον Θεότητα. Καὶ ποῖα ὄντως ψυχὴ δὲν μεταρσιούται, ὅταν κατὰ τὴν Θ. λατρείαν ψάλλονται μελωδικῶς καὶ ἁρμονικῶς οἱ ψαλμοί, φερ' εἰπεῖν, τοῦ Δαβὶδ, τὰ λεγόμενα Τυπικά, εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς Θ. λειτουργίας καὶ εἴ τινα ἕτερα, πού ἠκούσαμεν καὶ συνεχεῖα θὰ ἀκούσωμεν ψαλλόμενα ὑπὸ τῆς πολυμελοῦς χορωδίας;

«Εὐλόγει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον καὶ πάντα τὰ ἐντός μου τὸ ὄνομα τὸ ἅγιον αὐτοῦ.

» Οἰκτίρμων καὶ ἐλεήμων ὁ Κύριος, μακρόθυμος καὶ πολέμιος οὐκ εἰς τέλος ὀργισθήσεται, οὐδὲ εἰς τὸν αἰῶνα μνηεῖ...

» Ἄνθρωπος ὡσεὶ χόρτος αἱ ἡμέραι αὐτοῦ, ὡσεὶ ἄνθος τοῦ ἀγροῦ, οὕτως ἐξανθήσει.

» Μὴ πεποιθήτε ἐπ' ἀρχοντας, ἐπὶ υἱοὺς ἀνθρώπων, οἷς οὐκ ἔστι σωτηρία.

» Ὁρφανὸν καὶ χήραν ἀναλήψεται καὶ ὀδὸν ἀμαρτωλῶν ἀφανιεῖ».

Τίνος τὸ θρησκευτικὸν φρόνημα δὲν ἀναπτεροῦται καὶ ἡ ἐπὶ τὸν Θεὸν ἐλπίς αὐτοῦ δὲν θεμελιούται, ὅταν ἀκούῃ τὸν χερουβικὸν ὕμνον ἑναρμονίως ψαλλόμενον καὶ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ δὲν ἀνυψοῦται ἐκ τῶν γηϊνῶν πρὸς τὰ οὐράνια, ἐκ τῶν φθαρτῶν πρὸς τὰ ἀφθαρτα, ἐκ τῶν προσκαιρῶν πρὸς τὰ αἰώνια;

«Οἱ τὰ Χερουβειμ μυστικῶς εἰκονίζοντες...πᾶσαν τὴν βιωτικὴν ἀποθώμεθα μέριμναν, ὡς τὸν Βασιλέα τῶν ὄλων ὑποδεξάμενοι, ταῖς ἀγγελικαῖς ἀοράτως δορυφορούμενοι τάξεσι» καὶ δὲν γαληνεύει μὲ τὸ «ἀγαπήσωμεν ἀλλήλους, ἵνα ἐν ὁμονοίᾳ ὁμολογήσωμεν: Πατέρα Ἰῶν καὶ Ἅγιον Πνεῦμα, Τριάδα ὁμοούσιον καὶ ἀχώριστον»;

Τίνος ὁ νοῦς, ἡ καρδιά καὶ ἡ ψυχὴ δὲν ἀνέρχεται εἰς σφαῖρας οὐρανίου καὶ δὲν μεταφέρεται εἰς τὴν πνευματικὴν Ὀδὸν κατὰ τὴν φρικτὴν ὥραν τοῦ καθαγιασμοῦ τῶν τιμίων Δώρων, ὅταν ὁ καλλίφωνος τῶν ἱεροψαλτῶν μουσικοτραφὴς χορὸς ψάλλει τὸ «Σὲ ὕμνοῦμεν, Σὲ εὐλογοῦμεν, Σοὶ εὐχαριστοῦμεν Κύριε καὶ

δεόμεθά σου, ὁ Θεὸς ἡμῶν», ὁ δὲ ἦχος τῶν κωδῶνων τοῦ ναοῦ καὶ ἐκεῖνος, ἐνούμενος μετὰ τῆς ψαλμωδίας, ἀνέρχεται εἰς τὸν θρόνον τῆς χάριτος;

Καὶ ποῖα πονεμένη καρδιά δὲν παρηγορεῖται καὶ ἐνισχύεται, ὅταν ἀκούῃ τὸν καλλικέλαδον μουσικὸν ἱεροψάλτην ἢ καὶ τὴν χορωδίαν ὅλην ψάλλουσαν εἰς τὸ τέλος τῆς θείας λειτουργίας, διὰ νὰ ἀρκεσθῶ εἰς ταῦτα μόνον, τοὺς λόγους τοῦ πολυάθλου Ἰώβ; «Εἶπὲν τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος», διὰ νὰ εὐλογῇ μετ' ἐκεῖνου τὸ ὄνομα τοῦ εὐλογητοῦ Θεοῦ, δι' ὅσα ἐν τῷ πολυστενάκτῳ τούτῳ καὶ καταδύνῳ βίῳ καὶ αὕτη ὑποφέρει;

Ἡ πατρῷα Βυζαντινὴ Μουσικὴ, καλῶς καὶ ἐν πληρότητι ἐκτελουμένη ἐν τῇ θεῖᾳ λατρείᾳ τῆς ἁγίας μας Ἐκκλησίας, εἶναι ἱκανὴ καὶ ἄλλας ἐλλείψεις ἐν ταύτῃ ν' ἀναπληρώσῃ, ὡς εἶναι τὸ θεῖον κήρυγμα, ἔπερ, εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτο νὰ ἀκούεται ἀνὰ πᾶσαν τῶν χριστιανῶν μας συνάθροισιν, ἐν τοῖς ἱεροῖς ναοῖς καὶ τοῦτο, διότι οἱ ψαλλόμενοι ὕμνοι καὶ αἱ πνευματικαὶ ὧδαί, δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ κήρυγμα ἐνθερμον ἐκλεκτόν, ὅταν καλῶς, εὐχῆως καὶ ἑναρμονίως ἐν ταῖς ἱεραῖς τῶν πιστῶν συνάξεσιν ἀποδίδεται.

Τὸ τοιοῦτον ἔπραττε καὶ ὁ Μέγας Ἀθανάσιος, ὅστις ἀνεπλήρου τὸν θεῖον λόγον διὰ τῶν ὑπ' αὐτοῦ ψαλλομένων ψαλμῶν κατὰ τὰς ἱεράς συνάξεις, τὰς θείας λειτουργίας καὶ τὰς παννυχίδας ἢ ὀλονυκτίους δεήσεις, ὡς ἡ ἱστορικὴ ἐκείνη τῆς 17ης Φεβρουαρίου 347 νύξ ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Θεωνᾶ, ὅτε, καθ' ὃν χρόνον ὁ ἴδιος ἅγιος Πατριάρχης, ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ αὐτοῦ συνθρόνου, ἔψαλε τὸν 135 ψαλμὸν καὶ δι' ἀντιφωνίας ἐκ παρθένων καὶ χορῶν ἔλεγε τὴν ἐπαφθόν: «ἐξομολογεῖσθε τῷ Κυρίῳ ὅτι ἄγαθός, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ» εἰσήλθεν ὁ Συριανὸς μετὰ 5.000 λογχοφόρων διὰ νὰ τὸν συλλάβουν.

Πόσον θὰ ὠφέλει, ἐπὶ παραδείγματι, τὸν παιδικὸν μας κόσμον καὶ θὰ ἱκανοποιεῖ τὸν εὐσεβῆ ὀρθόδοξον λαόν μας, ἐὰν ἡ Πολιτεία εἰσήγεν εἰς τὰς Παιδαγωγικὰς Ἀκαδημίας τὸ μάθημα τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς, ἀντὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς τοιαύτης, εἰς βάρος ἄλλων, ἡσσοнос ἀξίας, μαθημάτων! Οὕτω, ἔπου θὰ ὑπηρετοῦν διδάσκαλοι θὰ ἐξησφαλίζετο ὁ καλὸς μουσικὸς ἱεροψάλτης τοῦ ναοῦ τοῦ χωρίου καὶ θὰ καλλιεργεῖτο μεταξὺ τῶν μικρῶν νεοσσῶν μας ἢ πρὸς τὴν καλὴν τέχνην τῆς μουσικῆς κλίσι καὶ ἡ χρησιμοποίησις τῶσων ὠραίων καὶ ἀγγελικῶν παιδικῶν, διατὶ ὅχι καὶ νεανικῶν, φωνῶν, πού συναντᾶ τις ἀνὰ πᾶν βῆμα περιοδεύων τὴν ὑπαιθρον.

Ἄλλὰ καὶ παρ' ἐκάστη Μητροπόλει θὰ εἶδει νὰ ἰδρυθοῦν τοιαῦται Ἐταιρεῖαι — Σχολαί! Εἰς τὴν Μητροπόλιν μου ἰδρύθη τοιαύτη, ἥτις ἤρχισεν ἀποδίδουσα τοὺς καρπούς τῆς μετὰ τὴν ἔξοδον ἐκ ταύτης τῆς πρώτης εἰκοσιπεντάδος νέων μουσικῶν, μετὰ τριετῆ ἐνδελεχῆ ἐν ταύτῃ διδασκαλίᾳ, οἵτινες θὰ ἐπανδρώσουν ἰσαριθμῶς θέσεις ἱεροψαλτῶν, ἐν ναοῖς στερουμένοις καὶ ἕτερα τριακοντάς νέων, ἥτις ἀπὸ ἔτους ἐκπαιδεύεται. Ἀσφαλῶς καὶ εἰς ἄλλας Μητροπόλεις γίνεται παρομοία ἐργασία. Ἡ γενίκευσις

ὅμως θὰ ἦτο εὐχῆς ἔργον, διὰ νὰ ἀντιμετωπισθῇ ἀποτελεσματικώτερον τὸ σοβαρὸν τοῦτο θέμα.

Καὶ εἰς τὴν Θεολογικὴν μας Σχολὴν ἐπιβάλλεται ἐπίσης ἡ ἴδρυσις ἕδρας Βυζαντινῆς Μουσικῆς, διὰ νὰ μὴ συναντᾶ κανεὶς τὸ τρομακτικὸν φαινόμενον Θεολόγους, κατὰ πάντα ἀρτίους καὶ ἐπιστημονικῶς κατηρτισμένους, μὴ δυναμένους ὅμως, δυστυχῶς, οὐδὲ καὶ νὰ ὑποψάλλουν οὐδὲ τροπάριον, οὐδὲ ψαλμὸν. Ἡ πληροφορία ὅτι μελετᾶται ὑπὸ τῆς Θεολογικῆς μας Σχολῆς, ἡ ἴδρυσις ἐν αὐτῇ ἕδρας Βυζαντινῆς Μουσικῆς, καθυδύνει με τὰ μάλιστα καὶ ἐκφράζω ἐκ προουμιῶν εὐχὰς διὰ τὴν ταχεῖαν πραγματοποίησιν, συγχαίρων ἅμα καὶ διὰ τὴν σύλληψιν τῆς ὥραιας ταύτης σκέψεως.

*

Τὴν μουσικὴν ταύτην ἐνδιαφέρεται νὰ σπουδάσῃ καὶ μελετήσῃ ἡ Ἐταιρεία τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς. Ἀποτελεῖ εὐχάριστον γεγονός καὶ διαπίστωσιν ἐλπιδοφόρον ἡ ὅλη εὐγενὴς καὶ φιλότιμος αὐτὴ προσπάθεια. Οἱ ἐκπρόσωποι τῆς εἶναι θαυμάσιοι γινώσται καὶ ἐκτελεστοὶ τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς. Πέραν ὅμως τούτου, τῆς πιστῆς, δηλονότι, ἐφαρμογῆς καὶ ἐκτελέσεως τῶν μαθημάτων ταύτης ἔχουν καὶ μίαν ἐπιπρόσθετον ὄρεξιν καὶ ἓνα ζῆλον νὰ ἐπεκτείνουν τὰς γνώσεις των καὶ εἰς ἄλλους φίλους καὶ ἐραστὰς τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς, οἱ ὅποιοι θέλουν, ἐπιθυμοῦν καὶ ἀγαποῦν τὴν συντήρησιν καὶ ἐξάπλωσιν ταύτης.

Εἶναι ἐπαινετὴ ἡ ὅλη ἐφεσις των αὐτῆ, ὄχι μόνον τῆς σπουδῆς καὶ μελέτης, ἀλλὰ καὶ τῆς εὐρυτέρας προβολῆς, ἐξαπλώσεως καὶ διατηρήσεως τῆς Βυζαντινῆς μουσικῆς, ἣτις ἀποτελεῖ καὶ τὸ σημαντικώτερον στοιχεῖον τῆς Παραδόσεως, ὡς προέκτασις τοῦ Βυζαντινοῦ μεγαλείου.

Ἡ σημερινὴ ἐμφάνισις τῆς Ἐταιρείας τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς εἶναι ἀξιόλογος καὶ ἀξιοπρόσεκτος. Δὲν πρέπει νὰ μείνῃ ἢ νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς μία συνηθισμένη ἐκδήλωσις Σωματείου ἢ Συλλόγου τινός. Δὲν πρέπει νὰ λάβῃ τὸ γινώρισμα μίᾶς ἐμφανίσεως ἀνθρώπων τινῶν, οἱ ὅποιοι ἀγαποῦν τὴν Βυζαντινὴν Μουσικὴν, ἣτις τόσους ἀνεκτιμήτους θησαυροὺς περικλείει. Πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς μία νέα εἰς τὰς ἡμέρας μας ἀφετηρία, ὡς ἀρχὴ καὶ ἓνα ξεκίνημα πρωτοποριακόν, πού θέλει καὶ ζητεῖ συνέχισιν, ἄνοδον, συνέπειαν, δικαίωσιν.

Εἶναι μία νέα παρένθεσις μὲ περιεχόμενον μὲ ἐνδιαφέρον, μὲ ἀνησυχίας, πού δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ κλείσῃ ἢ νὰ τελειώσῃ. Θέλει νὰ διατηρῇ ἀκμήν, ἀνθηρότητα, διάρκειαν, δύναμιν, ἀντοχὴν μὲ ἐξασφάλισιν τῆς πληρότητος. Τὸ ὥραϊον τοῦτο σημερινὸν ξεκίνημα, ἄς τὸ χαιρετίσωμεν μὲ ἐνθουσιασμὸν καὶ ἄς τὸ ὑποδεχθῶμεν μὲ ἱκανοποίησιν. Ἄς τὸ ἐνισχύσωμεν δι' ὅλων τῶν δυνάμεων μας. Ἄς τὸ ἐγκολπωθῇ ἢ ἐπίσημος Ἐκκλησία καὶ ἄς τὸ καλλιεργῆσῃ καὶ ἄς τὸ ἐνισχύσῃ, διὰ νὰ εἶναι οὕτω ἐπίσημος καὶ ἐπιβλητικὰ πυργωμένη ἢ προβολὴ του. Ἄς τὸ ἀναλάβῃ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς καὶ ἄς στηρξῶμεν ὅσον δυνάμεθα τὴν Βυζαντινὴν Μουσικὴν, τῆς ὁποίας ἡ παρ-

ρουσία εἶναι διάχυτος, ἀλλὰ καὶ συνδεδεμένη μεθ' ὅλου τοῦ ὀργανισμοῦ τῆς Θεοκινήστου καὶ Θεοβαδίστου Ἐκκλησίας μας.

Ἄς μὴ μείνωμεν ἀπαθεῖς καὶ ἀδιάφοροι. Ἄς κηρύξωμεν μίαν σταυροφορίαν, ἣτις εἶναι χρέος παντὸς γνησίου ὀρθοδόξου χριστιανοῦ. Εἰς τὸ ταμεῖον τῆς εὐγενοῦς καὶ ἀξιεπαίνου ταύτης προσπάθειας τῆς Ἐταιρείας Βυζαντινῆς Μουσικῆς πρέπει νὰ καταθέσωμεν τὸ ἐνδιαφέρον μας, τὴν στοργὴν μας, τὴν ἀγάπην μας, τὴν ἀνησυχίαν μας, διὰ νὰ δυνηθῶμεν νὰ ἐξοικονομήσωμεν ἐν ἀποθεματικὸν πλουτοπαραγωγικόν, τοκοφόρον, πνευματικὸν κεφάλαιον, ἐγγύησιν καὶ συντελεστὴν τῆς εὐοδώσεως τοῦ ὅλου ἔργου.

Εἰς τὸ σημερινὸν προσκλητήριον νὰ εἴπωμεν ὅλοι τὸ «Παράν». Ἡμεῖς, ἡ Ποιμαίνουσα Ἐκκλησία, διὰ νὰ εἶναι πλήρης ἡ στοργὴ καὶ ἡ προστασία τῆς προσπάθειας, ἀλλὰ καὶ σεῖς, τὰ πνευματικά μας παιδιὰ, τὰ ὅποια ἀγαπᾶτε καὶ πονᾶτε τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν, ἣτις καὶ ἐπιθυμεῖ νὰ ἀναβοῦν εἰς τὰ ψαλτικά στασίδια τῶν ἱερῶν ναῶν ἱεροψάλται πιστοὶ, εὐσεβεῖς, μελετημένοι, μὲ ψυχὴν ἀγνήν καὶ βίον ἐντιμον, οἱ ὅποιοι θὰ ἔχουν σπουδάσει, μελετήσῃ καὶ ἀγαπήσῃ τὴν Βυζαντινὴν Μουσικὴν. Τὸ σάλπισμα τῆς ἐξεγέρσεως νὰ συνεγείρῃ ὅλους ἡμᾶς, ὥστε, τοὺς σημερινούς σκαπανεῖς διὰ τὴν σπουδὴν, τὴν μελέτην, τὴν προβολὴν καὶ τὴν διατήρησιν τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς, νὰ τοὺς βοηθήσωμεν, διὰ νὰ κρατήσουν τὸ ἴδιον ταύτης χρῶμα καὶ τὰ στοιχεῖα.

Οὕτω θὰ ψάλλῃ πάντοτε μὲ ἠδύμολπον τροφήν ὁ Φωκαεὺς, ὁ Νικόλαος Σμύρνης, ὁ Πέτρος Πελοποννήσιος καὶ ὁ Λαμπαδάριος, ὁ Ἰωάννης Πρωτοψάλτης, ὁ Νηλεὺς Καμαράδος, ὁ Τσικνόπουλος καὶ σύμπασα ἡ πλειὰς τῶν μουσοτραφῶν καὶ μεμουσομένων ὕμνωδῶν, οἵτινες εἶναι οἱ μῦσται καὶ μυσταγωγοὶ τῶν ἱερῶν ὕμνωδῶν Ρωμανοῦ τοῦ Μελωδοῦ, Κοσμᾶ τοῦ Ὑμνοδοῦ καὶ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, οἱ ὅποιοι ἔφερον πάντοτε «τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ λάρυγγι τὰς ὑψώσεις».

† Ὁ Μονεμβασιᾶς καὶ Σπάρτης ΚΥΠΡΙΑΝΟΣ

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΣΑΜΟΥ ΕΙΡΗΝΑΙΟΥ

ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ ΔΙΑΦΟΡΑ

ΤΟΜΟΙ 1 — 5

ΕΚΑΣΤΗ ΣΕΙΡΑ ΔΡΧ. 300

Πωλοῦνται εἰς τὰ Βιβλιοπωλεῖα καὶ εἰς τὰ Γραφεῖα μας, ἀποστέλλονται δὲ καὶ ταχυδρομικῶς, ἐλεύθερα ταχυδρομικῶν τελῶν.

Ν Α Ἰ Κ Α

ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΑΘΗΝΩΝ*

42. Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου Περιστερίου. (25 Μαρτίου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1928 μέχρι τοῦ ἔτους 1944.

Τὰ ἐγκαίνια ἐτελέσθησαν τῇ 20 Αὐγούστου 1944 ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας Γερμανοῦ (νῦν Ἡλείας).

Ἱερὰ λείψανα: Ἀγίου Προκοπίου. Ἀγίου Χαραλάμπους. Ἀγίου Λεωνίδου. Ἀγίου Γρηγορίου. Ἀγίου Εὐθυμίου. Ἀγίου Παντελεήμονος. Ἀγίου Θεοδοσίου. Ἐννέα Ἀγίων.

Ἡ ἀγιογράφησις ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Σπυρ. Παπανικολάου καὶ Παντ. Ὁδάμπαση.

43. Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου Ὑμηττοῦ. (25 Μαρτίου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1947 μέχρι τοῦ ἔτους 1954.

Τὰ ἐγκαίνια δὲν ἐτελέσθησαν.

Ἱερὰ λείψανα: Δὲν κέκτηται.

44. Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου Χαροκόπου — Καλλιθέας. (25 Μαρτίου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Κατὰ τὸ ἔτος 1924 κατεσκευάσθη ξύλινος ἱερὸς ναὸς ὑπὸ τῶν ἐκ μικρᾶς Ἀσίας ἐλθόντων προσφύγων, τελειοποιήθης ἐν ἔτει 1927. Ἐν ἔτει 1952 ἐθεμελιώθη ὁ νέος ἱερὸς ναὸς ἀποπερατούμενος προσεχῶς.

Τὰ ἐγκαίνια ἐτελέσθησαν κατὰ τὸ ἔτος 1937 ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου.

Ἱερὰ λείψανα: Δὲν κέκτηται.

45. Ἁγία Εὐφημία Νέας Χαλκηδόνος. (11 Ἰουλίου καὶ 16 Σεπτεμβρίου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1925 μέχρι τοῦ ἔτους 1926. Ἐπέκτασις τοῦ ἱεροῦ ναοῦ, κατὰ ἑννέα μέτρα πρὸς ἀνατολὰς, ἀρξάμενη ἀπὸ τοῦ ἔτους 1955, ἔχει ἤδη συντελεσθῆ.

Τὰ ἐγκαίνια δὲν ἐτελέσθησαν.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 120 τοῦ προηγουμένου τεύχους.

Ἱερὰ λείψανα: Δὲν κέκτηται.

46. Ἁγία Ζώνη Πατησίων. (31 Αὐγούστου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ὁ παλαιὸς ἱερὸς ναὸς, ὀπισθεν τοῦ ἱεροῦ Βήματος τοῦ νέου ἱεροῦ ναοῦ, ἀνηγέρθη ἐν ἔτει 1843 δαπάναις Ἀλεξάνδρου καὶ Ὁλγας Ὁζερώφ, πρεσβευτοῦ τῆς Ρωσίας ἐν Ἀθήναις, ἐπὶ τῇ ἐπιτοπίῳ εὐρέσει εἰκόνας τῆς Ὑπεργίας Θεοτόκου φερούσης τὴν προσωνυμίαν «Ἡ πάντων ἐλπίς». Ὁ δὲ νέος ἱερὸς ναὸς ἐθεμελιώθη ἐν ἔτει 1918 ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Ἀθηνῶν Θεοκλήτου Μηνοπούλου, παρόντος τοῦ τότε Διαδόχου καὶ μετὰ ταῦτα Βασιλέως Γεωργίου Β'. Ἐπερατώθη δὲ κτιριακῶς κατὰ τὸ 1927.

Τὰ ἐγκαίνια ἐτελέσθησαν ἐν ἔτει 1927 ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου.

Ἱερὰ λείψανα: Δὲν κέκτηται.

Ἡ ἀγιογράφησις ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Στεφάνου Ἀσμάνη, ἀπὸ τοῦ 1938 μέχρι τοῦ 1950.

Βορείως τοῦ παλαιοῦ ἱεροῦ ναοῦ ὑπάρχει ἐπιτύμβιος στήλη κάτωθεν τῆς ὁποίας ἔχουν ἐνταφιασθῆ ὅσα ἀγωνιστῶν τῆς μεγάλης Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821.

47. Ζωοδόχος Πηγὴ ὁδοῦ Ἀκαδημίας. (Παρασκευὴ τῆς Διακαινησίμου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ἦρξεν ἀνεγειρόμενος ἀπὸ τοῦ ἔτους 1843. Ἐνεκα ὁμοῦ τῆς ἑνδείας τῶν κατοίκων τῆς περιοχῆς προσφύγων, καταδιωχθέντων ἐκ Τουρκίας, παρέμεινε εἰς στασιμότητα ἢ ἀνέγερσις. Ἐπανελήφθησαν αἱ ἐργασίαι κατὰ τὸ ἔτος 1850 καὶ ἐπερατώθησαν ἐν ἔτει 1852.

Ἐγκαίνια εὐρέθησαν κάτωθεν τῆς μαρμαρίνης πλακὸς τῆς Ἁγίας Τραπέζης τοῦ νοτίου κλίτους τοῦ ἱεροῦ ναοῦ, τοῦ κλίτους τούτου τιμωμένου ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἀγίου Χαραλάμπους. Κάτωθεν δὲ τοῦ δαπέδου τῆς Ἁγίας ταύτης Τραπέζης εὐρέθη ἄλλη μαρμαρίνη πλάξ φέρουσα τὴν ἐπιγραφήν «Τοσίτσα».

Ἱερὰ λείψανα: Δὲν κέκτηται.

(Βλέπε: Περιοδικὸν «Καὶνὴ κτίσις» Αὐγούστος 1946, ἀριθ. φύλλου 402, σελ. 1097, ἐνθα ἄρθρον τοῦ Πρωτοπρεσβυτέρου Ἀγγέλου Νησιώτη: «Ὁ ναὸς τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς Ἀθη-

ων — Ἱστορία τῆς ιδρύσεώς του». Βλέπε καὶ περιοδικὸν «Ἀθηνᾶ» τῆς 12 καὶ 17 Ἰανουαρίου 1851, ἔνθα ἐργασία σχετικὴ τοῦ σοφοῦ διδασκάλου τοῦ Γένους καὶ πρωτουργοῦ τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τούτου, ὡς καὶ τοῦ Μητροπολιτικοῦ, ἀειμνήστου Γ. Γενναδίου. — Δ.η.μ. Χ. Ἀντύπα «Ἀκτῖνες φωτός, τὸ ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ Ζωοδόχου Πηγῆς ἔργον τῆς ἀναδημιουργίας καὶ τοῦ Χριστιανικοῦ κοινωνισμοῦ», Ἀθῆναι 1933).

48. Ζωοδόχος Πηγὴ Δάφνης. (Παρασκευὴ τῆς Διακαινησίμου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1949 (3 Ἀπριλίου), μέχρι τοῦ ἔτους 1955.

Τὰ ἐγκαίνια ἐτελέσθησαν τῇ 4 Ἀπριλίου 1954 ὑπὸ τοῦ Βοηθοῦ Ἐπισκόπου Μαραθῶνος Δαμασκηνοῦ (νῦν Μητροπολίτου Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας).

Ἴερά λείψανα: Δὲν κέκτηται.

Σημειωτέον, ὅτι εἰς τὴν θέσιν τοῦ ὡς ἄνω ἱεροῦ ναοῦ εὕρισκετο μικρὸς ναὸς τοῦ 17ου ἢ 18ου αἰῶνος, μετὰ τὴν ὀνομασίαν «Παναγία Κατσιποδοῦ».

(Βλέπε: Ἀναστασίου Ὁρλάνδου «Μεσαιωνικὰ μνημεῖα τῆς πεδιάδος τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῶν κλιτύων Ὑμηττοῦ—Πεντελικῶ—Πάρνηθος καὶ Αἰγάλεω», Ἀθῆναι 1933, σελ. 154).

49. Ζωοδόχος Πηγὴ Κάτω Πατησίων. (Παρασκευὴ τῆς Διακαινησίμου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1959 μέχρι σήμερον. Παρὰ τὸν νέον ἱερὸν ναὸν ὑπάρχει εἰσέτι ὁ παλαιότερος.

Τὰ ἐγκαίνια δὲν ἐτελέσθησαν.

Ἴερά λείψανα: Δὲν κέκτηται.

50. Προφήτης Ἡλίας Παγκρατίου. (20 Ἰουλίου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ἡρξάτο ἀνεγειρόμενος τῇ 22 Ἀπριλίου 1928, ἐπὶ τῆς θέσεως παλαιοῦ καϊδρίου κατεδαφισθέντος, περατωθεὶς κατὰ τὸ τέλος τοῦ ἔτους 1930.

Τὰ ἐγκαίνια ἐτελέσθησαν τῇ 11 Ὀκτωβρίου 1942 ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Δαμασκηνοῦ Παπαανδρέου.

Ἴερά λείψανα: Δὲν κέκτηται.

Ἡ ἀγιογράφησις τοῦ ἱεροῦ ναοῦ γίνεται ὑπὸ τοῦ Στεφάνου Ἀσμάνη, ἀπὸ τοῦ 1952 κ. ἔ.

(Βλέπε: Οἰκονόμου Χαράλαμπος Λελοῦδα «Ὁ ναὸς τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ Παγκρατίου», Ἀθῆναι 1951).

51. Ἅγιος Θεράπων Ζωγράφου. (14 Μαΐου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1956 μέχρι τοῦ ἔτους 1959.

Τὰ ἐγκαίνια δὲν ἐτελέσθησαν.

Ἴερά λείψανα: Δὲν κέκτηται.

52. Ἅγιος Θωμᾶς Ἀμπελοκήπων. (Κυριακὴ τοῦ Θωμᾶ καὶ 6 Ὀκτωβρίου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ὁ παρακείμενος παλαιὸς ἱερὸς ναὸς, κτίσμα μεσαιωνικόν, παλαιότερον ὀνομάζετο «Πεντελιώτισσα», ὡς ἀνήκων εἰς τὴν Μονὴν τῆς Πεντέλης, καὶ ἐτιμᾶτο εἰς μνήμην τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου. Ἐν ἔτει δὲ 1867 μετονομάσθη εἰς «Ἅγιον Θωμᾶν Γουδί».

Ὁ νέος παρακείμενος ἱερὸς ναὸς ἐθεμελιώθη κατὰ τὸ ἔτος 1949, ἀποπερατωθεὶς ἤδη.

Τὰ ἐγκαίνια δὲν ἐτελέσθησαν.

Ἴερά λείψανα: Ἐν τῷ παλαιῷ ἱερῷ ναῷ: Πρωτομάρτυρος Στεφάνου. Ἁγίου Τρύφωνος. Ἁγίου Χαράλαμπος. Ἁγίας Παρασκευῆς. Ἁγίων Ἀναργύρων Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ. Τὰ ἱερά ὡς ἄνω λείψανα εἶναι δωρεὰ τῆς οἰκογενείας Βουγιουκλέλη.

(Βλέπε: Ἀναστασίου Ὁρλάνδου «Μεσαιωνικὰ μνημεῖα τῆς πεδιάδος τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῶν κλιτύων Ὑμηττοῦ—Πεντελικῶ—Πάρνηθος καὶ Αἰγάλεω», Ἀθῆναι 1933, σελ. 130).

53. Ἅγιος Θωμᾶς Ἄνω Κυψέλης. (Κυριακὴ τοῦ Θωμᾶ καὶ 6 Ὀκτωβρίου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ἐν ἔτει 1936 κατεσκευάσθη ξύλινος ἱερὸς ναὸς, ὑπαγόμενος ὡς παρεκκλήσιον εἰς τὴν Ἁγίαν Ζώνην Πατησίων. Κατὰ τὸ ἔτος 1947 ἐθεμελιώθη ὁ νῦν λιθόκτιστος ἱερὸς ναὸς, αἱ ἐργασίαι διὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ ὀποίου, διακοπεῖσαι μέχρι τοῦ ἔτους 1958, ἐπανήρχισαν κατ' αὐτὸ τὸ ἔτος, καὶ ἐπερατώθησαν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1962, κατὰ δὲ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1963 ἐπερατώθη ἡ κεράμωσις αὐτοῦ.

Τὰ ἐγκαίνια δὲν ἐτελέσθησαν.

Ἴερά λείψανα: Δὲν κέκτηται.

54. Ἅγιος Ἰωάννης ὁδοῦ Βουλιαγμένης. (29 Αὐγούστου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ἐθεμελιώθη τῇ 4 Σεπτεμβρίου 1955. Αἱ ἐργασίαι δια-

κοπεῖσαι ἐπανελήφθησαν ἐν ἔτει 1957 καὶ τὸ ἔργον ἐπερατώθη ἐν ἔτει 1959. Ἡ πρώτη θεία Λειτουργία ἐτελέσθη τῇ 29 Αὐγούστου 1959.

Τὰ ἐγκαίνια δὲν ἐτελέσθησαν.

Ἱερά λείψανα: Δὲν κέκτηται.

Ἐπὶ τῆς πρὸς δυσμὰς τοῦ ἱεροῦ ναοῦ πλατείας, κάτωθεν μαρμαρίνης προτομῆς του, ἔχουν ἐναποτεθῆ τὰ ὀστᾶ τοῦ ἐπὶ 40ετίαν ἐφημερεύσαντος εἰς τὸν κατεδαφισθέντα παλαιὸν ἱερὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου μακαριστοῦ καὶ ἁγίου ἱερέως Νικολάου Πλανᾶ τοῦ Ναξίου (1851-1932), ἐπὶ δὲ τῆς στήλης τῆς προτομῆς του ἔχει χαραχθῆ ἡ ἐπιγραφή: «Ἡ ἐνορία Ἁγίου Ἰωάννου εἰς μνήμην ἔστησε».

(Βλέπε: Ἀναστασίου Ὁρλάνδου «Μεσαιωνικὰ μνημεῖα τῆς πεδιάδος τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῶν κλιτύων Ὑμηττοῦ—Πεντελικῶ—Πάρνηθος καὶ Αἰγάλεω», Ἀθῆναι 1933, σελ. 151).

55. Ἅγιος Ἰωάννης Γαργαρέτας. (29 Αὐγούστου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ἐθεμελιώθη ἐν ἔτει 1905 καὶ ἐπερατώθη ἐν ἔτει 1952.

Τὰ ἐγκαίνια ἐτελέσθησαν ἐν ἔτει 1928 ὑπὸ τοῦ Βοηθοῦ Ἐπισκόπου Βρεσθένης Ἀνθίμου (ἀποθανόντος Μητροπολίτου Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας).

Ἱερά λείψανα: Δὲν κέκτηται.

56. Ἅγιος Ἰωάννης Θεολόγος Σεπολίων. (8 Μαΐου καὶ 26 Σεπτεμβρίου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ὁ παλαιὸς ἱερὸς ναὸς ἐκτίσθη κατὰ τοὺς μεταπελευθερωτικούς χρόνους, ἐπεκαθεῖς ἐν ἔτει 1936. Ὁ νέος ἱερὸς ναὸς ἐθεμελιώθη ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου πρῶην Λήμνου Βασιλείου τῇ 18 Φεβρουαρίου 1962, ἀνεγείρεται δὲ εἰσέτι ἐπὶ τῆς θέσεως τοῦ ὡς ἄνω παλαιοῦ ἱεροῦ ναοῦ.

Ἡ χρονολογία τελέσεως τῶν ἐγκαίνιων τοῦ παλαιοῦ ἱεροῦ ναοῦ τυγχάνει ἀνεξακρίβωτος.

Ἱερά λείψανα: Δὲν κέκτηται.

57. Ἅγιος Ἰωάννης Νέων Σφαγείων—Ταύρου. (29 Αὐγούστου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1950 μέχρι τοῦ ἔτους 1955.

Τὰ ἐγκαίνια ἐτελέσθησαν τῇ 13 Μαρτίου 1955 ὑπὸ τοῦ Βοηθοῦ Ἐπισκόπου Εὐδρίπου Ἀλεξίου (νῦν Μητροπολίτου Ζακύνθου).

Ἱερά λείψανα: Δὲν κέκτηται.

(Διὰ τὸν σωζόμενον παλαιὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου ἀ' στὸν Ταῦρο», ὅστις εἶναι κτίσμα μεσαιωνικὸν προσηρτημένον εἰς τὸν νέον ἱερὸν ναὸν, βλέπε: Ἀναστασίου Ὁρλάνδου «Μεσαιωνικὰ μνημεῖα τῆς πεδιάδος τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῶν κλιτύων Ὑμηττοῦ—Πεντελικῶ—Πάρνηθος καὶ Αἰγάλεω», Ἀθῆναι 1933, σελ. 148).

58. Ἅγιος Ἰωάννης Μαδύτου—Νέας Φιλαδελφείας. (29 Αὐγούστου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1937, τῆς ἀποπερατώσεως αὐτοῦ συνεχιζομένης εἰσέτι.

Τὰ ἐγκαίνια δὲν ἐτελέσθησαν.

Ἱερά λείψανα: Δὲν κέκτηται.

59. Κοίμησις τῆς Θεοτόκου Ἡλιουπόλεως. (15 Αὐγούστου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1935 μέχρι τοῦ ἔτους 1940 δαπάναις τοῦ ἐξ Ὑδρας ἐφοπλιστοῦ Παναγ. Πρωτοπαπᾶ, ἐπὶ οἰκοπέδου δωρηθέντος ὑπὸ τῆς οἰκογενείας Νάστου.

Τὰ ἐγκαίνια ἐτελέσθησαν τῇ 19 Ὀκτωβρίου 1958 ὑπὸ τοῦ Βοηθοῦ Ἐπισκόπου Κερνίτσης Χρυσοστόμου.

Ἱερά λείψανα: Δὲν κέκτηται.

Ἡ Ἀγιογράφησις τῆς Πλατυτέρας καὶ τῶν 4 Εὐαγγελιστῶν ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Κων. Ἀρτέμη.

60. Κοίμησις τῆς Θεοτόκου Καισαριανῆς. (15 Αὐγούστου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1931 μέχρι τοῦ ἔτους 1934.

Τὰ ἐγκαίνια ἐτελέσθησαν τῇ 27 Νοεμβρίου 1960 ὑπὸ τοῦ Βοηθοῦ Ἐπισκόπου Ἀχαΐας Παντελεήμονος.

Ἱερά λείψανα: Δὲν κέκτηται.

61. Κοίμησις τῆς Θεοτόκου Κολοκυνθοῦς. (15 Αὐγούστου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ὁ παλαιὸς κατεδαφισθόμενος ἱερὸς ναὸς εἶναι κτίσμα μεσαιωνικόν.

Ὁ νέος ἱερὸς ναὸς, ἀνεγειρόμενος εἰς τὴν θέσιν τοῦ παλαιοῦ, ἐθεμελιώθη τῇ 24 Φεβρουαρίου 1957 ἀπὸ

δὲ ἐργασίαι ἀνεγέρσεως μέχρι τοῦ νῦν συνεχίζονται.

(Βλέπε: Ἀναστασίου Ὁρλάνδου «Μεσαιωνικά μνημεῖα τῆς πεδιάδος τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῶν κλιτύων Ὑμηττοῦ — Πεντελικοῦ — Πάρνηθος καὶ Αἰγάλεω», Ἀθῆναι 1933, σελ. 140).

62. Κοίμησις τῆς Θεοτόκου Κυνοσάργους.
(15 Αὐγούστου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ἐθεμελιώθη τῇ 9 Δεκεμβρίου 1951 καὶ ἐπερατώθη ἐν ἔτει 1956.

Τὰ ἐγκαίνια ἐτελέσθησαν τῇ 17 Ἰουνίου 1956 ὑπὸ τοῦ Βοηθοῦ Ἐπισκόπου Εὐρύπου Ἀλεξίου (νῦν Μητροπολίτου Ζακύνθου).

Ἱερὰ λείψανα: Ἁγίου Χαραλάμπους.

(Βλέπε: Πρεσβυτέρου Κωνσταντίνου Ἀνδρουλάκη «Τὸ Χρονικὸ τοῦ ναοῦ μας», Ἀθῆναι 1952).

63. Κοίμησις τῆς Θεοτόκου Μοναστηρακίου.
(15 Αὐγούστου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Κτίσμα τοῦ 10ου; αἰῶνος.

Ἡ χρονολογία τελέσεως τῶν ἐγκαίνιων εἶναι ἀνεξακριβωτός.

Ἱερὰ λείψανα: Δὲν κέκτηται.

(Βλέπε: Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου, Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν, «Ἡ Ἐκκλησία Ἀθηνῶν», Ἀθῆναι 1928, σελ. 30. — Γ. Α. Σωτηρίου «Χριστιανικὴ καὶ Βυζαντινὴ Ἀρχαιολογία», τόμος Α', Ἀθῆναι 1962, σελ. 500. — Α. Εὐγγελοπούλου «Τὰ Βυζαντινὰ καὶ Τουρκικὰ μνημεῖα τῶν Ἀθηνῶν» εἰς τὸ «Ἐδρετήριο τῶν μνημείων τῆς Ἑλλάδος», τεῦχος Β', Ἀθῆναι 1929, σελ. 65).

64. Κοίμησις τῆς Θεοτόκου Νέων Σφαιρίων Ταύρου. (15 Αὐγούστου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ἐν ἔτει 1925 κατεσκευάσθη ξύλινος καὶ παραμένει μέχρι τῆς σήμερον ξύλινος.

Τὰ ἐγκαίνια δὲν ἐτελέσθησαν.

Ἱερὰ λείψανα: Ἀκαθορίστων Ἁγίων.

65. Κοίμησις τῆς Θεοτόκου Τουρκαβουνίων.
(15 Αὐγούστου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ἐκτίσθη ἐν ἔτει 1958.

Τὰ ἐγκαίνια δὲν ἐτελέσθησαν.

Ἱερὰ λείψανα: Δὲν κέκτηται.

66. Κοίμησις τῆς Θεοτόκου Παλαιοῦ Φαλήρου—Ἐδεμ. (15 Αὐγούστου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ἐθεμελιώθη τῇ 26 Μαρτίου 1950 ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Ἀργυροκάστρου Παντελεήμονος, τῆς ἀποπερατώσεως αὐτοῦ συνεχιζομένης εἰσέτι.

Τὰ ἐγκαίνια δὲν ἐτελέσθησαν.

Ἱερὰ λείψανα: Δὲν κέκτηται.

(Βλέπε: «Ναὸς ἀνεγείρεται» λεύκωμα ἀναμνηστικῶν τῆς θεμελιώσεως τοῦ ἱεροῦ ναοῦ, ἔνθα γίνεται μνηεῖα «Συλλόγου ἀνεγέρσεως ἱεροῦ ναοῦ Κοιμήσεως Θεοτόκου Ἐδεμ—Παλαιοῦ Φαλήρου»).

67. Κοίμησις τῆς Θεοτόκου Νέας Φιλαδελφείας. (15 Αὐγούστου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ἀπὸ τοῦ Ἀπριλίου τοῦ ἔτους 1927 μέχρι τοῦ 1933 ὑφίστατο ξύλινος ἱερὸς ναός. Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1933 ἤρχισεν ἀνεγειρόμενος ὁ νέος ἱερὸς ναός, ἀποπερατωθεὶς ἤδη.

Τὰ ἐγκαίνια ἐτελέσθησαν ἐν ἔτει 1937 ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου.

Ἱερὰ λείψανα: Τμήμα χειρὸς τοῦ Ἁγίου Βασιλείου, δωρηθὲν ὑπὸ τοῦ Ταμεῖου Ἀντάλλαξιμων Κοινοφελῶν καὶ Κοινοτικῶν περιουσιῶν (Μ. Ἀσίας). Ἁγίου νέου ὁσιομάρτυρος Νεκταρίου τοῦ ἐκ Βρουύλων, δωρηθὲν ὑπὸ τινος συγγενοῦς τοῦ Ἁγίου.

Τὰς ἀγιογραφίσεις τοῦ ἱεροῦ Βήματος καὶ τοῦ Τέμπλου ἐφιλοτέχνησαν ὁ ἐκ τῆς Ἱεραῖς Νέας Σκήτης τοῦ Ἁγίου Ὄρους προερχόμενος Μοναχὸς Χαράλαμπος Χαλδέζος καὶ ὁ Διάκονος Εὐγένιος Μιχαηλίδης.

68. Κοίμησις τῆς Θεοτόκου Νέας Φιλοθέης.
(15 Αὐγούστου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ἰδρύθη ἐν ἔτει 1958 ὑπὸ τῶν Ἐνόπλων Ἑλληνικῶν Δυνάμεων ἐντολῇ τοῦ Ὑπουργοῦ Δημοσίων Ἔργων Στρατηγοῦ Σόλωνος Γκίκα. Εἰς ἐνοριακὸν ναὸν ἀνεδείχθη κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος 1959.

Τὰ ἐγκαίνια ἐτελέσθησαν τῇ 27 Νοεμβρίου 1958 ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Ζακύνθου Ἀλεξίου.

Ἱερὰ λείψανα. Δὲν κέκτηται.

Σημειωτέον, ὅτι εἰς ἀπόστασιν 200 περίπου μέ-

τρων ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ναοῦ ὑπῆρχε «τὸ φρέαρ τῆς Ἁγίας Φιλοθέης» ὅπου «εὐρίσκονται καὶ τὰ κτήματα αὐτῆς». Ἐκ τοῦ φρέατος τούτου, τὸ ὁποῖον ἐπεχωματώθη τὸ 1940 ὑπὸ τῆς Ἑταιρίας Ὑδάτων Οὔλεν, ἔπινον ὕδωρ οἱ πεζοποροῦντες εἰς τὴν ἀκατοίκητον τότε περιοχὴν ταύτην καὶ ἀνεψύχοντο ἐν καιρῷ θέρους. Κατὰ τινὰς δὲ ἐκ τῆς ἀναψυχῆς ταύτης ὀνομάσθη ἅπασα ἡ περιοχὴ Ψυχικό.

Εἰς τὴν θέσιν ὅπου εὐρίσκεται τὸ «φρέαρ» (πηγάδι Ψυχικό) τῆς Ἁγίας Φιλοθέης ἔχει τοποθετηθῆ μαρμαρίνον εἰκονοστάσιον μὲ τὴν εἰκόνα τῆς Ὁσίας Φιλοθέης, τελεῖται δὲ πανηγυρικὴ θεία Λειτουργία εἰς τὸν ἐνοριακὸν ἱερὸν ναὸν τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτότῃ 19 Φεβρουαρίου, ἐπὶ τῇ μνήμῃ τῆς Ἁγίας Φιλοθέης.

(Βλέπε: Εὐαγγελίας Κ. Φραγκάκι «Ἡ Ὁσία Φιλοθέη», Ἀθήνα 1952, ἀνάτυπον ἀπὸ τὴν «Ἑλληνικὴν Δημιουργίαν», σελ. 6-7).

69. Κοίμησις τῆς Θεοτόκου Χαϊδαρίου — Νέων Φωκῶν. (15 Αὐγούστου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1937 μέχρι τοῦ ἔτους 1954.

Τὰ ἐγκαίνια ἐτελέσθησαν τῇ 10 Ὀκτωβρίου 1954 ὑπὸ τοῦ Βοηθοῦ Ἐπισκόπου Ρωγῶν Διουσιίου (νῦν Μητροπολίτου Σερβίων καὶ Κοζάνης).

Ἱερά λείψανα: Δὲν κέκτηται.

70. Κοίμησις τῆς Θεοτόκου Χρυσοκαστριωτίσεως. (15 Αὐγούστου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Κτίσμα τῆς Βυζαντινῆς περιόδου (τοῦ 10ου; αἰῶνος), παραμορφωθὲν διὰ μεταγενεστέρων ἐπισκευῶν. Ἀρχικῶς ἦτο μονόκλιτος Βασιλικὴ μετὰ καμάρας. Μετὰ τὴν μεγάλην Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821 ὁ ναὸς εἶχε παραμείνει ἀσκεπής. Ἐστεγάσθη ἐν ἔτει 1884 καὶ ἔλαβε τὴν σημερινὴν αὐτοῦ μορφήν.

Ἡ χρονολογία τελέσεως τῶν ἐγκαίνιων εἶναι ἀνεξακριβωτος.

Ἱερά λείψανα: Δὲν κέκτηται.

(Βλέπε: Α. Ξυγγοπούλου «Τὰ Βυζαντινὰ καὶ Τουρκικὰ μνημεῖα τῶν Ἀθηνῶν» εἰς τὸ «Ἐυρετήριο τῶν μνημείων τῆς Ἑλλάδος», τεύχος Β', Ἀθήναι 1929, σελ. 101).

71. Κοίμησις τῆς Θεοτόκου Χρυσοσηλαιωτίσεως. (15 Αὐγούστου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως. Ἀνηγέρθη ἐν ἔτει 1864, εἰς τὴν θέσιν μεσαιωνικοῦ μικροῦ ναοῦ.

Τὰ ἐγκαίνια ἐτελέσθησαν ἐν ἔτει 1864.

Ἱερά λείψανα: Δὲν κέκτηται.

(Βλέπε: Α. Ξυγγοπούλου «Τὰ Βυζαντινὰ καὶ Τουρκικὰ μνημεῖα τῶν Ἀθηνῶν» εἰς τὸ «Ἐυρετήριο τῶν μνημείων τῆς Ἑλλάδος», τεύχος Β', Ἀθήναι 1929, σελ. 110).

72. Ἁγία Κυριακὴ Ἀμφιθέας—Παλαιοῦ Φαλήρου. (7 Ἰουλίου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Κατεσκευάσθη ξύλινος ἐν ἔτει 1955.

Τὰ ἐγκαίνια δὲν ἐτελέσθησαν.

Ἱερά λείψανα: Δὲν κέκτηται.

73. Ἁγιος Κωνσταντῖνος Ἡλιουπόλεως. (21 Μαΐου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1937 μέχρι τοῦ ἔτους 1946, ἐπὶ οἰκοπέδου δωρηθέντος ὑπὸ τῆς οἰκογενείας Νάστου.

Τὰ ἐγκαίνια δὲν ἐτελέσθησαν.

Ἱερά λείψανα: Δὲν κέκτηται.

74. Ἁγιος Κωνσταντῖνος Καλωνοῦ. (21 Μαΐου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ὁ σημερινὸν ὑπάρχων ἱερὸς ναὸς εἶναι ὁ τέταρτος κατὰ σειράν ἀνεγερθεὶς ἐπὶ τῆς ἰδίας θέσεως. Τὸ πρῶτον ἰδιόκτητον ναῖδριον ἐχρονολογεῖτο ἀπὸ τῶν χρόνων πρὸ τοῦ Βασιλέως Γεωργίου τοῦ Α'. Ὁ σημερινὸς ἱερὸς ναὸς ἤρχισεν ἀνεγειρόμενος ἀπὸ τοῦ ἔτους 1935 ἀποπερατωθεὶς ἐν ἔτει 1939.

Τὰ ἐγκαίνια δὲν ἐτελέσθησαν.

Ἱερά λείψανα: Ἁγίου Γερασίμου τοῦ ἐκ Μεγάλου Χωρίου Καρπενησίου. Ἁγίου Κοσμῆ. Ἁγίου Ἰωσήφ.

Ἡ ἀγιογράφησις γίνεται ὑπὸ τοῦ Ἀθανασίου Κανδρῆ καὶ Ἀπ. Φιλίππου.

75. Ἁγιος Κωνσταντῖνος Μοσχάτου. (21 Μαΐου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ἀνηγέρθη ἐν ἔτει 1932 ὑπὸ τοῦ Παναγιώτου Βενετσάνου τοῦ καὶ ἰδιοκτήτου τοῦ οἰκοπέδου.

Τὰ ἐγκαίνια δὲν ἐτελέσθησαν.

Ἱερά λείψανα: Δὲν κέκτηται.

76. Ἅγιος Κωνσταντῖνος Ὁμοιοίας. (21 Μαΐου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ἐθεμλιώθη τῇ 22 Μαρτίου 1871 «εἰς ἀνάμνησιν τοῦ μεγάλου ἐθνικοῦ γεγονότος τῆς βαπτίσεως τοῦ Διαδόχου τοῦ Ἑλληνικοῦ Θρόνου» καὶ μετέπειτα Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων Κωνσταντίνου, ἀποπερατωθεὶς ἐν ἔτει 1905 «δαπάναις τῆς Βασιλίσσης Ὀλγας ἐκ τοῦ ἰδιαιτέρου αὐτῆς ταμείου». Εἰς τὴν θέσιν τοῦ σημερινοῦ ἱεροῦ ναοῦ ὑπῆρχε ναῖσκος τιμώμενος ἐπ' ὀνόματι τοῦ Τιμίου Προδρόμου.

Τὰ ἐγκαίνια ἐτελέσθησαν τῇ 15 Δεκεμβρίου τοῦ 1905 ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Ἀθηνῶν Θεοκλήτου Μηνοπούλου.

Ἴερά λείψανα: Ἀγίου Κωνσταντίνου. Ἐδωρήθησαν ὑπὸ τῆς ἐκ Ζακύνθου καταγομένης Ἀννης Δικοπούλου.

(Βλέπε: «Ὀλγα ἡ Βασιλίσσα τῶν Ἑλλήνων» [ὑπὸ Ἰουλίᾶς Ν. Καρόλου], σελ. 58).

77. Ἅγιος Κωνσταντῖνος Πυριτιδοποιείου—Αἰγάλεω. (21 Μαΐου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ἐθεμλιώθη τῇ 7 Ἀπριλίου 1957 καὶ ἔχει ἤδη περατωθῆ. Ἡ πρώτη θεία Λειτουργία ἐν αὐτῷ ἐτελέσθη τῇ 21 Ἀπριλίου 1962. Πρὸ τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ ἱεροῦ τούτου ναοῦ ἐχρησιμοποιεῖτο ὁ παρακείμενος ἱερός ναός τῶν Ἀγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης, ἴδρυμα τῆς Ἐταιρείας Πυριτιδοποιείου, ἀνεγερθεὶς ἐν ἔτει 1899.

Τὰ ἐγκαίνια δὲν ἐτελέσθησαν.

Ἴερά λείψανα: Δὲν κέκτηται.

78. Ἅγιος Λουκάς Πατησίων. (18 Ὀκτωβρίου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1864 μέχρι τοῦ ἔτους 1870. Ἐν ἔτει 1928 ἐγένετο ἐπέκτασις αὐτοῦ κατὰ τὴν δυτικὴν πλευρὰν.

Τὰ ἐγκαίνια ἐτελέσθησαν τῇ 18 Ὀκτωβρίου 1870.

Ἴερά λείψανα: Δὲν κέκτηται.

Ἡ ἀγιογράφησις γίνεται ὑπὸ τοῦ Γεωργίου Γκότση, τῆς Πλατυτέρας ζωγραφηθείσης ὑπὸ τοῦ Κων. Ἀρτέμη.

(Βλέπε: Ἀναστασίου Ὁρλάνδου «Μεσαιωνικὰ μνημεῖα τῆς πεδιάδος τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῶν κλιτύων Ὑμηττοῦ—Πεντελικοῦ—Πάρνηθος καὶ Αἰγάλεω», Ἀθήναι 1933, σελ. 133, ἐνθα ἀνα-

φέρεται ὅτι «ἐν τῇ θέσει τοῦ νεωτέρου μεγάλου ναοῦ ἔκειτο ἄλλοτε Μονὴ τοῦ Ἀποστόλου Λουκᾶ»).

79. Ἁγία Μαρίνα καὶ Ἁγία Παρασκευὴ Ἀνθουπόλεως—Περιστερίου. (17 Ἰουλίου καὶ 26 Ἰουλίου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ἡρχισεν ἀνεγειρόμενος ἐν ἔτει 1950, αἱ δὲ ἐργασίαι ἀποπερατώσεως συνεχίζονται εἰσέτι.

Τὰ ἐγκαίνια δὲν ἐτελέσθησαν.

Ἴερά λείψανα: Δὲν κέκτηται.

80. Ἁγία Μαρίνα Ἡλιουπόλεως. (17 Ἰουλίου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ἐν ἔτει 1939 κατεσκευάσθη ἐν μιᾷ νυκτὶ ξύλινος μικρὸς ἱερός ναός. Εἰς ἐνορίαν ἀνεδείχθη ἐν ἔτει 1947, κατασκευασθέντος ἐν τῷ μεταξύ λιθοκτίστου ναοῦ. Τῇ 30 Σεπτεμβρίου 1962 ἐθεμλιώθη, ὑπὸ τοῦ Βοηθοῦ Ἐπισκόπου Ἀχαΐας Παντελεήμονος, νέος ἱερός ναός αἱ ἐργασίαι ἀνεγέρσεως τοῦ ὁποῦοι συνεχίζονται. Τὸ οἰκόπεδον ἐδωρήθη ὑπὸ τῆς οἰκογενείας Νάστου.

Τὰ ἐγκαίνια δὲν ἐτελέσθησαν.

Ἴερά λείψανα: Δὲν κέκτηται.

81. Ἁγία Μαρίνα Θησείου. (17 Ἰουλίου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1924 μέχρι τοῦ ἔτους 1927.

Τὰ ἐγκαίνια ἐτελέσθησαν τῇ 20 Ὀκτωβρίου 1926 ὑπὸ τοῦ Βοηθοῦ Ἐπισκόπου Σταυρουπόλεως Θεοκλήτου (ἀποθανόντος Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν).

Ἴερά λείψανα: Δὲν κέκτηται.

(Βλέπε: Α. Ευγγουπούλου «Τὰ Βυζαντινὰ καὶ Τουρκικὰ μνημεῖα τῶν Ἀθηνῶν» εἰς τὸ «Ἐυρετήριο τῶν μεσαιωνικῶν μνημείων τῆς Ἑλλάδος», τεῦχος Β', Ἀθήναι 1929, σελ. 105).

(Συνεχίζεται)

† Ὁ Θαυμακοῦ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Η Β' ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΟΥ ΒΑΤΙΚΑΝΟΥ

ΠΡΩΤΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ : 11 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ — 8 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1962 *

Τριπλοῦν τὸ ἔργον καὶ οἱ σκοποὶ τῆς συνόδου: ἐκουγχρονισμὸς καὶ ἀνανέωσις τῆς Ἐκκλησίας, προσέγγισις καὶ συνεργασία μετὰ τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν, στροφή καὶ προσοχὴ πρὸς τὸν κόσμον. — Ἰσχυραὶ φιλορθόδοξοι καὶ φιλενωτικαὶ τάσεις τῆς πλειονότητος τῶν Ἐπισκόπων καὶ τοῦ Πάπα Ἰωάννου ΚΓ' — Ἡ Σύνοδος δυνατὸν νὰ ἀποτελέσῃ, θεία Προνοία, ἱστορικὸν σταθμὸν εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Τὸ δεύτερον θέμα, ὅπερ εἰσήχθη εἰς τὴν συνεδρίαν τῆς Ὀλομελείας τῆς Συνόδου πρὸς συζήτησιν ἦτο τὸ περὶ τῶν πηγῶν τῆς Ἀποκαλύψεως (de fontibus revelationis), τὸ ὁποῖον προπαρεσκεύασεν ἡ θεολογικὴ Ἐπιτροπὴ ὑπὸ τὸν Καρδινάλιον Ὀτταβιάνι, Γεν. Γραμματέα τῆς Ἀγ. Ἐδρας, τὸν καὶ ἀναγνώσαντα τὴν εἰσήγησιν ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου πρὸ τῆς Ὀλομελείας. Τὸ θέμα τοῦτο, ὡς καθαρῶς δογματικόν, εἶχεν ἐν ἀρχῇ ὀρισθῆναι ὡς τὸ πρῶτον, ὅπερ ἐμελλε νὰ συζητήσῃ ἡ Σύνοδος, ἀλλ' ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ, προοιδούσα τὰς δυσκολίας ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου καὶ μὴ ἐπιθυμούσα νὰ ἀρχίσῃ ἡ Σύνοδος μετὰ τὴν συζήτησιν ἐπιμάχου θέματος, καθ' ἣν θὰ ἐξεδηλοῦντο ἀντιθέσεις καὶ βασικαὶ διαφωνίαι μετὰ τῶν Πατέρων, προέταξε τὸ περὶ τῆς θείας Λειτουργίας θέμα. Οὕτως ἡ Σύνοδος παρουσιάζετο ἀρχίζουσα τὰς ἐργασίας μετὰ τὴν λατρείαν καὶ τὴν προσευχὴν πρὸς τὸν Ὑψιστον. Ὁ Καρδινάλιος Ὀτταβιάνι, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἤδη ἐκνευρισθῆναι, διότι ὁ πρόεδρος τὸν εἶχε διακόψῃ μάλιστα ἐπέραςε τὸ δεκάλεπτον, εἰς μίαν παρέμβασίν του, ἐξέφρασε παράπονα, διότι εἰς χεῖρας τῶν Πατέρων ἐκυκλοφόρουν καὶ ἄλλα σχέδια ἐπὶ τῶν Πηγῶν τῆς Ἀποκαλύψεως, ὡσάν ἡ Σύνοδος, ὡς κυρίαρχον σῶμα, δὲν εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ συζητῇ καὶ ἄλλα σχέδια ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος, ὑποβαλλόμενα εἰς αὐτήν. Ἀλλὰ τὸ σχέδιον, τὸ προπαρεσκευασθὲν ὑπὸ τῆς θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς, ἐφάνη εἰς πλείστους Πατέρας τῆς Συνόδου ὡς ἀτελὲς καὶ ἀσυγχρόνιστον. Αὐτὸς ὁ τίτλος, κατὰ τὸν P. Congar, ἦτο ἀνεπιτυχής, διότι ἡ Ἁγία Γραφή καὶ ἡ Ἱερὰ Παράδοσις δὲν εἶναι πηγαί, ἀλλὰ τὰ μέσα, δι' ὧν μεταδίδεται ἡ Ἀποκάλυψις, ἥτις εἶναι ἡ μόνη πηγὴ τῆς πίστεως καὶ τῆς ζωῆς μας. Γραφὴ καὶ Παράδοσις ἀποτελοῦν μίαν ἀχώριστον ἐσωτερικῶς πραγματικότητα, μεταδίδουσαι τὴν ἀποκάλυψιν τῶν αὐτῶν ἀληθειῶν, ὅπως οἱ δύο ὀφθαλμοὶ εἶναι δύο, ἀλλὰ δεικνύουν καὶ βλέπουν τὸ αὐτὸ πρᾶγμα, ὡσάν νὰ εἴχομεν ἓνα ὀφθαλμὸν. Πρῶτος ὁ Καρδινάλιος Liénart, ἀνοίξας τὴν συζήτησιν κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς Ὀλομελείας (Τετάρτη 14 Νοεμβρίου) εἶπεν ἀπεριφράστως, ὅτι ἀντιτίθεται πρὸς τὸ σχέδιον ἐν τῷ συνόλω του ὡς ἀτελὲς. Ὁ Καρδινάλιος Ritter (H.Π.Α.) ὁμοίως κατεπολέμησε σφοδρῶς αὐτὸ ὡς ἀπρηχαιωμένον, ἀσυγχρόνιστον, πλήρες ἀσαφειῶν καὶ διαφορομένων, ἀρνητικόν, ἱκανὸν διὰ νὰ μὴ ἐμπνέῃ

ἀγάπην πρὸς τὴν Ἀγ. Γραφήν, ἀλλὰ δουλικὴν δειλίαν. Καὶ ἄλλοι λαβόντες τὸν λόγον, ὠμίλησαν ὑπὸ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, καὶ ὅσοι ἀκόμη ἐτάχθησαν ὑπὲρ τῆς ἀποδοχῆς τοῦ ἐπράξαν τοῦτο οὐχὶ ἀνεπιφυλάκτως, ἀλλὰ κατόπιν ὑποδείξεως τροποποιήσεων ἐπὶ πολλῶν σημείων. Τὸ ἀνακοινωθὲν τοῦ Γραφείου τοῦ Τύπου τῆς Συνόδου συνοψίζει ὡς ἀκολουθῶς τοὺς λόγους, οὓς ἐκατέρωθεν προέβαλον οἱ ὑπὲρ τῆς ἀπορρίψεως ἢ ὑπὲρ τῆς ἀποδοχῆς ταχθέντες: ἀπεδοκίμαζον τὸ σχέδιον οἱ μὲν, διότι ὁ χαρακτήρ του ἦτο πολὺ σχολαστικὸς καὶ καθηγητικὸς (professoral), διότι λείπει ἡ ποιμαντικὴ πνοὴ καὶ περιέχει διατυπώσεις τινὰς δυσκάλπτους διότι, ἐν ᾧ αἱ θεολογικαὶ ἔρευναι ἐπὶ μερικῶν προβλημάτων δὲν ἔχουν φθάσει ἀκόμη εἰς ἱκανοποιητικὴν ὀριμότητα, παρουσιάζονται ταῦτα ὡς λελυμένα ὀριστικῶς. Ἐπὶ πλέον, συνεχίζει τὸ ἀνακοινωθὲν, ὑπάρχει κίνδυνος νὰ φανῶσι καὶ νὰ καταστῶσιν αἱ διατυπούμεναι ἐν τῷ σχεδίῳ ἀπόψεις ἀκατάληπτοι εἰς τοὺς κεχωρισμένους ἀδελφούς, ἔχει παρασιωπηθῆναι τὸ ζήτημα τῆς σωτηρίας τῶν πρὸ τῆς Ἀποκαλύψεως ἀνθρώπων καὶ πάντων τῶν ἀβαπτίστων μετὰ τὴν γενομένην Ἀποκάλυψιν καὶ εἶναι πολὺ μικρὰ ἡ παρεχόμενη διὰ τοῦ σχεδίου ἐνθάρρυνσις τῶν ἐπιστημονικῶν ἐρευνῶν εἰς ζητήματα τῆς θεολογίας καὶ τῆς ἐρμηνείας. Οἱ δὲ ὑπὲρ τῆς ἀποδοχῆς τοῦ σχεδίου κατ' ἀρχὴν καὶ ἐν τῷ συνόλω ἀντεῖπον εἰς ταῦτα, ὅτι οὐδὲν τὸ προσβλητικὸν διὰ τοὺς κεχωρισμένους ἀδελφούς ὑπάρχει μετὰ τὴν ἐκθεσὶν τῆς ἀληθείας, τὴν ὁποίαν καὶ αὐτοὶ ἀναζητοῦν, ὅτι ἡ Σύνοδος ἔχει ὡς ἔργον νὰ ἐξηγῇ καὶ νὰ διαφυλάττῃ τὴν καθολικὴν ἀλήθειαν, καὶ ὅτι διὰ τὸ σχέδιον εἰργάσθησαν σοφοὶ Ἱεράρχαι καὶ ἱερεῖς, καὶ εἶχεν ἐγκριθῆναι καὶ ὑπ' αὐτῆς τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Συνόδου, ἀφ' οὗ ἐπέτρεψε τὴν εἰσαγωγὴν καὶ συζήτησιν εἰς τὴν Σύνοδον. Πρὸ τῆς αὐτῆς ἀσυμφωνίας ἦτο δυνατὸν νὰ παραπεμφθῆναι πάλιν τὸ σχέδιον εἰς τὴν θεολογικὴν Ἐπιτροπὴν, ἵνα ἀνασυντάξῃ τοῦτο κατὰ τὸ πνεῦμα τῶν γενομένων συζητήσεων καὶ προτάσεων καὶ νὰ ἐπαναφέρῃ πάλιν αὐτό; Θὰ ἠδύνατο ὁμοίως ἡ Θεολογικὴ Ἐπιτροπὴ, ἡ συντάξασα τὸ σχέδιον, νὰ ἐπεργασθῆναι τροποποίησιν τοῦτο ἐναντίον τῶν ἰδίων τῆς ἀπόψεων καὶ πεποιθήσεων; Κατὰ τὴν ἐπομένην συνεδρίαν (20 Νοεμβρ.) ἐτέθη εἰς ψηφοφορίαν τὸ ἐρώτημα, ἐὰν ἤθελε ἡ Σύνοδος νὰ συνεχισθῆναι ἡ συζήτησις ἢ νὰ σταματήσῃ; Ὑπὲρ τῆς ἐγκαταλείψεως τῆς συζήτησεως ἐπὶ τοῦ σχεδίου ἦτοι ὑπὲρ τῆς ἀπορρίψεως ἐψήφισαν 1368, ὑπὲρ τῆς συνεχίσεως ἦτοι ὑπὲρ τῆς ἀποδοχῆς του ὡς

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 125 τοῦ προηγουμένου τεύχους.

βάσεως καὶ ἐν τῷ συνόλῳ 822, καὶ λευκαὶ ψῆφοι εὐρέθησαν 19. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἀπόρριψις τοῦ σχεδίου δὲν συνεκέντρωσε τὰ δύο τρίτα τῶν ψήφων, ἐπομένως ἡ γνώμη τῆς κατὰ τὸν ὀργανισμόν τῆς Συνόδου ἀπαιτουμένης πλειοψηφίας δὲν ἐξεδηλώθη διὰ τῆς ψηφοφορίας καὶ ἡ Σύνοδος οὕτως εὐρέθη πρὸ ἀδιεξόδου. Ἡ πλειονότης πάντως τῶν Πατέρων τῆς Συνόδου ἐτάχθη ὑπὲρ τῆς ἀπορρίψεως καὶ τοῦτο ἦτο εἰς κόλαφος κατὰ τῆς Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς, κατὰ τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ γενικῶς κατὰ τῆς Κουρίας τοῦ Βατικανοῦ. Οἱ Συνοδικοὶ ὠμίλησαν μετὰ παρρησίας πρωτοφανοῦς εἰς τὴν ζωὴν τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, ἀντιταχθέντες εἰς τὴν Κουρίαν καὶ τοὺς ἐν τῷ Κέντρῳ Καρδινάλιους, δι' ὧν διοικεῖται ἡ μεγάλη Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία. Ἡ σύγκρουσις αὕτη μὴπως καταδεικνύει, ὅτι μία νέα ἐκκλησιολογία ἐν τῷ Ρωμαιοκαθολικῷ κόσμῳ κυφορεῖται καὶ νέαι ζυμώσεις ριζικαὶ καὶ νέαι προσανατολισμοὶ συντελοῦνται, ὡς εἴπωμεν, ὑποσυνειδητῶς εἰς τὰς ψυχὰς καὶ τὰ πνεύματα τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν, ποῦ θὰ καταστήσωσιν ἀσφαλῶς εὐκολώτερον ἓνα ἐποικοδομητικὸν καὶ ἀδελφικὸν διάλογον μετὰ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Εἰς ἐν ἄρθρον ἐν τῷ Ρωμαιοκαθολικῷ περιοδικῷ *Irénikon* (1962, No 4, σελ. 467—478) ὁ D. O. Rousseau, συζητεῖ τὸ θέμα τοῦτο καὶ μεταξὺ ἄλλων γράφει: «Ὅπως καὶ κατὰ τὴν πρώτην Σύνοδον τοῦ Βατικανοῦ, οὕτω καὶ κατὰ τὴν σημερινὴν δευτέραν Σύνοδον πολλοὶ εἶχον τὴν ἰδέαν, ὅτι οἱ Ἱεράρχαι ἔρχονται εἰς τὴν Σύνοδον διὰ νὰ ἴδουν, ὅτι ὁ Πάπας εἶναι τὸ πᾶν καὶ οἱ ἀρχιερεῖς δὲν εἶναι τίποτε. Κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς ἐνάρξεως τῆς Συνόδου πολλὰ μέλη τῆς Κουρίας αὐτὴν τὴν ἰδέαν εἶχον, μολονότι ὁ Πάπας Ἰωάννης ΚΓ' πολλὰκις κατὰ τὸν χρόνον τῆς προπαρασκευῆς τῆς Συνόδου εἶχε τονίσει ὅτι ἄλλο πρᾶγμα εἶναι ἡ Σύνοδος, ἄλλο ἡ Κουρία. Ἡ Διοίκησις τῆς Ἐκκλησίας, μετὰ τὴν ὁποίαν ἀσχολεῖται ἡ Κουρία, εἶναι ἄλλο πρᾶγμα καὶ ἄλλο ἡ Σύνοδος. Ἀλλ' ἡ Κουρία, συνηθισμένη νὰ διοικῆ καὶ νὰ δεσπόζῃ ἐν παντί δὲν ἦτο ψυχολογικῶς ἐτοίμη νὰ σιωπᾷ καὶ νὰ περιέρχεται εἰς ἀφάνειαν πρὸ τῆς Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἐκτὸς ἂν οἱ ἀποτελοῦντες αὐτὴν ἀξιωματοῦχοι εἶναι καὶ μέλη τῆς Συνόδου. Ἐν τῇ Συνόδῳ οἱ ἀρχιερεῖς, τοὺς ὁποίους κανονικῶς οἱ ἄνθρωποι τῆς Κουρίας διευθύνουν καὶ διακυβεροῦν κατεστησαν διδάσκαλοι τῶν. Ἡ Κουρία ἔδειξε τὰς κυριαρχικὰς τάσεις ἐναντι τῶν Προπαρασκευαστικῶν Ἐπιτροπῶν, τὰς ὁποίας ἐπηρεάσε καὶ κατηύθυνεν, καὶ ἐνόμισεν, ὅτι θὰ ἠδύνατο καὶ ἐπὶ τῆς Οἰκουμενικῆς Συνόδου νὰ ἐπιβάλῃ τὴν ἐξουσίαν τῆς, νὰ διευθύνῃ τὰς ἐργασίας αὐτῆς καὶ νὰ ἐπιβάλῃ τὰς ἀπόψεις τῆς.

Ἡ ἀνεξαρτησία, ἣν ἔδειξεν ἡ Σύνοδος κατὰ τὴν συζήτησιν τοῦ περὶ τῆς Λειτουργίας θέματος, ὅτε ἐτάχθη κατὰ τῆς χρήσεως τῆς Λατινικῆς γλώσσης—χρησιμοποιουμένης ἤδη ἐπὶ δύο χιλιάδας ἔτη περίπου ἐν τῇ θείᾳ Λειτουργίᾳ—καὶ ἀντιματαστάσεως ταύτης διὰ τῆς γλώσσης ἐκάστου ἔθνους, ἀπεκορυφώθη κατὰ τὴν συζήτησιν τοῦ περὶ τῶν Πηγῶν τῆς Ἀποκαλύψεως θέματος, ὅτε ἀπέρριψεν ἐν τῷ συνόλῳ τὸ ὑποβληθὲν σχέδιον ὑπὸ τῆς Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς. Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἤρχισε νὰ πνέῃ τὸ Συνοδικὸν

Πνεῦμα εἰς τὰς συζητήσεις καὶ εἰς τὰς ἐργασίας. Μέλη τῆς ὑπὸ τὸν καρδινάλιον Bea Ἐπιτροπῆς τῆς ἐνότητος ὠμίλησαν ἰδιαιτέρως μετὰ σφοδρότητος κατὰ τοῦ σχεδίου, ἀποκαλύψαντες μάλιστα ἐπὶ Συνόδου (ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Smedt τοῦ Βελγίου) ὅτι, ἐνῶ τὸ ἔργον τῆς Γραμματείας ταύτης ἦτο νὰ συνεργασθῇ μετὰ ὅλας τὰς προπαρασκευαστικὰς Ἐπιτροπὰς διὰ νὰ βοηθήσῃ ταύτας εἰς τὴν σύνταξιν τῶν σχεδίων ὑπὸ πνεῦμα ἐνωτικόν, ἡ Θεολογικὴ Ἐπιτροπὴ δὲν ἐζήτησε τὴν συνεργασίαν τῆς κατὰ τὴν προπαρασκευὴν τοῦ περὶ τῶν Πηγῶν θέματος «Τὸ σχέδιον, εἶπεν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Smedt, στερεῖται οἰκουμενικοῦ πνεύματος, εἶναι ὀπισθοδρομικόν, ἐπιβλαβές. Κατὰ τὴν κρίσιμον ταύτην ὥραν διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας δὲν ἔχομεν τὸ δικαίωμα νὰ διαψεύσωμεν τὰς ἐλπίδας, ποῦ στηρίζουν σήμερον παντελῶς οἱ χριστιανοὶ εἰς ἡμᾶς». Οἱ ὑπὲρ τῆς ἀποδοχῆς τοῦ σχεδίου καὶ οἱ συντάξαντες αὐτὸ διέδιδον μάλιστα, ὅτι τοῦτο εἶχεν ἐγκριθῆ καὶ ὑπὸ τοῦ Πάπα, ἵνα ἀσκήσουν ἠθικὴν πίεσιν ἐπὶ τῆς Συνόδου, ὅπως κατ' ἀρχὴν ἀποδεχθῇ τοῦτο ὡς βάσιν. Τοῦτο ὅμως δὲν ἦτο ἀληθές καὶ τώρα καὶ εἰς ἄλλας περιπτώσεις εἰς τὸ παρελθόν. Εἰς ἀρχιερεὺς δὲν ἐδίστασε νὰ φωνάξῃ ἐν τῇ Συνόδῳ καταφερόμενος κατὰ τῆς Κουρίας: «ὡς μᾶς εἶπουν τέλος πάντων καθαρά, πότε αἱ ἐντολαί, αἱ ὁδηγαί, αἱ παρατηρήσεις προέρχονται ἀπὸ τὸν Ἀκρον Ποντίφικα καὶ πότε πρόκειται περὶ πρωτοβουλίας ὑπαλλήλου τοῦ Γραφείου τῆς Ἀγίας Ἐδρας;» (*Informations Cath. Intern.* 15 Νοεμβρίου 1962, σελ. 8). Ὁ Καρδινάλιος Ἀρχιεπίσκοπος τῶν Ἰνδιῶν Gracías κατὰ τὴν συζήτησιν τοῦ περὶ τῶν Πηγῶν θέματος συνεκεφαλαιώσε τὰς ἀπόψεις του εἰς τέσσαρα σημεῖα: 1. Δὲν ἤλθον ἀπὸ τόσον μακρυνῆν χώραν διὰ νὰ λάβω μέρος εἰς ἔριδας σχολῶν, ἀλλὰ διὰ νὰ μεταφέρω εἰς τὸ ποίμνιόν μου ὠφέλιμα πράγματα. 2. Ὁ Ἅγιος Πατὴρ δὲν ἔχει ἐγκρίνει τὸ σχέδιον, ὅπως ψιθυρίζουν πολλοί, ἀλλ' ἀπλῶς παρέλαβε τοῦτο ἀπὸ τὴν Ἐπιτροπὴν διὰ νὰ τὸ ὑποβάλῃ εἰς τὴν Σύνοδον. 3. Καμμία Ἐπιτροπὴ δὲν ἔχει τὰ χαρίσματα, ποῦ ἔχει μία Σύνοδος. 4. Εἶναι τόσον πολλὰ τὰ διορθωτέα ἐν τῷ σχεδίῳ, ὥστε δὲν θὰ μείνῃ τίποτε ἀπὸ αὐτό. Ὅταν μία οἰκία εἶναι ἐτοιμόρροπος, ἀντὶ νὰ τὴν ἐπισκευάσῃ τις, καλύτερον εἶναι νὰ τὴν κατεδαφίσῃ.

Τὸ ἀδιέξοδον, εἰς ὃ περιήλθεν ἡ Σύνοδος, ἐφ' ὅσον καὶ ἡ ἀπόρριψις δὲν συνεκέντρωσε τὰ δύο τρίτα τῶν ψήφων, ἔλυσε λαμπρότατα ὁ συνετὸς καὶ ἀγαθώτατος Πάπας Ἰωάννης ὁ ΚΓ' διατάξας, ὅπως τὸ περὶ Πηγῶν τῆς Ἀποκαλύψεως σχέδιον παραπεμφθῇ εἰς μίαν μικτὴν Ἐπιτροπὴν, ἡ ὁποία θὰ συνεκροτεῖτο ἀπὸ μέλη τῆς Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τῆς Γραμματείας ἐπὶ τῆς ἐνότητος. Ὁ Πάπας, ὁ ὁποῖος εἰς τὸ βάθος τοῦ ὀρίζοντος τῆς Οἰκουμενικῆς Συνόδου βλέπει τὴν προσέγγισιν καὶ στενὴν συνεργασίαν τῶν χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν, ἐπεμβὰς διὰ πρώτην φοράν εἰς τὰς ἐργασίας τῆς Συνόδου, εἰς ἣν εἶχε δώσει ἀπόλυτον ἐλευθερίαν εἰς τὰς συζητήσεις καὶ ἀποφάσεις, ἔλυσε τὴν διαμάχην τῶν Ἁγίων Πατέρων καὶ τὸ ἀδιέξοδον ὑπὸ οἰκουμενικὸν πνεῦμα διὰ τῆς προσθήκης εἰς τὴν μικτὴν ἐπιτροπὴν καὶ μελῶν ἐκ τῆς Γραμματείας (ἡ Ἐπιτροπῆς) ἐπὶ

τῆς Ἐνότητος τῶν χριστιανῶν. Τόσον ηὐχαριστήθησαν πάντες ἀπὸ τὴν λύσιν ταύτην, ὥστε τινὲς ἐδόξαζον τὸν Θεὸν διότι ἐχάρισεν ὁ Θεὸς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἕνα τοιοῦτον Ποντίφικα. Οὕτω τὸ θέμα παραπέμφθη διὰ τὴν κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1963 δευτέραν περίοδον τῆς Οἰκουμενικῆς Συνόδου.

Μετὰ τὸ δύσκολον καὶ ἐπίμαχον δογματικὸν θέμα ἐπὶ τῶν Πηγῶν τῆς Ἀποκαλύψεως ἠκολούθει τὸ θέμα «περὶ τῶν μέσων τῆς κοινωνικῆς ἐπικοινωνίας», ἕπερ εἶχε παρασκευάσει ἐν σχεδίῳ ἡ Γραμματεία ἐπὶ τοῦ Τύπου καὶ τοῦ θεάματος. Κατὰ τὰς συζητήσεις ἐγένε δεκτὸν ἀπὸ ἄλλους τοὺς ὁμιλητάς, ὅτι τὰ σημερινὰ τεχνικὰ μέσα ἐπικοινωνίας—τὸ ραδιόφωνον, ὁ κινηματογράφος, ἡ τηλεόρασις, ὁ τύπος—ἐξικινούνται μέχρι τῶν περάτων τῆς Οἰκουμένης καὶ ἔχουν τρομακτικὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων καὶ μάλιστα τῆς νεολαίας. Τὰ τεχνικὰ ταῦτα μέσα οὐδέποτε εἶναι ἠθικῶς ἀδιάφορα, εἴτε εἶναι ταῦτα μέσα ψυχαγωγίας, εἴτε μεταδόσεως ἰδεῶν καὶ πολιτιστικῶν ἀγαθῶν. Ἐπιβάλλεται ὅθεν, ὅπως ἡ Ἐκκλησία χρησιμοποιοῖ ἐντατικῶς καὶ ἀφθόνως τὰ σύγχρονα ταῦτα μέσα—τὰ ὁποῖα ἄλλως τε εἶναι δῶρον τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἀνθρώπον—ἵνα μεταδίδῃ τὸ φῶς τοῦ Εὐαγγελίου εἰς πᾶσαν γωνίαν τῆς γῆς καὶ διατυπώσῃ καὶ τοὺς ἠθικοὺς κανόνας, ποὺ πρέπει νὰ ρυθμίζουσι τὴν χρῆσιν τῶν μέσων τούτων. Βεβαίως διὰ πρώτην φοράν εἰσάγεται καὶ συζητεῖται τοιοῦτον θέμα εἰς Οἰκουμενικὴν Σύνοδον, ἀλλὰ τοῦτο ἐγένε, διότι ἀνεγνωρίσθη, ὅτι τὰ μέσα ταῦτα ἐπικοινωνίας δὲν εἶχον ἄλλοτε τὴν δύναμιν καὶ σπουδαιότητα ποὺ ἔχουν σήμερον. Εἷς νέος πολιτισμὸς ἀνατέλλει καὶ εἶναι ἐπείγουσα ἀνάγκη, ὅπως χρησιμοποιοῦνται εὐρέως τὰ μέσα ἐπικοινωνίας τόσον πρὸς περιφρούρησιν, ὅσον καὶ πρὸς περαιτέρω ἐξάπλωσιν τῶν χριστιανικῶν ἀρχῶν ἐν τῇ ζωῇ τοῦ κόσμου, δεθέντος μάλιστα, ὅτι δι' αὐτῶν εἶναι δυνατόν νὰ φθάσῃ ἡ φωνὴ τοῦ Εὐαγγελίου καὶ εἰς χώρας εἰς τὰς ὁποίας δὲν ὑπάρχει ἐλευθερία θρησκευτικῆ πρὸς δημοσίευσιν καὶ διάδοσιν χριστιανικοῦ ἐντύπου. Ὁμιληταὶ τινες προέτειναν, ὅπως γίνῃ ἔκκλησις εἰς εἰδικούς λαϊκούς, ἵνα προσφέρωσι τὰς ὑπηρεσίας των εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν πείραν των εἰς τὸν τομέα τοῦτον, ἐν ᾧ παρ' ἄλλων προετάθη, ὅπως ἰδρυθῇ διεθνὲς καθολικὸν πρακτορεῖον εἰδησεων, διότι τὰ πρακτορεῖα εἶναι αἱ κυριώτεραι πηγαὶ τῶν πληροφοριῶν, δι' ὧν τροφοδοτεῖται ἡ κοινὴ γνώμη. Ἐν τῇ 28ῃ συνεδρίᾳ τῆς Ὀλομελείας τὸ περὶ τῶν μέσων ἐπικοινωνίας σχέδιον ἐνεκρίθη, ἀφ' οὗ γίνωσιν ἐπ' αὐτοῦ αἱ προταθεῖσαι τροποποιήσεις, λαβόν κατὰ τὴν ψηφοφορίαν ἐπὶ 2160 ψήφων (τὰ 2/3 εἶναι 1440) 2138 ὑπὲρ (placet), 15 ὄχι (non placet) καὶ 7 λευκάς.

Τελευταῖον θέμα, τὸ ὁποῖον συνεζήτησεν ἡ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος χωρὶς νὰ καταλήξῃ ὅμως εἰς ἀπόφασιν τινὰ καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἦτο τὸ περὶ τῆς ἐνότητος τῶν χριστιανῶν ἢ περὶ τοῦ οἰκουμενισμοῦ. Τοῦτο προπαρασκευάσθη ἐν σχεδίῳ, ἐπειδὴ παρουσιάζει τρεῖς διαφόρους πλευράς

ὑπὸ τριῶν Ἐπιτροπῶν, ἦτοι ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς διὰ τὰς Ἀνατολικὰς Ἐκκλησίας, ὑπὸ τῆς Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς, ἣτις ἐν τῷ σχεδίῳ τῆς «περὶ ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας» (de Ecclesiae unitate), ἀναγκαίως περιέλαβεν καὶ τὸ θέμα τῶν σχέσεων Δυτικῆς καὶ Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, καὶ ὑπὸ τῆς Γραμματείας τῆς ἐνότητος τῶν Χριστιανῶν. Ἀνεγνωρίσθη ὅμως κατ' ἀρχὴν παρὰ πάντων τῶν ὁμιλητῶν, ὅτι δὲν εἶναι αἱ ἴδιαι αἱ σχέσεις τῆς Δυτ. Ἐκκλησίας πρὸς τὴν Ἀνατολικὴν Ὀρθόδοξον καὶ πρὸς τὸν Προτεσταντισμὸν καὶ ἐπεβάλλετο συνεπῶς ἡ σύστασις ἰδιαιτέρας προπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς διὰ τὰς Ἀνατολικὰς Ἐκκλησίας, μολονότι εἰς τινὰς Προτεστάντας παρατηρητάς ἐν τῇ Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ ἀπήρτησεν ἡ διάκρισις αὕτη. Καὶ ἦτο φυσικὸν νὰ δυσσαρεστήσῃ τούτους ἡ διάκρισις αὕτη, ἐφ' ὅσον ἐβλεπον νὰ παρακᾶθῃται ἐν ἰσοτιμίᾳ πρὸς αὐτοὺς οἱ Ὀρθόδοξοι Παρατηρηταὶ εἰς τὴν αὐτὴν τιμητικὴν θέσιν ὡσὰν νὰ ἀπετέλουσαν ἀντιπροσωπευτικὴν ομάδα μιᾶς Ἐκκλησίας. Καὶ εἰς τὰ προμνημονευθέντα ἄρθρα ἐν τῇ ἐφημερίδι Καθημερινῇ ὁ ὑποφαινόμενος μεταξὺ τῶν ἐπιχειρημάτων ὑπὲρ τῆς μὴ ἀποστολῆς παρατηρητῶν Ὀρθοδόξων εἰς τὴν Σύνοδον ἦτο, ὅτι δὲν ἦτο δυνατόν νὰ παριστάμεθα ὡς ἰσότιμοι πρὸς τοὺς ἄλλους παρατηρητάς ἐν τῇ Συνόδῳ, ἀλλ' ἔπρεπε νὰ προσδιορισθῇ ἄλλη θέσις καὶ ἀποστολὴ εἰς ἡμᾶς, διότι Ὀρθοδοξία καὶ Ρωμαιοκαθολικισμὸς ἴστανται ἐγγύτατα πρὸς ἀλλήλους, ἐν ἐλαχίστοις σημείοις τῆς διδασκαλίας των διαφέροντες.

Τὸ σχέδιον (schema) αἶνα πάντες ἐν ὧσιν Ἰωάν. 17,21 (ut omnes unum sint) τὸ ἀναφερόμενον εἰς τὰς σχέσεις τῆς Δυτ. καὶ Ἀνατ. Ἐκκλησίας, λέγει ἐν ἄρθρῳ ὁ P. Wenger (La Croix 28 Νοεμβρίου 1962) ἐμπνέεται ἀπὸ τὸν προσήκοντα σεβασμὸν πρὸς τὴν γεγραμμένην Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν. Ἐὰν ἐξαιρέσῃ τις τὰς κεφαλαιώδεις διαφορὰς ἐπὶ τοῦ πρωτείου καὶ τοῦ ἀλαθῆτου τοῦ Πάπα ὅλα τὰ ἄλλα εἶναι κοινά, διότι αἱ ἄλλαι ἰδιαιτέροι διαφοραὶ τοῦ filioque (καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ), τῆς Μαριολογίας καὶ ἐξῆς στηρίζονται εἰς διαφορὰς θεολογικῆς διατυπώσεως κατὰ τὸ πλεῖστον. Τὴν ἀναλυτικὴν εἰσήγησιν ἐπὶ τοῦ σχεδίου πρὸ τῆς 23ης συνεδρίας τῆς Ὀλομελείας ἔκαμον πρῶτον ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς διὰ τὰς Ἀνατολικὰς Ἐκκλησίας καρδινάλιος Cicognani καὶ ὁ γραμματεὺς τῆς ἰδίας Ἐπιτροπῆς P. Welyky. Οὗτοι ἐτόνισαν, ὅτι τὸ σχέδιον, συνετάχθη ἐπὶ τῷ κυρίῳ σκοπῷ τῆς ἀνευρέσεως τοῦ καλυτέρου τρόπου, ὅπως φθάσωμεν εἰς μίαν συμφιλίωσιν πρὸς τὰς Ἀνατολικὰς Ἐκκλησίας, εἰς τὰς ὁποίας μόνον ἀναφέρεται τὸ σχέδιον. Ἐν τῷ πρώτῳ μέρει τὸ σχέδιον παραθέτει μίαν θεολογικὴν ἐρμηνείαν τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας, θεμελιουμένης ἀπὸ τῆς ἐνότητος τῆς διακυβερνήσεως συνεπῶς ἐπὶ τοῦ Πέτρου καὶ τῶν διαδόχων. Τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς εἶχον ὑπ' ὄψιν τὰς δυσκολίας τῶν κεχωρισμένων ἀδελφῶν τῆς Ὀρθοδ. Ἐκκλησίας εἰς τὸ νὰ ἀποδεχθοῦν τὴν ἀλήθειαν ταύτην, ἀλλ' ἡ Ἐκκλησία των δὲν ἦτο δυνατόν χάριν τῆς ἐνότητος νὰ θίξῃ τὴν ἀλήθειαν οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον. Ἡ Ἐπιτροπὴ ἀπέφυγε νὰ χρησιμοποιοῖ ὄρους σχολαστικούς ὑπὸ τὸ λατινικὸν των πνεῦμα, ἵνα προσεγγίσῃ ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον εἰς τὸν

τρόπον τῆς σκέψεως καὶ ἐκφράσεως τῶν Ἀνατολικῶν. Τὸ δεύτερον μέρος διαπραγματεύεται περὶ τῶν μέσων, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ υιοθετήσωμεν, διὰ νὰ φθάσωμεν εἰς μίαν συμφιλίωσιν (reconciliation), τὰ ὁποῖα κατὰ τὸν χαρακτῆρα των εἶναι θεολογικά, λειτουργικά, νομικά, ψυχολογικά καὶ πρακτικά. Ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία δὲν θὰ παραλείψῃ τι χάριν τοῦ σκοποῦ τῆς ἐπιτεύξεως τῆς ἐνότητος. Ἐν τῷ σχεδίῳ ἀπορρίπτεται πᾶσα μέθοδος πολεμικῆ ἢ ἀπολογητικῆ, καταδικάζεται δὲ πᾶς προσηλυτισμὸς, δυνάμενος νὰ ψυχράνῃ τὰς σχέσεις μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν. Τὸ τρίτον τέλος τοῦ σχεδίου ἐξετάζει τὴν μορφήν καὶ τοὺς ὅρους τῆς συμφιλίωσης διὰ τοῦ σεβασμοῦ παντός, ὅπερ ἀποτελεῖ μέρος τῆς κληρονομίας, θρησκευτικῆς καὶ ἱστορικῆς καὶ ψυχολογικῆς τῶν Ἀνατολ. Ἐκκλησιῶν.

Πρὶν παραθέσωμεν τὰ ἀνακοινωθέντα τοῦ Γραφείου τοῦ Τύπου τῆς Συνόδου ἐπὶ τοῦ σχεδίου τούτου διὰ τὰς Ἀνατολικὰς Ἐκκλησίας, θὰ ἀναφέρωμεν ἐνταῦθα, ὅσα ἐλέχθησαν περὶ τῆς Οὐνίας, ποὺ ἀποτελεῖ μίαν μορφήν, δι' ἧς οἱ Δυτικοὶ ἐσκέφθησαν, ὅτι ἦτο δυνατόν νὰ πραγματοποιηθῇ ἡ συμφιλίωσις Δυτικῶν καὶ Ἀνατολικῶν. Ἡ Οὐνία, λέγει εἰς ἓν ἄρθρον ἐν τῷ Osservatore Romano (ἰδὲ καὶ τὰ La Croix 28 Νοεμ. 1962) κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν τῆς ἐνάρξεως τῆς Οἴκουμ. Συνόδου ὁ P. Wenger, δὲν ἀπέδωκεν ἱκανοποιητικὰ ἀποτελέσματα. Ἡ πρωτοβουλία αὕτη τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας ἔχει προκαλέσει λίαν ζωνῆρας ἀντιδράσεις μεταξὺ τῶν Ἀνατολικῶν, οἱ ὁποῖοι ἠθέλησαν νὰ ἴδουν ἐν τῷ προσώπῳ τῶν Οὐνιτῶν λύκους, μετρηφισμένους εἰς πρόβατα, καὶ ἐν τῷ Οὐνιτικῷ κινήματι μίαν πειρατικὴν ἐνέργειαν κακῶν ποιμένων οἱ ὁποῖοι ἀπεσκόπουν νὰ ἀρπάσωσι τὰ πρόβατα ἀπὸ τὴν ποιμνὴν τοῦ ἄλλου. Ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς ἀξιολυπῆτος ταύτης στάσεως ἦτο ἀδύνατον εἰς τοὺς Ἀνατολικούς νὰ θεωρῶσι τὴν Ρωμαϊκὴν Καθολικὴν Ἐκκλησίαν ἄλλως εἰ μὴ ὡς τὴν Λατινικὴν Ἐκκλησίαν. Ἐὰν οἱ Ἀνατολικοὶ παρενόησαν καὶ ἀπώλεσαν τὴν ἀληθῆ ἔνοιαν τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, ἐν μέρει εἶναι σφάλμα ἰδικόν μας. Ἐν τέλει προσθέτει ὁ Wenger, ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία, δὲν δύναται νὰ σταματήσῃ τὰς ἐνωτικὰς ἐνεργείας, ἀλλ' ἀφ' οὗ ἤλλαξαν πλέον αἱ περιστάσεις, πρέπει νὰ ἀλλάξουν καὶ αἱ μέθοδοι τῆς ἐνότητος. Τὸ κείμενον τοῦ σχεδίου δύναται νὰ συντελέσῃ ἀποτελεσματικῶς εἰς τὴν τόσον ποθητὴν ἔνωσιν τῆς Ἀνατολ. καὶ Δυτ. Ἐκκλησίας τοῦθ' ὅπερ θὰ εἶναι προανάκρουσμα ἢ ἓν στάδιον τῆς ἐνοποιήσεως πάντων τῶν πιστευόντων εἰς μίαν ἁγίαν Ἐκκλησίαν, συμφώνως πρὸς τὴν δέησιν τοῦ Χριστοῦ «ἕνα πάντες ἐν ὧσιν».

Ἀλλὰ λίαν ἀξιοσημείωτα ἀπὸ ἀπόψεως βαθέως ἐνωτικοῦ πνεύματος εἶναι ὅσα εἶπεν ὁ Πατριάρχης τῶν Οὐνιτῶν Μελητιῶν τῆς Ἀντιοχείας Μάξιμος ὁ Δ' καὶ οἱ ἐν τῇ Συνόδῳ συνεργάται του, τὰ ὁποῖα κατέπληξαν τοὺς πάντας διὰ τὴν παρρησίαν καὶ τὸ ἀνώτερον πνεῦμα των. Αἱ Ἐκκλησίαι τῆς Ἀνατολῆς, εἶπεν, εἶναι Ἐκκλησίαι, ἀποστολικαί, ἰδρυθεῖσαι ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων· δὲν εἶναι θυγατέρες Ἐκκλησίαι, διότι ὑπάρχουν ἀπ' ἀρχῆς (ὁ λόγος εἶναι περὶ τῶν Οὐνιτικῶν Ἐκκλησιῶν ἐν τῇ Μέσῃ Ἀνατολῇ). Τὸ συζη-

τούμενον σχέδιον δὲν καταδεικνύει πῶς ὁ Πέτρος λαμβάνει τὴν πρώτην θέσιν τοι εἰς τὸ κολλέγιον τῶν Ἐπισκόπων. Ἐπρεπεν εἰς τὸ σχέδιον νὰ δοθῇ περισσότερα σημασία εἰς τὸ συνοδικὸν σύστημα (collégialité) τῆς Ἐκκλησίας, καὶ τότε ἡ Παπασὺνη θὰ φανῇ ὡς τὸ θεμέλιον τῆς συνοδικότητος ταύτης. Ὅταν θὰ ἐπέλθῃ σὺν Θεῷ ἡ ἔνωσις Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς Ἐκκλησίας αἱ Οὐνιτικαὶ Ἐκκλησίαι θὰ ἐκλείψωσι καὶ θὰ εἶναι τὰ πρῶτα θύματα τῆς ἐνώσεως. Οἱ Οὐνίται εἶναι Καθολικοί, ὅπως πᾶς Καθολικός, ἀλλὰ δὲν εἶναι Λατῖνοι, οὔτε ἐπιθυμοῦν νὰ εἶναι. Ὁ βοήθης Ἐπίσκοπος τοῦ Πατριάρχου Μαξίμου καὶ ὁ ἀντιπρόσωπος τῶν ἐν Αἰγύπτῳ Οὐνιτῶν ἐπίσκοπος Edelby καὶ Zoghby κατὰ τὴν αὐτὴν συνεδρίαν τῆς 27 Νοεμβρίου (ἰδὲ La Croix, Πέμπτη 29 Νοεμβρ. 1962) ἐπίσης ὠμίλησαν ὑπὸ τὸ αὐτὸ πνεῦμα. Ἡ Ρωμαϊκὴ Ἐκκλησία, εἶπεν ὁ πρῶτος δὲν ἔχει πράξει ὑπὲρ τῆς ἐνώσεως, ὅσα τὸ συζητούμενον σχέδιον διατείνεται. Αἱ Οὐνιτικαὶ Ἀνατολικαὶ Ἐκκλησίαι, εἶπεν ὁ δεύτερος, ἂν καὶ ἀνεγνώρισαν πάντοτε τὸ πρωτεῖον τοῦ Πάπα, ὅπερ εἶναι ἀκόμη ἀκαθόριστον, οὐδέποτε ἀπετέλεσαν μέρος τῆς Λατινικῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία συνελθοῦσα εἰς τὴν Σύνοδον ταύτην, τὴν ἐκ Θεοῦ εὐλογημένην, φαίνεται οἰκουμενικὴ ἀπὸ γεωγραφικῆς πλευρᾶς, ὡς παρευρισκομένων ἐν τῇ Συνόδῳ ἀντιπροσώπων ἐξ ὅλων τῶν χωρῶν τοῦ κόσμου. Ἀλλ' ἀποβλέπει καὶ εἰς τὴν ἡμέραν ἐκείνην κατ' ἣν καὶ ἡ Ὁρθοδοξία μὲ τὰ 200 ἑκατομμύρια τῶν πιστῶν τῆς θὰ ἀντιπροσωπεύηται ἐν αὐτῇ ἀναλόγως πρὸς τὴν κληρονομίαν, ἣν οἱ Πατέρες τῆς, οἱ μεγάλοι Διδάσκαλοι τῆς καὶ οἱ ἅγιοι μοναχοὶ τῆς ἔχουν κληροδοτήσῃ εἰς τὸν χριστιανισμόν τῆς τε Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως. Πιθανόν, κατὰ τὴν γνώμην τινῶν, ἡ Σύνοδος αὕτη δὲν εἶναι σύνοδος ἐνώσεως, ἀλλ' οὐδέμια Σύνοδος ἤμπορεῖ νὰ δείξῃ ἀδιαφορίαν διὰ τὴν ἔνωσιν, ἐφ' ὅσον οἱ χριστιανοὶ εἶναι διηρημένοι. Καὶ ὁ Wenger, παραθέτων τοὺς ἀνωτέρω συγκινητικὸς λόγους τῶν Οὐνιτῶν, προσθέτει ὅτι ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία λυπεῖται πολὺ βλέπουσα ἐν τῇ Συνόδῳ κενὰς τὰς θέσεις ποὺ ἀνήκουν δικαιοματικῶς εἰς τὰς ἀδελφὰς Ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολῆς.

Τὸ ἀνακοινωθὲν τοῦ Γραφείου τοῦ Τύπου τῆς Συνόδου (28ῃ Συνεδρία, ἡμέρα Τρίτη) περιέλαβεν ἐκ τῶν συζητήσεων ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς ἐνότητος μετὰ τῶν Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν μεταξὺ ἄλλων καὶ τὰ ἀκόλουθα: Γενικῶς οἱ Πατέρες κατ' οὐσίαν καὶ κατὰ τὸν πυρῆνα ἐθεώρησαν καλὸν καὶ δεκτὸν τὸ σχέδιον. Ἀλλ' ἐζήτησαν πολλοὶ τὴν βαθυτέραν ἐπεξεργασίαν ὠρισμένων σημείων του, ὥστε τὸ σύνολον νὰ ἀποκτήσῃ συνάφειαν καὶ ἐνότητα. Ἀνεγνωρίσθη, ὅτι τὰ τρία σχέδια τὰ παρασκευασθέντα ὑπὸ τριῶν διαφόρων Ἐπιτροπῶν (ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς διὰ τὰς Ἀνατολικὰς Ἐκκλησίας, ὑπὸ τῆς Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς, καὶ ὑπὸ τῆς Γραμματείας διὰ τὴν ἔνωσιν τῶν χριστιανῶν) ἔρευνοῦν τὸ αὐτὸ πρόβλημα ἀπὸ διαφόρου σκοπιᾶς, διὸ πρέπει καὶ αἱ τρεῖς ἐπιτροπαὶ νὰ συνεργασθῶσιν, ὅπως συντάξωσι ἓν συνθετικὸν ἐνιαῖον κείμενον, ἐν τῷ ὁποίῳ νὰ ἐκτίθενται ὅλαι αἱ πλευραὶ τοῦ προβλήματος καὶ τὰ καλύτερα μέσα πρὸς ἐπίλυσίν του. Μερικοὶ παρετήρησαν, ὅτι αἱ θεολογι-

Ο ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΣ ΚΑΙ Η ΕΞΕΡΕΥΝΗΣΙΣ ΤΟΥ ΔΙΑΣΤΗΜΑΤΟΣ*

«Ὅτι ἐξ αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν τὰ πάντα· αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας· ἀμήν»
(Ρωμ. ια' 36).

Αἱ γνώσεις τῶν χριστιανῶν περὶ τοῦ διαστήματος καὶ περὶ τῶν οὐρανίων σωμάτων προέρχονται ἀπὸ τὴν Ἁγίαν Γραφήν καὶ ἀπὸ τὴν σοβαρὰν ἐπιστημονικὴν ἔρευναν, τοῦ παρελθόντος καὶ τοῦ παρόντος. Μεταξὺ τῶν δύο τούτων πηγῶν τῶν γνώσεων ἡμῶν οὐδεμία ὑπάρχει ἀντίθεσις, τοσοῦτω μᾶλλον καθόσον ἡ Ἁγία Γραφή δὲν ἐγράφη διὰ νὰ ἐξηγήσῃ τὴν σύνθεσιν τοῦ σύμπαντος, οὔτε τοὺς φυσικοὺς νόμους αὐτοῦ. Τοῦτο εἶναι ἔργον τῆς ἀστρονομίας καὶ τῆς ἀστροφυσικῆς. Ἡ Ἁγία Γραφή, ὡς αὐστηρῶς θρησκευτικὸν βιβλίον, ζητεῖ νὰ πληροφορήσῃ τοὺς ἀνθρώπους, κατὰ τρόπον μάλιστα προσιτὸν εἰς τὴν ἀντίληψιν τοῦ κοινοῦ νοῦ, περὶ τῆς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ δημιουργίας καὶ τῶν οὐρανίων σωμάτων ἐκ τοῦ μηδενός, ὡς καὶ περὶ τῆς διακυβερνήσεως αὐτῶν ὑπὸ τοῦ ἰδίου τοῦ Θεοῦ, ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς πνευματικῆς τελειώσεως τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Ἡ Ἁγία Γραφή δὲν παρέχει διὰ τῆς διδασκαλίας τῆς περὶ τῶν οὐρανίων σωμάτων ἀφηρημένας τινὰς ἀποκαλύψεις, ἀλλὰ

διασφύζει πιστῶς τὰς παναρχαιοτάτας ἐκείνας παραδόσεις, τὰς ὁποίας οἱ πρωτόπλαστοι ἔλαβον ἀπ' εὐθείας παρὰ τοῦ πλάστου αὐτῶν Θεοῦ, κατὰ τὴν πίστιν τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν. Δὲν ἐπιδιώκει δὲ ἡ Ἁγία Γραφή νὰ δώσῃ εἰς τοὺς ἀνθρώπους διὰ τῶν παραδόσεων τούτων ἀστρονομικὰς πληροφορίες, ἀλλ' ἀπλῶς ζητεῖ νὰ στηρίξῃ τὴν θρησκευτικὴν αὐτῶν πίστιν, κατὰ τὴν ὁποίαν δημιουργός, συντηρητής καὶ ἄρχων τοῦ σύμπαντος εἶναι αὐτὸς οὗτος ὁ μόνος ἀληθινὸς Θεός. Οὕτω καθίσταται φανερόν ὅτι αἱ περὶ τοῦ σύμπαντος πληροφορίες τῆς Ἁγίας Γραφῆς εἶναι τόσον παλαιαὶ ὅσον καὶ τὸ ἀνθρώπινον γένος, καὶ ὅτι αὐταὶ προέρχονται ἀπὸ τὴν τελειότεραν ὑπερφυσικὴν ἀποκάλυψιν, διὰ τοῦτο καὶ συμβιβάζονται πλήρως καὶ πρὸς τὸ περιεχόμενον τῆς τελειότερας ἡμῶν θρησκείας, καὶ πρὸς τὰ πορίσματα τῆς σοβαρώτερης ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης. Ὅθεν διὰ τῶν πληροφοριῶν τούτων τῆς Ἁγίας Γραφῆς ἐξαιρεται τὸ ἄπειρον τῆς δημιουργίας, ὡς καὶ ἡ ἐπ' αὐτῆς ἐκδήλωσις τῆς παντοδυναμίας, τῆς πανσοφίας καὶ τῆς παναγαθότητος τοῦ Θεοῦ.

Κατὰ τὴν Ἁγίαν Γραφήν, οἱ μεγάλοι φωστῆρες, ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη, ὡς καὶ πάντα τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ ἐκτίσθησαν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ διέπονται ὑπὸ ἰδιαίτερων ἕκαστον ἐξ αὐτῶν νόμων, διατεταγμένων

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 128 τοῦ προηγούμενου τεύχους.

καὶ ἀπόψεις ἐν τῷ σχεδίῳ δὲν ἔχουν διατυπωθῆ ὑπὸ πνεύμα ἐνωτικόν, τοῦθ' ὅπερ θὰ διέθετε δυσμενῶς τοὺς Ἀνατολικούς κερχωρισμένους ἀδελφούς, πρὸς τοὺς ὁποίους ἀναφέρονται. Ἄλλοι πάλιν συνέστησαν προσοχὴν ἀπὸ τὸν ἄκρατον εἰρηγισμόν, διότι ἡ ἑνωσις μετὰ τῶν Ἀνατολικῶν δὲν δύναται νὰ γίνῃ διὰ παραχαράξεως τῆς δογματικῆς διδασκαλίας τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ διὰ μιᾶς σαφοῦς καὶ μὴ πολεμικῆς ἐκθέσεως. Ἀπὸ ἀπόψεως ἱστορικῆς παρατηρήθη ὅτι τὸ σχέδιον δὲν καταδεικνύει ἐπαρκῶς τὰ ἑκατέρωθεν σφάλματα καὶ τὰς εὐθύναις ἀμφοτέρων τῶν Ἐκκλησιῶν (Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς) ἐν τῷ παρελθόντι. Αἱ συναντήσεις μεταξὺ Ἱεραρχῶν Καθολικῶν καὶ τῶν ἄλλων χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν, ὡς δεικνύει ἡ πεῖρα, δύναται νὰ φέρουν εὐτυχῆ ἀποτελέσματα: ἀμοιβαίαν γνωριμίαν καὶ συνεργασίαν πρὸς ἐπίτευξιν κοινῶν πρακτικῶν σκοπῶν. Ἄλλοι παρατήρησαν, ὅτι διαφοροτρόπως τίθεται τὸ ζήτημα τῆς ἐνώσεως μετὰ τῶν Ὁρθοδόξων καὶ τῶν Προτεσταντῶν, διότι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον συνδέει τὴν Καθολικὴν Ἐκκλησίαν μετὰ τὰς κερχωρισμένας Ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολῆς ὑπερβαίνει πολὺ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον τὰς διαχωρίζει. Κατὰ τὸ ἀνακοινωθὲν τῆς ἐπομένης συνεδρίας τῆς Ὀλομελείας, ὅτε ἐσυνεχίσθη ἡ συζήτησις, οἱ Πατέρες τῆς Συνόδου ἐπανέλαβον τὴν ἀνάγκην τῆς συντάξεως ἐνὸς κοινοῦ, συνθέτου κειμένου ἐπὶ τῆς ἐνώσεως παρὰ τῶν τριῶν ἀντιστοίχων Ἐπιτροπῶν, μολοντί αἱ σχέσεις ἀσφαλῶς τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὴν Ἀνατολικὴν δὲν εἶναι ὁμοίας μορφῆς

καὶ φύσεως πρὸς τὰς πρὸς τὸν Προτεσταντισμόν, ἀλλ' ὑπάρχουν κοινὰ σημεῖα, ἅτινα θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ἐκτεθοῦν κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον. Κατὰ τὴν συνεδρίαν ταύτην μερικοὶ προέτειναν τὴν σύνταξιν μιᾶς προσευχῆς, ἡ ὁποία νὰ ἀπαγγέλληται δημοσίᾳ παρ' ὅλων τῶν χριστιανῶν τοῦ κόσμου, ἰδίως παρὰ τῶν παιδῶν, ὥστε οὗτοι νὰ αἰσθάνωνται τὴν ἀνάγκην τῆς ἐνώσεως τῶν χριστιανῶν. Καὶ διὰ νὰ φθάσωμεν εἰς τὴν ἑνωσιν, παρετήρησαν πάλιν ἄλλοι, χρειάζεται μία εἰλικρινὴς ταπεινοφροσύνη ἑκατέρωθεν διὰ νὰ ἀναγνωρίσωμεν τὰς πλάναις ἀλλήλων, ὡς ἐπίσης μία εἰλικρινὴς ἀγάπη εἶναι ἀναγκαία διὰ νὰ λησμονήσωμεν τὸ κακὸν καὶ τὰς ἀδικίας, ποὺ διεπράξαμεν ἢ μία πλευρὰ πρὸς τὴν ἄλλην. Κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 30 Νοεμβρίου ἂφ' οὗ τινες ἐξέφρασαν τὴν λύπην, διότι ἐν τῇ πρώτῃ περιόδῳ τῆς Οἴκουμ. Συνόδου οὐδὲν ἐλέχθη περὶ τῶν σχέσεων μετὰ τὸν Προτεσταντισμόν, ὅστις ἐπέδειξε τόσον ἐνδιαφέρον διὰ τὴν Σύνοδον, ὁ Γεν. Γραμματεὺς ἐζήτησεν ἀπὸ τοὺς συνέδρους νὰ τερματίσουν τὰς συζητήσεις ἐπὶ τοῦ θέματος, ἵνα συγχωνευθῆ τοῦτο μετὰ τῶν ἄλλων σχεδίων ἐπὶ τῆς ἐνώσεως, ὡς προελέχθη ἀνωτέρω. Ἡ Σύνοδος ἀπεδέχθη τὴν πρότασιν καὶ οὕτως ἡ συζήτησις καὶ αἱ ἐπ' αὐτοῦ ἀποφάσεις ἀναβλήθησαν διὰ τὴν δευτέραν περίοδον τῆς Συνόδου κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1963.

(Συνεχίζεται)

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Χ. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

κατὰ τρόπον θαυμάσιον, ὥστε δι' αὐτῶν νὰ ἐπιτυγχάνεται μετὰ τάξεως, ἁρμονίας καὶ πάσης ἀκριβείας ὁ ἐνιαῖος σκοπὸς τῆς θείας δημιουργίας. Τοῦτο ἀκριβῶς ἐξαίρει τὴν ὑπάρχουσαν φυσικὴν σχέσιν μεταξὺ τῶν διαφόρων οὐρανίων σωμάτων, παρὰ τὰς μεταξὺ αὐτῶν τεραστίας ἀποστάσεις. Κατὰ τὴν Ἀγίαν Γραφήν, ὁ σκοπὸς τῆς ὑπάρξεως τῶν οὐρανίων σωμάτων τυγχάνει ἄξιος ἰδιαιτέρας ὑπογραμμίσεως, καθόσον οὗτος σχετίζεται πρὸς τὴν πνευματικὴν τελείωσιν τῶν ἐπὶ τῆς γῆς οἰκούντων ἀνθρώπων. Ἡ συσχέτισις δὲ αὕτη οὐδόλως ἀντιβαίνει πρὸς οἰονδήποτε θετικὸν πόρισμα τῆς συγχρόνου ἀστροφυσικῆς ἐπιστήμης. Οὕτως ἡ διδασκαλία τῆς Ἀγίας Γραφῆς, καθ' ἣν ἅπαντα τὰ οὐράνια σώματα θὰ καταστραφῶν, ὅταν θὰ ἔλθῃ τὸ τέλος τῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τῆς γῆς, ἀποβαίνει ἐξόχως ἐνδιαφέρουσα. Χαρακτηριστικὰ εἶναι τὰ ὅσα λέγονται σχετικῶς ὑπὸ τῶν συγγραφέων τῶν διαφόρων βιβλίων τῆς Π. καὶ Κ.Δ. Οὕτω κατὰ τὸν προφήτην Ἡσαΐαν (κεφ. λδ' 4) «...τακῆσονται πᾶσαι αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν, καὶ ἐλιγῆσεται ὡς βιβλίον ὁ οὐρανός, καὶ πάντα τὰ ἄστρα πεσεῖται ὡς φύλλα ἐξ ἀμπέλου, καὶ ὡς πίπτει φύλλα ἀπὸ συκῆς». Εἰς τὸν ψαλμὸν ρα' 26-27 ἀναγιγνώσκουμε σχετικῶς: «Κατ' ἀρχὰς τὴν γῆν σὺ Κύριε, ἐθεμελίωσας, καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σου εἰσιν οἱ οὐρανοί· αὐτοὶ ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται, καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον ἐλίξεις αὐτοὺς καὶ ἀλλαγῆσονται». Καὶ ὁ προφήτης Ἰωὴλ (κεφ. β' 31) παρατηρεῖ: «Ὁ ἥλιος μεταστραφήσεται εἰς σκότος καὶ ἡ σελήνη εἰς αἷμα πρὶν ἔλθειν ἡμέραν Κυρίου τὴν μεγάλην καὶ ἐπιφανῆ». Τέλος ὁ Ἀπόστολος Πέτρος συμπληρώνει χαρακτηριστικῶς εἰς τὴν Β' Ἐπιστολὴν του (κεφ. γ' 10) τὴν διδασκαλίαν τῆς Π.Δ. διὰ τῶν ἐξῆς: «Ἦξει δὲ ἡ ἡμέρα Κυρίου ὡς κλέπτῃς ἐν νυκτὶ, ἐν ἣ ὁ οὐρανὸς ροιζήδον παρελεύσονται, στοιχεῖα δὲ καυσούμενα λυθήσονται, καὶ γῆ καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἔργα κατακαήσεται». Ὡς εἶναι γνωστὸν εἰς τοὺς περισσοτέρους, τὸ θέμα τοῦτο τοῦ τέλους τῶν οὐρανίων κόσμων, διὰ τῆς καταστροφῆς τῶν οὐρανίων σωμάτων, ὡς καὶ τοῦ πλανήτου ἡμῶν, δὲν εἶναι ποσῶς ἀντίθετον πρὸς τὰ ἄκρι- τοῦδε θετικὰ πορίσματα τῆς ἀστροφυσικῆς. Εἰς τὰ περὶ τοῦ τέλους ἡμῶς πορίσματα τῆς ἀστροφυσικῆς ἡ Ἀγία Γραφή προσθέτει ὅτι μετὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ σύμπαντος θὰ δημιουργηθοῦν καινὸς οὐρανὸς καὶ καινὴ γῆ (ἄρα Β' Πέτρου γ' 13). Τοῦτο θὰ γίνῃ πάλιν χάριν τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ ὁποίου ἡ ὑπόστασις εἶναι αἰώνιος καὶ ἀκατάλυτος.

Ἡ χάριν τοῦ ἀνθρώπου ὑπαρξίς τῶν οὐρανίων κόσμων δικαιολογεῖται διττῶς ὑπὸ τῆς Ἀγίας Γραφῆς. Πρῶτον ἐκ τῆς κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν Θεοῦ πλάσεως τοῦ ἀνθρώπου, καθόσον ὁ ἄνθρωπος, ὁ ἔχων προορισμὸν τὴν μέχρι τῆς θεώσεως πνευματικὴν του τελείωσιν, ἔπρεπε νὰ εὐρίσκεται ἐντὸς ἐνὸς ἀπείρου κόσμου, ἵνα δι' αὐτοῦ προβάλλωνται ἀπεριορίστως εἰς τὸν ἄνθρωπον αἱ ιδιότητες τοῦ ὑπερτελείου Θεοῦ καὶ ἀποκτᾶται οὕτως ἡ ἐσωτερικὴ βεβαιότης τῆς ἐξαρτήσεως, ἅμα δὲ καὶ τῆς πνευματικῆς ἀξίας τοῦ ἀνθρώπου, ἐκ τῆς καλῆς σχέσεως καὶ ἀναφορᾶς αὐτοῦ πρὸς τὸν δημιουργὸν καὶ κυβερνήτην

τοῦ παντός. Δεύτερον ἡ ὑπαρξίς τῶν ἀπείρων οὐρανίων κόσμων ἔχει μεγίστην ἀξίαν διὰ τὸν ἐπὶ γῆς ἄνθρωπον, διότι ἐκτὸς τῆς ἐπ' αὐτοῦ ἀμέσου ἐπιδράσεως πασῶν τῶν κοσμικῶν δυνάμεων, δι' ὧν δημιουργοῦνται ἐπὶ τῆς γῆς οἱ καλοὶ ὄροι διαβιώσεώς του ὁ ἄνθρωπος γενικῶς κατανοεῖ καὶ αἰσθάνεται τὴν ζωογόνον πνοὴν καὶ παρουσίαν τοῦ ἀπείρου Θεοῦ εἰς τοὺς κόσμους τούτους: «Τὰ γὰρ ἀόρατα αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσμου τοῖς ποιήμασι νοούμενα καθορᾶται, ἢ τε ἀέδιος αὐτοῦ δύναμις καὶ θεϊότης» (ἄρα Ρωμ. α' 20). Διὰ τῆς βεβαιότητος δὲ ταύτης ἐπὶ τῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ κόσμῳ ὁ ἄνθρωπος ἐνισχύεται πνευματικῶς, διὸ καὶ ζητεῖ νὰ ἐξομοιωθῇ πρὸς Αὐτόν. Κατόπιν τούτων γίνεται σαφές, διατὶ κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν ὁ κόσμος τοῦ σύμπαντος νοεῖται ἄπειρος, καὶ ἐπεκτεινόμενος μέχρι τοῦ ἀπείρου ἰδιοτήτων τοῦ Θεοῦ. Διότι οὗτος εἶναι ἀκριβῶς τὸ ἀπαύγασμα τῆς τελειότερας δημιουργίας τοῦ μόνου παντοδυνάμου καὶ πανσόφου Θεοῦ, καὶ διότι ἔχει σκοπὸν ν' ἀντιστοιχῇ πρὸς τὴν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ὑπάρχουσαν ἄπειρον εἰκόνα τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ συμπληρῶνῃ αὐτήν. Οἱ κόσμοι δηλαδὴ τοῦ σύμπαντος νοοῦνται τοῦτο μὲν ὡς ἡ σκηνὴ τῆς πνευματικῆς τελειώσεως τοῦ ἀνθρώπου, τοῦτο δὲ ὡς τὸ θέατρον τῆς ἀπεριορίστου δράσεως τοῦ Θεοῦ. Ἡ ὑπαρξίς εἰς τοὺς ἀπείρους οὐρανίους κόσμους, νόμων καὶ καταστάσεων ἀγνώστων εἰς τοὺς ἀνθρώπους, δι' ὧν ἐκφράζεται ἡ μεγαλωσύνη καὶ ἡ ἄπειρος σοφία τοῦ Δημιουργοῦ, τίθεται διὰ τὸν χριστιανὸν ἐκτὸς πάσης ἀμφισβητήσεως. Ἡ αἴσθησις ἡμῶν καὶ ἡ κατανόησις τῶν ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου προϋποθέτει τὴν ἔξαρσιν αὐτοῦ ὑπεράνω τῶν ἐπιγείων πραγμάτων, τὴν ὑπ' αὐτοῦ ὑπέρβασιν τῶν κατηγοριῶν τοῦ χώρου καὶ τοῦ χρόνου, ὡς καὶ τὴν ἰκανότητα προσαρμογῆς εἰς τὰς παραστάσεις καὶ τὰς ἐννοίας τοῦ ἀπείρου.

Οὕτω κατανοεῖται ὅτι τὸ νόημα τῆς ὑπάρξεως τῶν οὐρανίων κόσμων δὲν ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς διαπιστώσεως ζωῆς καὶ λογικῶν ὄντων ἐπ' αὐτῶν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον καὶ γραφικῶς καὶ ἐπιστημονικῶς δὲν εἶναι δυνατὸν οὔτε νὰ ἐπιβεβαιωθῇ οὔτε καὶ ν' ἀποκλεισθῇ. Καὶ μόνῃ ἡ ὑπαρξίς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ὡς κορωνίδος τῆς θείας δημιουργίας εἶναι ἰκανὴ νὰ δώσῃ νόημα καὶ σκοπὸν εἰς ἅπαντα τὰ οὐράνια σώματα. Διὰ τοῦτο ἡ τυχὸν ἀπόδειξις τῆς ἀνυπαρξίας λογικῶν ὄντων, ὡς καὶ πάσης μορφῆς ζωῆς ἐπὶ τῶν οὐρανίων σωμάτων, μετὰ μίαν τελείαν ἐξευρένησιν αὐτῶν, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ σημαίνῃ ὅτι ὁ ἄπειρος οὗτος κόσμος τῶν οὐρανίων σωμάτων στερεῖται πάσης ἀξίας καὶ παντός νοήματος. Εἰς τὸ σύμπαν τίποτε δὲν ὑπάρχει ἄχρηστον καὶ ἄνευ εἰδικοῦ τινος σκοποῦ. Τὰ πάντα εὐρίσκουν τὸ ὑπέρτατον αὐτῶν νόημα ἐντὸς τοῦ πληρώματος τοῦ χρόνου. Ἐκεῖνο δὲ τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἐξαρθῇ ὑπὸ τῆς Θεολογίας εἶναι ἡ ἀξία τῶν ἀπείρων κόσμων τοῦ διαστήματος διὰ τὴν ἐν τῷ κόσμῳ καθόλου ὄρθην τοποθέτησιν καὶ τελείωσιν τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ ἄνθρωπος τείνει ἐκ φύσεως πρὸς τὸ ἄπειρον, παρ' ὅτι δὲ κατοικεῖ εἰς τὴν ἄσχημον γῆν, ἐναντι τῶν ἄλλων οὐρανίων σωμάτων, ἀναδεικνύεται, ὡς τονίζει ὁ Πασκάλ, ἀνώτερος τοῦ σύμπαντος διὰ τῆς ἐρευνητικῆς καὶ κυριαρχικῆς θέσεώς του ἐναντι

καὶ τῶν ἄλλων κόσμων τοῦ διαστήματος. Ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης θέλων νὰ ἐκφράσῃ τὴν ἀξίαν τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος, ἦν θεωρεῖ ἐξαιρουμένην ὑπεράνω τοῦ σύμπαντος, διακηρύσσει ὅτι «νῦν τέκνα Θεοῦ ἐσμὲν καὶ οὐπω ἐφανερώθη τι ἐσόμεθα· οἶδαμεν δὲ ὅτι ἐὰν φανερωθῆ, ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα, ὅτι ὁφόμεθα αὐτὸν καθὼς ἔστι» (Α' Καθολ. Ἐπιστ. γ' 2).

Ἐπὲρ τῆς ὑπάρξεως ζωῆς καὶ εἰς τοὺς ἄλλους πλανήτας οὐδὲν θετικὸν παρέχεται οὔτε ἐκ τῆς Ἀγίας Γραφῆς, οὔτε ἐκ τῆς συγχρόνου ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης. Ἐν πρώτοις οὐδεμία παρέχεται κατηγορηματικὴ ἀποκάλυψις ἐκ μέρους τῆς θρησκείας. Κατὰ καιροὺς προσάγονται ὑπὲρ τοῦ κατοικησίου καὶ τῶν ἄλλων οὐρανίων σωμάτων τὰ ἐπόμενα χωρὶα τῆς Ἀγίας Γραφῆς: Γενέσεως β' 1· «Καὶ συνετελέσθησαν ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ καὶ πᾶς ὁ κόσμος αὐτῶν». Νεεμίου θ' 6· «Σὺ εἶ ὁ αὐτὸς Κύριος μόνος· σὺ ἐποίησας τὸν οὐρανὸν καὶ τὸν οὐρανὸν τοῦ οὐρανοῦ καὶ πᾶσαν τὴν στάσιν αὐτῶν, τὴν γῆν καὶ πάντα ὅσα ἐστὶν ἐν αὐτῷ... καὶ σοὶ προσκυνοῦσιν αἱ στρατιαὶ τῶν οὐρανῶν». Ψαλμοῦ ιη' 1· «Οἱ οὐρανοὶ διηγοῦνται δόξαν Θεοῦ». Ἀμώς θ' 6· «Ὁ οἰκοδομῶν εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνάβασιν αὐτοῦ». Ἡσαίου μ' 22· «Ὁ στήσας ὡς κάμαραν τὸν οὐρανὸν καὶ διατεινάς ὡς σκηνὴν κατοικεῖν». Ἡσαίου με' 12· «Ἐγὼ τῇ χειρὶ μου ἐστερέωσα τὸν οὐρανόν, ἐγὼ πᾶσι τοῖς ἀστροῖς ἐνετειλάμην...». Λουκᾶ ιε' 7· «Λέγω ὑμῖν ὅτι οὕτως χαρὰ ἐν τῷ οὐρανῷ ἔσται ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι ἢ ἐπὶ ἐνενηκόντα ἐννέα δικαίοις, οἵτινες οὐ χρεῖαν ἔχουσι μετανοίας». Ἰωάννου ι' 16· «καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω ἃ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς αὐλῆς ταύτης». Ἰωάννου ιδ' 2· «ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πατρὸς μου μοναὶ πολλαὶ εἰσὶν· εἰ δὲ μή, εἶπον ἂν ὑμῖν ὅτι πορευόμεαι ἐτοιμάσαι τόπον ὑμῖν· καὶ ἐὰν πορευθῶ καὶ ἐτοιμάσω τόπον ὑμῖν, πάλιν ἔρχομαι καὶ παραλήψομαι ὑμᾶς πρὸς ἑμαυτόν, ἵνα ὅπου εἰμι ἐγὼ καὶ ὑμεῖς ᾗτε».

Ἡ προσπάθεια ὡσαύτως τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης, ὅπως ἀποδείξῃ τὴν ὑπαρξίν ἢ τὴν ἀνυπαρξίαν καταλλήλων φυσικῶν καὶ βιολογικῶν προϋποθέσεων ἐπὶ τῶν διαφορῶν οὐρανίων σωμάτων διὰ τὴν ζωὴν καὶ δύσκολος εἶναι καὶ οὐδεμία ἐγγύησιν παρέχει διὰ τὴν ἐξαγωγήν θετικῶν συμπερασμάτων, καθόσον εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρχῃ ζωὴ εἰς τὰ οὐράνια σώματα ὑπὸ ὅρους τελείως διαφορῶν ἐκείνων, οἱ ὅποιοι ἰσχύουν εἰς τὸν ἰδικὸν μας πλανήτην. Τοῦτο εἶναι κάλλιστα δυνατόν, ἐφ' ὅσον τὰ πάντα ἐπλάσθησαν ὑφ' ἐνὸς πανσόφου καὶ παντοδυνάμου Θεοῦ, τοῦ ὁποίου ὁ πλοῦτος τῆς δημιουργικῆς πολυμορφίας εἶναι ἀνεξάντλητος. Διὰ τοῦτο καὶ τὰ θέματα τῆς ὑπάρξεως ἢ τῆς μὴ ὑπάρξεως ζωῆς καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων πλανητῶν χαρακτηρίζονται ὡς θέματα τῆς ἀπολύτου δικαιοδοσίας τοῦ Θεοῦ. Οὕτω καὶ ἡ περὶ αὐτῶν γνῶσις τοῦ ἀνθρώπου παρουσιάζεται περισσότερο ὡς θέμα τῶν καλῶν πνευματικῶν σχέσεων τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν Θεόν, παρά ὡς θέμα τῆς ἀσκουμένης μακρᾶν τοῦ Θεοῦ ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης.

Τὸ σοβαρώτερον θεολογικὸν ἐπιχείρημα ὑπὲρ τῆς ὑπάρξεως ζωῆς καὶ εἰς τοὺς ἄλλους πλανήτας εἶναι ἡ ἔννοια τῆς παντοδυναμίας, τῆς πανσοφίας καὶ τῆς μεγαλωσύνης τοῦ Θεοῦ, χωρὶς νὰ μειοῦται ποσῶς

δι' αὐτῆς τὸ νόημα καὶ ἡ ἀξία τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως ἐπὶ τῆς γῆς. Παρὰ ταῦτα τὸ θέμα τῆς ὑπάρξεως ζωῆς καὶ εἰς τοὺς ἄλλους πλανήτας καθίσταται ἐξαιρετικῶς δύσκολον, ἕνεκα τῆς κρατούσης μεγάλης ἐπιστημονικῆς ἀσαφείας ὡς πρὸς τὴν ἔννοιαν καὶ τὸν ὀρισμὸν τῆς ζωῆς. Ἡ ζωὴ δὲν εἶναι τὸ ἀπαραίτητον ἐπακόλουθον τῶν μορίων τῆς ὕλης καὶ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἀτόμων αὐτῆς. Κυρίως διότι δὲν ὑπάρχει οὐσιώδης διαφορά μεταξὺ ζῶντος καὶ νεκροῦ ὄντος. Ἡ στοιχειώδης φυσικὴ σύστασις παντὸς ζῶντος ὀργανισμοῦ δὲν μεταβάλλεται διὰ τοῦ θανάτου, παρὰ μόνον ὅταν ὁ ὀργανισμὸς οὗτος ὑποστῇ διὰ τοῦ θανάτου, καὶ ἐλλείψῃ τῆς ἐν αὐτῷ ζωογόνου δυνάμεως πρὸς ἀντίδρασιν, τὴν φθορὰν αὐτοῦ ἐκ τῶν ἐπ' αὐτοῦ κακῶν ἐπιδράσεων τοῦ περιβάλλοντος. Οὕτως ὁ ἄνθρωπος δὲν δύναται νὰ προσδιορίσῃ μόνον διὰ τῆς χημείας τὴν διαφορὰν μεταξὺ ζῶντος καὶ νεκροῦ ὀργανισμοῦ. Ἡ ζωὴ ἀποτελεῖ ἀρχὴν ἀνωτέραν τῆς ὕλης, ἢ δὲ ὕλη οὐδέποτε ἄγει ἀφ' ἑαυτῆς εἰς τὴν δημιουργίαν ζωῆς. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ διαπίστωσις ὑπὸ τῆς ἀστρονομίας καὶ τῆς ἀστροφυσικῆς τῆς ὑπάρξεως ἐπὶ τῶν οὐρανίων σωμάτων ὄρων, καταλλήλων ἀπὸ πάσης ἀπόψεως διὰ τὴν ἐκεῖ ὑπαρξίν ζωῆς, δὲν εἶναι ἀρκετὴ. Ἡ διαμφισβητούμενη ἄλλωστε ὑπαρξὶς ὀρισμένης ἐντάσεως καὶ σταθερότητος φωτὸς καὶ θερμότητος ἐπὶ διαφορῶν πλανητῶν, ὡς καὶ συμπαγοῦς ἀτμοσφαιρας μετὰ τῆς ἰδιοτύπου διὰ τὴν ζωὴν συστάσεως αὐτῆς, ἀκόμη δὲ καὶ ἡ ὑπαρξὶς ὕδατος καὶ πάντων τῶν λοιπῶν ζωτικῶν στοιχείων, δὲν ἀποτελοῦν τοῦτ' αὐτὸ ἀπόδειξιν τῆς ὑπάρξεως ζωῆς. Ἡ ὕλη δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ παραγάγῃ τὴν ζωὴν, ὡς αἱ λειτουργίαι τοῦ ἐγκεφάλου τὴν σκέψιν, καθόσον αἱ λειτουργίαι τοῦ ἐγκεφάλου καὶ ἡ σκέψις εἶναι οὐσιωδῶς διάφοροι ἀπὸ αὐτὴν αὐτὴν τὴν ὕλικὴν σύστασιν τοῦ ἐγκεφάλου, ὅστις ἄνευ τῆς ζωῆς οὔτε σκέπτεται οὔτε λειτουργεῖ. Αἱ φυσικοχημικαὶ ἰδιοσυστάσεις, ὡς καὶ αἱ φυσικαὶ συνθήκαι, αἱ ἀπαραίτητοι διὰ τὴν ζωὴν παρουσιάζονται σχεδὸν ὁμοιόμορφοι εἰς ὅλον τὸ σύμπαν, παρὰ τὴν πολυμορφίαν καὶ τὸ πολυσύνθετον τῶν ζωικῶν ὄντων, ὥστε νὰ ἀποβαίῃ δυνατὴ ἢ ἐκ τῶν προτέρων, διὰ τῆς καταλλήλου τεχνικῆς κατασκευῆς τῶν διαστημολογίων, ἐξουδετέρωσις τῶν ἐκ τοῦ διαστήματος κινδύνων τῆς ζωῆς. Παρὰ ταῦτα αἱ φυσικοχημικαὶ αὐταὶ ἰδιοσυστάσεις καὶ συνθήκαι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ δημιουργήσῃ μόναι τὴν ζωὴν οὔτε εἰς τὸ σύμπαν, ὅπως δὲν δημιουργοῦν ταύτην οὔτε καὶ εἰς τὴν γῆν. Πέρα τούτων προβάλλει ἡ ζωὴ αὐτὴ καθ' ἑαυτήν. Τὸ μυστήριον τῆς ζωῆς παραμένει καὶ θὰ παραμένῃ ἐπὶ μακρὸν κεκλεισμένον, καὶ διὰ τοῦς φυσικοὺς ἐπιστήμονας, ἐντὸς τοῦ ζωικοῦ κυττάρου, ἐκ τοῦ ὁποίου καὶ ἐκπέμπει πρὸς αὐτοὺς τὰ μηνύματα τῆς παρουσίας του διὰ τῆς ἐν αὐτῷ συνεχοῦς δημιουργικῆς ἀλλαγῆς, τὴν ὁποίαν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξηγήσῃ οὔτε τὰ χημικά, οὔτε τὰ φυσιολογικά καὶ βιολογικά, οὔτε τὰ φυσικὰ στοιχεῖα τοῦ ζωικοῦ κυττάρου, οὔτε τὰ στοιχεῖα τοῦ περιβάλλοντος αὐτοῦ.

Πάντως, ὅπως καὶ ἂν ἔχη τὸ πρᾶγμα, ἡ ὑπαρξὶς μόνον κατατέρας ζωῆς εἰς τοὺς ἄλλους πλανήτας, ὡς συχναίς ἀνακοινοῦται διὰ τοῦ τύπου, δὲν εἶναι δυ-

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Γενναῖον βῆμα.

Ἡ ἀποφασισθεῖσα ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως τριακοσιδράχμιος μηνιαία αὔξησης τῶν ἀποδοχῶν τῶν Ἐφημερίων, ὡς καὶ ἡ ἐπὶ πλέον χορήγησις εἰς αὐτοὺς δώρον τοῦ Πάσχα καὶ τῶν Χριστουγέννων, εἶναι δίκαιον νὰ ὁμολογηθῆ, ὅτι ἀποτελεῖ γενναῖον βῆμα διὰ τὴν εὐτυχῆ ἐπίλυσιν τοῦ ὄλου ἐπιμάχου ζητήματος. Καὶ ὁρθῶς, διὰ τοῦτο, ἐξήρθη ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου ἡ Κυβερνητικὴ ἀπόφασις, ὡς τεκμηριούσα καὶ τὰς ἀγαθὰς ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας διαθέσεις τοῦ Προέδρου κ. Καραμανλῆ· ἀλλὰ καὶ τὴν ἰδιαιτέραν ὄλως ἐκτίμησιν, ἡ ὁποία ἀποδίδεται ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως, εἰς τὴν ἀποστολήν καὶ τὸ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας.

Ἄς μὴ λησμονώμεν, ὅτι αἱ ἀνάγκαι τοῦ λαοῦ μας εἶναι πολλαὶ καὶ πικρότατα τὰ αἰτήματα πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, διὰ τὴν κάλυψιν τῶν παντοίων ἀναγκῶν του. Τὸ δὲ ἐπιτευχθὲν ἀποτέλεσμα ὑπῆρξε καρπὸς τοῦ ἀδιαπτώτου αἰτήματος τῆς σεπτῆς ἡμῶν Ἱεραρχίας, ἣτις πρὸς τοῦτο συνῆλθεν ἐκτάκτως, καὶ τῆς συνεχοῦς ὑπομνήσεώς του ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου Προκαθημένου της. Ἀλλὰ καὶ τοῦ ζωηροῦ πρὸς τοῦτο ἐνδιαφερόντος τῶν Ὑπουργῶν κ. κ. Κασσιμάτη καὶ Ἀλιμπιράντη καὶ ἰδιαιτάτα τοῦ ἐσπεροῦς ἡμῶν Ἀνακτος.

Καὶ εἴμεθα βέβαιοι — ὡς ἄλλως τε τοῦτο ὑπεση-

νατὸν νὰ ἔχη ἰδιαιτέραν τινὰ θρησκευτικὴν ἀξίαν. Μόνον ἡ ὑπαρξίς λογικῶν ὄντων, ὄντων δηλαδή δημιουργηθέντων κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν Θεοῦ, καὶ φερομένων πρὸς πνευματικὴν τελείωσιν, θὰ ἔχη ἀξίαν. Διότι ἡ ὑπαρξίς μόνον κατωτέρας ζωῆς, ἥτοι φυτῶν καὶ ζώων πάσης φύσεως καὶ ποικιλίας δύναται νὰ ἐπαληθεύσῃ τὴν πίστιν τῶν χριστιανῶν περὶ τῆς πανταχοῦ ζωαρχικῆς παρουσίας καὶ δράσεως τοῦ Θεοῦ, οὐδένα ὅμως ἄλλον ἔχει νὰ πληρώσῃ σκοπὸν. Διὰ τὴν Θεολογίαν ἡ ζωὴ ἔχει μόνον σχετικὴν ἀξίαν· α) διότι, ὡς προελέχθη, οὐδεμία ὑπάρχει περὶ ζωῆς ἀποκεκαθαρμένη ἀντίληψις· β) διότι αὕτη παρουσιάζεται ὡς κοινὸν χαρακτηριστικὸν μιᾶς μακρᾶς σειρᾶς ὄντων, ἐξικνουμένης ἀπὸ τῶν ἀτελεστάτων αὐτῆς μορφῶν, τῶν ἐστερημένων πάσης πνευματικότητος, μέχρις αὐτῶν τούτων τῶν πνευματικωτέρων ὄντων τῆς θείας δημιουργίας· γ) διότι ἡ ζωὴ εἶναι παροδικὴ καὶ ἐφήμερος, ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἀπειρον ἔκτασιν τοῦ χρόνου καὶ τῆς αἰωνιότητος, ἀκόμη δὲ καὶ εἰς αὐτὰ τὰ τελειότερα καὶ τὰ μακροβιώτερα ὄντα· δ) διότι ἡ ζωὴ εἶναι δυνατὸν ἐξ ἴσου νὰ ὠφελήσῃ, ἀλλὰ καὶ νὰ βλάψῃ πνευματικῶς τοὺς φορεῖς αὐτῆς· ε) διότι αὕτη, διὰ τῆς συνεχοῦς μεταπτώσεώς της εἰς τὸν θάνατον, κατανατᾷ ἔννοια τελείως ἀφηρημένη.

(Συνεχίζεται)

ΜΑΡΚΟΣ Α. ΣΙΩΤΗΣ

Καθηγητῆς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

μειώθη—ὅτι τὰ ἐπιτευχθέντα δὲν θὰ παραμείνουν ἀμετακίνητα. Ἀλλὰ ὅτι περισσότερον ἀφειδώλευτος θὰ ὑπάρξῃ ἡ προσφορά διὰ τοὺς πτωχοὺς ἱερεῖς τῆς ὑπαίθρου μας καὶ διὰ τοὺς ἀκριτικούς τοιοῦτους, οἱ ὁποῖοι, ἐρριζωμένοι εἰς τὰ ἀκραῖα σημεῖα τῆς Ἑλληνικῆς γῆς, ἀγωνίζονται, μὲ ἀτασάρονσιν καὶ μὲ συνείδησιν ἀποστολῆς, ὑπὲρ τῆς ἀγιωτάτης ἡμῶν πίστεως καὶ ὑπὲρ βωμῶν καὶ ἐστιῶν.

Τὸ κορύφωμα τοῦ ἑορτασμοῦ.

Ὁ λήξας ἑορτασμός ἐπὶ τῇ συμπληρώσει ἑκατὸν ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ὁ πάππος τοῦ Βασιλέως Παύλου ἀνεκηρύχθη ὑπὸ τῆς Β' Ἐθνικῆς Συνελεύσεως Βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων, ἐπιστοποίησε διὰ μίαν ἀκόμη φοράν τοὺς ἀρρήκτους δεσμούς, οἵτινες συνδέουν τὴν Ἑλληνικὴν δυναστείαν μετὰ τοῦ Ὁρθοδόξου Ἑλληνικοῦ λαοῦ. Εἰς τὸ ὑποσυνείδητον τοῦ λαοῦ τοῦτου πάλλονται καὶ σκιροῦν μακροαῖνα βιώματα ἀνάγοντα τὴν ἀρχὴν αὐτῶν εἰς τοὺς ἐνδόξους χρόνους τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας.

Δι' αὐτὸ τὸ κορύφωμα τοῦ ἑορτασμοῦ τοῦτου καὶ ἡ τελειότερα συνήγησις αὐτοῦ πρὸς τοὺς βαθύτερους παλμούς τῆς Ἑλληνικῆς ψυχῆς ἦτο ἀκριβῶς ἡ στιγμὴ, καθ' ἣν ὁ Βασιλεὺς Παῦλος, ὡς ὁμόνος ἐν τῇ Οἰκουμένῃ Ὁρθόδοξος βασιλεὺς, ἀπήγγειλε μετὰ βαθείας κατανόξεως τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Διορθόδοξου Λειτουργίας, ἣτις ἐτελέσθη ἐν τῷ Ἱ. Μητροπολιτικῷ Ναῷ Ἀθηνῶν κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Σταυροπροσκυνήσεως.

Ἐπὶ πλέον ὁ λήξας ἑορτασμός ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τοὺς Ὁρθοδόξους Ἕλληνας νὰ ἐφαρμόσουν διὰ μίαν ἀκόμη φοράν τὴν προτροπὴν τοῦ Ἀπ. Παύλου, καθ' ἣν οἱ αὐτοὶ δέον «ποιεῖσθαι δεήσεις, προσευχάς, ἐντεῦξεις, εὐχαριστίας ὑπὲρ βασιλείων καὶ πάντων τῶν ἐν ὑπεροχῇ ὄντων» (Α' Τιμ. β', 1-3) ἵνα ὁ Θεὸς λαλῇ «εἰς τὴν καρδίαν αὐτῶν ἀγαθὰ ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας καὶ παντός τοῦ λαοῦ» καὶ ἵνα πάντοτε κοσμιῶνται διὰ τῆς θείας σοφίας, δι' ἧς οἱ «βασιλεῖς βασιλεύουσι καὶ οἱ δυνάσται γράφουσι δικαιοσύνην».

Συμβολικὴ διακήρυξις.

Ἐν συνεχείᾳ δέον νὰ παρατηρηθῆ, ὅτι ἡ εἰς τὴν προηγουμένην παρατήρησιν μνημονευθεῖσα Διορθόδοξος Λειτουργία, τῆς ὁποίας μετέσχον ἐκπρόσωποι τῶν διαφόρων ἀνὰ τὸν κόσμον Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ κατὰ τὴν ὁποίαν τμήματα τῆς Ὁρθοδόξου Λειτουργίας ἠκούσθησαν εἰς διαφόρους γλώσσας, ἔχει βαθὺ νόημα καὶ θαυμάσιον συμβολισμόν.

Ἡ Λειτουργία αὕτη δὲν εἶναι μόνον ἔκφρασις τῆς κοινῆς πίστεως καὶ τῆς ἀδελφικῆς ἀγάπης, ἣτις συνδέει τὰς ἀδελφὰς ἐπὶ μέρους Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας, ἀλλ' εἶναι καὶ συμβολικὴ διακήρυξις τοῦ Οἰκουμενικοῦ χαρακτῆρος τῆς Ὁρθοδοξίας, ἣτις εἶναι τὸ φῶς τοῦ

κόσμον καὶ ὁ δείκτης τῆς ἀληθοῦς ἐκπολιτιστικῆς πορείας τῶν λαῶν τῆς γῆς.

Ἄς εὐχηθῶμεν, ὥστε ὡς τάχιστα νὰ ἔλθῃ ἡ εὐλογημένη ὥρα, κατὰ τὴν ὁποίαν εἰς ὁλόκληρον τὴν οἰκουμένην καὶ εἰς ὅλας τὰς γλώσσας καὶ διαλέκτους τῆς γῆς θὰ ἀντηχοῦν τὰ ὀρθόδοξα λειτουργικὰ κείμενα καὶ αἱ ὀρθόδοξοι πνευματικὰ ὄδαί. Μόνον ὅταν συμβῇ αὐτό ἡ ἀνθρωπότης θὰ ἔχῃ εὐρεῖ τὴν ὁδὸν τῆς ἀνορθώσεως, τῆς ἀληθοῦς συναδελφώσεως καὶ τῆς γνησίας ἀνθρωπιστικῆς καὶ πολιτιστικῆς προόδου.

Ἑρμηνευτὴς καὶ ὑμνητὴς τῆς Ὁρθοδοξίας.

Ὁ ἐπιφανὴς Ἱεράρχης τῆς Ἐκκλησίας μας Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Σάμου καὶ Ἰκαρίας κ. Εἰρηναῖος συνεπλήρωσε τὸν παρελθόντα μῆνα πενήτηντα ἔτη Ἀρχιερατείας, κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ὁποίων ἀπέπτυξε πολυσχιδῆ καὶ καρποφόρον πνευματικὴν καὶ ἐθνικὴν δρασίαν, θέσας εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πατρίδος τὴν εὐοίαν του διάνοιαν, τὴν μεγάλην του καρδίαν καὶ τὴν φλόγα τῆς ὑπερόχου του ψυχῆς. Ἡ βαθεῖα θεολογικὴ του σκέψις καὶ ἡ ἀκτινοβολία τοῦ πνεύματός του ὑπερέβησαν πρὸ πολλοῦ τὰ στενὰ ὄρια τῆς Ἑλλάδος καὶ ἀνέδειξαν τὸν πολὺν αὐτὸν Ἱεράρχην παρορθόδοξον πνευματικὴν ἡγετικὴν προσωπικότητα.

Ὁ σοφὸς Μητροπολίτης κ. Εἰρηναῖος κατενόησε πλήρως καὶ ἠρμήνευσεν ἐπιτυχῶς τὸ ἀληθὲς νόημα καὶ τὸ πνευματικὸν βάθος τῆς χριστιανικῆς ἀληθείας εἰς τὸ ὀρθόδοξον σχῆμα τῆς ὡραματίσθη τὴν ἀνακαινιστικὴν τοῦ ἀνθρώπου ὡς ὑπερτάτης ἀξίας καὶ τὴν μεταμόρφωσιν τοῦ κόσμου καὶ τῆς ζωῆς εἰς τὸν θρίαμβον τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης ὡς κορυφώσεως τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ ἔργου τοῦ Κυρίου. Ἡ δὲ σπουδαία εἰς ποιότητα συγγραφικὴ του παραγωγή κατατάσσει τοῦτον μεταξὺ τῶν βαθυτέρων ἐρμηνευτῶν καὶ τῶν μεγαλυτέρων ὑμνητῶν τῆς Ὁρθοδοξίας.

Ἡ «Ἐκκλησία» εὐχεται διαπύρως, ὅπως ὁ Κύριος περιφρουρῇ τὴν υἰεὶαν του καὶ στηρίξῃ ἐπὶ μήκιστον τὰ βήματα τῆς ζωῆς του εἰς δόξαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ ὁλοκλήρου τῆς Ὁρθοδοξίας.

Παραβιάζει συμφωνίας.

Ἐλπίζομεν ὅτι ἡ τουρκικὴ κυβέρνησις δὲν θὰ ἐπιμείνῃ εἰς τὴν ἀποψιν αὐτῆς, κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ ἐκπρόσωποι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἱεράρχαι, οἱ ὁποῖοι ἀποστέλλονται πρὸς ἐκπροσώπησιν τοῦ Κέντρου τῆς Ὁρθοδοξίας εἰς τὰ διάφορα ἐκκλησιαστικὰ συνέδρια, δὲν θὰ δύνανται νὰ ἀναχωροῦν ἀνευ ἐιδικῆς ἀδείας τῆς κυβερνήσεως τῆς Ἀγκύρας.

Ἄλλ' ὡς ὀρθῶς ἐτονίσθη ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Τύπου, ἡ ἀποψις αὕτη ἀποτελεῖ ἀναμφισβητήτως φαλκίδευσιν ὀρισμένων δικαιωμάτων τοῦ Πατριαρχείου. Διὰ τῆς Συνθήκης τῆς Λωζάννης ἀναγνωρισθὲν τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει Πατριαρχεῖον ὡς Οἰκουμένην ἀπέκτησεν ὀρισμένα δικαιώματα, ἐν τῶν ὁποίων εἶναι καὶ ἡ ἐλευθερία κατὰ τὴν ἐκπροσώπησιν του εἰς ὅλας τὰς καθαρῶς χριστιανικὰς διασκέψεις,

Ἐπομένως ἡ Ἀγκυρα στεροῦσα τοῦ δικαιώματος τούτου τὸ Πατριαρχεῖον παραβιάζει διεθνῶς κατοχυρωθείσας συμφωνίας.

Ἀπονομὴ βραβείου εἰς ἱεράρχην.

Ἡ ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν εἰς πανηγυρικῶν συνεδρίαν αὐτῆς ἀπονομὴ βραβείου εἰς τὸν πολὺν Σεβ. Μητροπολίτην Πατάρων κ. Μελέτιον ἐπὶ τῇ συμπληρώσει πενήτηνταετίας ἀπὸ τῆς χειροτονίας αὐτοῦ εἰς ἐπίσκοπον ὑπῆρξε κατὰ πάντα δικαία καὶ εὐστοχος.

Ἡ διάκρισις αὕτη πρὸς τὸν διακεκριμένον ἱεράρχην ἔχει σχέσιν πρὸς τὴν ὀφειλομένην τιμὴν πρὸς τοὺς ἀφανεῖς ἥρωας τοῦ μικρασιατικοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ὁ τιμηθεὶς ἱεράρχης ἀνέπτυξεν ἀπὸ τοῦ 1910 πλουσίαν ἐκκλησιαστικὴν καὶ ἐθνικὴν δρασίαν πρὸς ὄφελος τοῦ ὑποδοῦλου μικρασιατικοῦ Ἑλληνισμοῦ, καταδιωχθεὶς καὶ καταδικασθεὶς εἰς θάνατον ὑπὸ τῶν τουρκικῶν ἀρχῶν. Περιπλανώμενος ἐν συνεχείᾳ ἐπὶ διέτιαν εἰς τὰ βάθη τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἤλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸ 1924 καὶ ἐγκατεστάθη εἰς τὴν Νέαν Ἰωνίαν ὡς βοηθὸς τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν, διακρινόμενος μέχρι σήμερον διὰ τὴν ἀσκητικότητα τῆς ζωῆς του, διὰ τὴν ὡς αὐτοῦ ἀνακαινιζομένην πνευματικὴν θαλερότητα καὶ σύνεσιν αὐτοῦ, ὡς καὶ διὰ τὴν ἀφοσίωσιν του εἰς τὰς ἑλληνορθόδοξους παραδόσεις μας.

Θὰ εἶναι πρότυπον.

Οἱ ἰσχυρίζομενοι ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς ἔχει πλέον ἀπολέσει τὴν πατροπαράδοτον θρησκευτικότητά του εὐρίσκονται ἐκτὸς τῆς ἑλληνικῆς πραγματικότητος καὶ κρίνουν ἐπιφανειακῶς τὰ πράγματα. Οἱ Ἕλληνες ἔχον πάντοτε ἐντὸς τῆς ψυχῆς των ἄσβεστον τὴν κاندήλαν τῆς προσηλώσεώς των εἰς τὰς ὀρθόδοξους παραδόσεις. Ἴσως ἡ φλόξ αὐτῆς φαίνεται ἐνίοτε ἐσβεσμένη. Ἄλλ' ὅταν πνεύσῃ ὁ κατάλληλος ἀνεμος, πάντοτε ἀναρριπίζεται καὶ ἐκπέμπει φωτεινὰς λάμψεις.

Αὐτὸ συνέβη ἀκριβῶς ἐξ ἀφορμῆς τοῦ ἐν Ἀθήναις πανδήμου προσκυνήματος λευράνων τοῦ Τιμίου Ἐύλου, ἅτινα μετεφέρθησαν ἐξ Ἁγίου Ὄρους. Μὲ κατάπληξιν οἱ ἐν Ἀθήναις παρεπιδημοῦντες ξένοι παρηκολούθουν τὴν ἀτελεύτητον σειρὰν τῶν προσκυνητῶν, οἵτινες παντοιοτρόπως ἐξεδήλουν τὰς εὐλαβεῖς αὐτῶν διαθέσεις.

Τὸ παρήγορον αὐτὸ φαινόμενον πείθει, ὅτι, ἐὰν ἐντείνωμεν τὰς προσπάθειάς πρὸς καλλιέργειαν εἰς βάθος τῆς πηγαιᾶς θρησκευτικότητος τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἥτις πάντοτε ἐκδηλοῦται δοθείσης εὐκαιρίας, ἡ Ὁρθόδοξος Χριστιανικὴ Ἑλλάς θὰ εἶναι πρότυπον ζωῆς καὶ ἀκτινοβολούσης χριστιανικῆς πίστεως.

«Φιλόθεος Ἀδολεσχία».

Ἡ «Ἐκκλησία» προσφάτως διένειμεν εἰς τοὺς ἱερεῖς καὶ τέταρτον ὑπ' αὐτῆς ἐκδοθὲν βιβλίον, δηλαδὴ τὴν «Φιλόθεον Ἀδολεσχίαν» τοῦ Ἐθνεύλου Βουλγάρ-

ρεως, ἥτις ἀπεδόθη εἰς τὴν νεελληνικὴν ὑπὸ τοῦ διευθύνοντος τὸ ἐπίσημον δελτίον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κ. Θεοδοσίου Σπεράντσα.

Τὸ βιβλίον τοῦτο βοηθεῖ νὰ ἔλθωμεν εἰς ἐπαφὴν μὲ τὸ πνεῦμα μιᾶς μεγάλης προσωπικότητος, ἥτις ἀνήκει εἰς τὴν γάλαγγα τῶν μεγάλων πνευματικῶν ἡγετῶν τοῦ ὑποδοῦλου Γένους, οἱ ἐποιοί, ὡς τονίζει ὁ κ. Σπεράντσα εἰς ἓν βαθυστόχαστον εἰσαγωγικὸν του σημείωμα, ἔζησαν τότε εἰς τρόπον, ὥστε «ἡ ἀνώτερή τους διάνοια, ἡ φλογερὴ τους φιλοπατρία καὶ ἡ ἀδάμαστη θεληματικότητά τους ἐμορφοποίησαν σιγὰ σιγὰ τὸν ἀσχημάτιστο δυναμισμὸ τοῦ Γένους μας».

Ἡ «Φιλίθεος Ἀδολεσχία» ἐνυπόθη διὰ πρώτην φοράν εἰς τὴν Βιέννην κατὰ τὸ ἔτος 1801 εἰς δύο τόμους. Βραδύτερον, κατὰ τὸ ἔτος 1858, ἐπανεξεδόθη, «εἰς κοινὴν τῶν ὀρθοδόξων ὀφέλειαν» ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων Κυρίλλου καὶ διενέμετο δωρεάν ὑπὸ τῆς Ἀγιοταφικῆς Ἀδελφότητος. «Ἀγγέλου σάλπιγγα οὐράνιον διατοροῦσαν τὰς τοῦ πνεύματος φωνάς», ἀποκαλεῖ τὸ βιβλίον αὐτὸ ὁ Ἡλίας Ταυταλίδης. Καὶ ἀκόμη, «ἔδος γλωσσισμοῦ, καὶ μάννα ἐπουράνιου, καὶ τροφὴν καὶ τροφὴν περιούσιον». Καὶ γενικῶς «καθολικὴ ὑπέρξεν ἡ ἀναγνώρισις τῆς μεγάλης ἐμπνευστικῆς καὶ ἠθοπλαστικῆς του ἀξίας. Ἔγινε διὰ τοῦτο, ἐντὸς ἐλαχίστου καιροῦ, τὸ ἀνάγνωσμά καὶ τὸ ἐντροφίμα τοῦ Γένους».

Ἡ «Ἐκκλησία» εἶναι ἐδύοχῆς, διότι συνεχιζούσα τὴν ψυχοφελὴ καὶ ἐθνοφελὴ προσπάθειαν τῆς Ἀγιοταφικῆς τότε Ἀδελφότητος, προσφέρει εἰς τοὺς ἱερεῖς τὸ βιβλίον αὐτό. «Βιβλία, ὅσως ἢ «Φιλίθεος Ἀδολεσχία», εἶναι ἐξόχως ὠφέλιμα. Διότι ἀνάπτουν μέσα μας τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ. Ἀναζωογονοῦν τὸ πνεῦμα τοῦ ἱεροῦ ἀγώνος τῆς Ἐθνικῆς μας Παλιγγενεσίας... Πρέπει νὰ τὸ ἐπισημώσωμεν ὅλοι μας καλά, ὅτι βαρύνει τοὺς ὄμους μας μιὰ μεγάλη κληρονομία. Καὶ ὅτι μᾶς ἐπιβάλλεται ἀπολύτως νὰ συνειδητοποιήσωμε βαθεῖα τὸ προορισμὸν μας, νὰ ἐμπλουτίσωμε μὲ νέες πνευματικὰς ἐμπειρίας κάθε τιμὴν μας παραδόσι καὶ νὰ παραδώσωμε τὴ σκοτάλην τῆς στοδὸς ἐπιγένους μας».

Σχολαστικὴ γνωσιολογία.

Ἡ ἐφημερὶς «Καθολικὴ» μὲ σοφισματικὴν ἐπιχειρηματολογίαν προσπαθεῖ νὰ κλονίσῃ ἓν σημείωμα τῆς «Ἐκκλησίας», κατὰ τὸ ὅποσον οὐδόπως συμφωνοῦμεν πρὸς τὴν ἀποψιν, ὅτι ὁ ἀνθρώπινος νοῦς εἶναι ἱκανὸς νὰ γνωρίσῃ τὴν ἀπόλυτον ἀλήθειαν. Πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς προσπαθείας τῆς ἢ «Καθολικῆς», κατὰ προφανῆ λήψιν τοῦ ζητουμένου, παραπέμπει εἰς τὴν ἀριστοτελικὴν καὶ σχολαστικὴν γνωσιολογίαν, παραθεοροῦσα πάντα τὰ λοιπὰ γνωσιολογικά συστήματα, ἅπανα τονίζον ὅτι ἡ ἀνθρώπινη γνώσις δὲν εἶναι ἡ ἀπόλυτος συμφωνία τοῦ περιοχόμενου τῆς πρὸς τὸ γινωσκόμενον ἀντικείμενον, ἀλλὰ γνώσις, ἥτις ἰσχύει μὲν δι' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, ἐφ' ὅσον οὗτοι ἔχουν τὰς αὐτὰς γνωστικὰς δυνάμεις καὶ «κατηγορίας», γνῶσις ὅμως, ἥτις ἐξαρτᾶται ἐκ τῶν δυνάμεων καὶ «κατηγοριῶν» τούτων, πρὸς τὰς ὁποίας ἀρτιστοιχεῖ. Ἄν εἴχομεν ἄλλας γνωστικὰς

δυνάμεις ἢ «κατηγορίας», τὸ περιοχόμενον τῆς γνώσεως ἡμῶν θὰ ἦτο διαφορετικόν, παρὰ τὸ γεγονός ὅτι θὰ εἶχε πάλιν καθολικὸν κῆρος καὶ καθολικὴν ἰσχύν.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ἢ «Καθολικῆ» σημειῖ, ὅτι ὁ μέγας Ἀριστοτέλης, «δυστυχῶς ἐκτιμᾶται καὶ τιμᾶται ὑφ' ἡμῶν τῶν ἀπογόνων του ὀλιγώτερον ἢ ὑπὸ ὅλων τῶν ἄλλων ἀνθρώπων τοῦ κόσμου». Ἡ ἀποψὶς αὕτη εἶναι ἀστήρικτος. Οὐδεὶς παρ' ἡμῶν ὑποτιμᾷ τὸν Σταγειρίτην. Ἀλλὰ παρὰ τοῖς Ὀρθοδόξοις Ἑλλησιν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν μονομερῶς ἐξαρτωμένην ἐκ τοῦ Ἀριστοτέλους «σχολαστικὴν», «θεωμιστικὴν», «νεοσχολαστικὴν» καὶ «νεοθεωμιστικὴν» φιλοσοφίαν, ἐκτιμᾶται ἐξ ἴσου καὶ ἡ πλατωνίζουσα κατεύθυνσις τῆς φιλοσοφίας. Ἄλλως τε ἡ ἀνάγκη τῆς χειραφεσίας ἐκ τῆς δουλικῆς προσκολληθείσεως εἰς τὸν Ἀριστοτέλην τινίζεται σήμερον καὶ ὑπὸ διαπραπῶν ρωμαιοκαθολικῶν φιλοσόφων. Ἔστω ὡς παράδειγμα ὁ ἐπιφανὴς Καθηγητὴς τῆς Φιλοσοφίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Κολωνίας Johannes Hessen.

Τὸ πρόβλημα τῆς γενετησίου ἀγωγῆς.

Τὸ λίαν ἐνδιαφέρον θέμα τῆς γενετησίου ἀγωγῆς τῶν νέων συνεζητήθη προσφάτως εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας ὑπὸ ὁμάδος ἐπιστημόνων. Κατὰ τὴν συζήτησιν, τὴν ὁποίαν ὠργάνωσεν ἡ «Ἑλληνικὴ Ἑταιρεία Ἐθνογικῆς» δὲν ἐδόθη βεβαίως λύσις εἰς τὸ πρόβλημα, ἠκούσθησαν ὅμως ἐνδιαφερόμενοι γινώμαι καὶ ἀπόψεις, αἵτινες κατέστησαν πλέον φανεράν τὴν ἀνάγκην τῆς ἐνδελεχοῦς ἐξετάσεως τοῦ μεγάλου ζητήματος.

Ὡς ὀρθῶς ἰδίως ἐτονίσθη ὑπὸ τινος ἐκ τῶν διαπραπῶν συζητητῶν, μόνον οἱ ἐδρότεροι πνευματικοὶ προσανατολισμοὶ τοῦ νέου θὰ προφιλᾶζον αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ναυαγίου. Ὅσον περισσότερον δημιουργοῦμεν πνευματικὸς ὀρίζοντας, τόσον ἀποτελεσματικώτερον βοηθοῦμεν τὸν νέον νὰ λύσῃ τὸ γενετήσιόν του πρόβλημα. Ἡ γενετήσιος ὁρμὴ ὀδηγεῖ εἰς τὸ ναυάγιον, ὅταν ὁ ψυχικὸς κόσμος ἔχη ἐρημωθῆ.

Ἀλλὰ πῶς θὰ δημιουργηθοῦν οἱ πνευματικοὶ αὐτοὶ ὀρίζοντες; Μόνον διὰ τῆς γνησίας ἐν Χριστῷ ζωῆς. Αὐτὸ ἀκριβῶς πρέπει νὰ τονισθῆ, ἐὰν θέλωμεν νὰ ἀντιμετωπίσωμεν ρεαλιστικῶς καὶ οὐχὶ οὐτοπιστικῶς τὸ ὅλον ζήτημα. Ὡς τονίζει ὁ μέγας παιδαγωγὸς Φαῖρστερ, εἶναι οὐτοπία νὰ νομιζώμεν, ὅτι θὰ δυνηθῶμεν νὰ ὀδηγήσωμεν τὴν αἰχμάλωτον εἰς τὰς αἰσθήσεις ψυχὴν εἰς μιάν πνευματικὴν κυριαρχίαν ἐπὶ τοῦ γενετησίου ἐνστίκτου μὲ ἀπλᾶς ἠθικὰς συνταγὰς ἢ τὴν ἐπίκλησιν τοῦ κοινοῦ καλοῦ ἢ μὲ ὑγιεινὰς συνταγὰς. Εἶναι ἀδύνατον ἄνευ τῆς δυνατῆς καὶ ἀπολύτου ἐπιταγῆς τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς διὰ τὸν ἡρωισμόν, τὴν ἀγνότητα, τὴν πειθαρχίαν καὶ ἄνευ τῆς ἐντάξεως τῆς ἐπιταγῆς ταύτης εἰς μιάν μεταφυσικὴν βιοθεωρίαν νὰ γίνῃ τις κείνος τοῦ πάθους. Αὕτη εἶναι ἡ ἀληθὴς γενετήσιος διαπαιδαγώγησις.

«Ἐἴ τις τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ φθείρει...».

Ὁ διακεκαμημένος δημοσιογράφος κ. Θ. Παπακωνσταντίνου ἐν προσφάτῳ ἄρθρῳ αὐτοῦ σημειῖ τὰ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἱερά Σύνοδος

— Τῆ 18ῃ Μαρτίου καί περὶ ὥραν 11ην πρωϊνὴν συνήλθεν ἡ Ἱ. Σύνοδος εἰς πανηγυρικὴν συνεδρίαν ἐν τῷ πλαισίῳ τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς Ἑκατονταετηρίδος τῆς Ἑλληνικῆς Δυναστείας. Ἀκολούθως ἡ Ἱ. Σύνοδος ἀνήλθεν εἰς τὰ Ἀνάκτορα καὶ ἐπέδωκε τὰς εὐχὰς αὐτῆς πρὸς τὸν Α.Μ. τὸν Βασιλέα. Αἱ εὐχαὶ γεγραμμέναι ἐπὶ μεμβράνης ἔχουν οὕτω:

«Τῷ εὐσεβεστάτῳ Βασιλεῖ Παύλῳ Α΄. Προνοία Θεία, συμπληρωθείσης 100ετίας ἀπὸ τῆς ἀναρρήσεως εἰς τὸν θρόνον τῆς Ἑλλάδος τοῦ ἰδρυτοῦ τῆς Δυναστείας ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἑλλάδος εὐχεται διαπύρως ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς διαφυλάττῃ τὸν εὐσεβέστατον Βασιλέα ἡμῶν σὺν ἀπάσῃ τῇ Βασιλικῇ Οἰκογενεῖα καὶ σκέπῃ ἐπὶ μῆξιστον τὴν Δυναστείαν, λαλῶν ἀγαθὰ ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ Βασιλέως καὶ τῶν Διαδόχων αὐτοῦ ὑπὲρ τοῦ ἔθνους καὶ τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας.»

Ἐγένετο Ἀθήνησι ἐν τῷ Συνοδικῷ Οἴκῳ ἔτει σωτηριῶν χηλιοστῷ ἐνεακοσιοστῷ ἑξηκοστῷ τρίτῳ, μηνὶ Μαρτίῳ ιη'.

Ἐσαύτως ὑπὸ τῆς Ἱ. Συνόδου ἐδωρήθη εἰς τὴν Α.Μ. τὸν Βασιλέα πολῦτιμον ἐπίχρυσον Εὐαγγέλιον.

Ἡ Α.Μ. ὁ Βασιλεὺς παρέθεσεν γεῦμα πρὸς τιμὴν τῶν μελῶν τῆς Ἱ. Συνόδου, εἰς ὃ παρεκάθησαν ὁ Μακ. Πρόεδρος καὶ οἱ Σεβ. Συνοδικοὶ Ἀρχιερεῖς, τὰ μέλη τῆς Βασιλικῆς Οἰκογενείας, ὁ Μέγας Αὐλάρχης κ. Λεβίδης, ὁ Αὐλάρχης τῆς Α.Μ. κ. Λελούδης καὶ αἱ κυριαὶ τῶν τιμῶν, ὁ Προθιερεὺς τῶν Ἀνακτόρων Παν. Ἀρχιμ. Ἱερ. Κοτσῶνης ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου Πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Θεόκλητος Φιλιππίσιος καὶ ὁ Βασ. Ἐπίτροπος παρὰ τῇ Ἱ. Συνόδῳ Καθηγητῆς κ. Ἀμ. Ἀλιβιζάτος.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῶν ἑορτῶν τῆς Ἑκατονταετηρίδος ἡ Α.Μ. ὁ Βασιλεὺς ἀπένευσε τῷ Μακαριωτάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ τὸ παράσημον τοῦ Μεγαλοσταύρου τοῦ Σωτήρος με κυανὴν ταινίαν, ὅπερ ὡς γνωστὸν εἶναι τὸ ἀνώτατον παράσημον, τὸ ὁποῖον ἀπονέμεται ὑπὸ τοῦ Βασιλέως πρὸς τοὺς ἀρχηγοὺς κρατῶν καὶ Ἐκκλησιῶν.

ἔξης: «Μία σοβαρὰ πληγὴ τῆς ἀνθρωπότητος ποὺ ἐφαίνετο ἐξαλειφθεῖσα, ἐνεφανίσθη ἐκ νέου ἀπειλητικὴ εἰς ὀλόκληρον τὸν κόσμον: τὰ ἀφροδίσια νοσήματα. Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη παρουσιάζουν ἀνησυχητικὴν «ἐξαρσιν»... Εἰς 76 ἐκ τῶν 107 χωρῶν, αἱ ὁποῖαι μετέχουν τῆς Παγκοσμίου Ὄργανώσεως Ὑγείας, διαπιστοῦται σταθερὰ αὐξήσις τῶν κρουσμάτων... Γενικῶς παρατηρεῖται, ὅτι τὰ περισσότερα θύματα εἶναι νέοι ἀμφοτέρων τῶν φύλων, οἱ ἡμίσεις ἐκ τῶν ὁποίων οὐδὲ κἂν ὑπωπεύοντο τὴν ὑπαρξίν τοῦ κινδύνου».

Αἱ διαπιστώσεις αὗται καθιστοῦν φανερόν, ὅτι δέον νὰ ἀναληφθῇ ἐκστρατεία πρὸς διάσωσιν τῶν νέων ἀπὸ τῆς σήψεως καὶ τῆς φθορᾶς. Ἰδίως πρέπει οὗτοι νὰ διαφωτισθοῦν ἐπὶ τῆς ἀληθείας, κατὰ τὴν ὁποίαν «τὸ σῶμα οὐ τῇ πορνείᾳ, ἀλλὰ τῷ Κυρίῳ καὶ ὁ Κύριος τῷ σώματι» (Α' Κορ. ζ', 13). Διὰ τοὺς περιφρονοῦντας τοὺς θεοπνεύστους τούτους λόγους ἰσχύουν οἱ λόγοι: «Ἐἴ τις τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ φθειρεῖ, φθερεῖ ταῦτα ὁ Θεός» (Α' Κορ. γ', 17).

— Τῆ 27ῃ Μαρτίου ἡ Ἱ. Σύνοδος διέκοψε τὰς ἐργασίας αὐτῆς ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τοῦ Πάσχα.

Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χρυσόστομος κατὰ τὸ διαρρεῦσαν 150ῆμερον ἐδέχθη εἰς συνεργασίαν τοὺς παρ' αὐτῷ Θεοφ. Βοηθούς Ἐπισκόπους, μεθ' ὧν συνεργάσθη ἐπὶ διαφόρων θεμάτων τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν.

Τῆ 18ῃ Μαρτίου ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος προήδρευσε τῆς ὀρισθείσης ἐκτάκτου συνεδρίας τῆς Ἱεράς Συνόκουτὰ τὴν ὁποίαν ἐλήφθη ὁμόφωνος ἀπόφασις καὶ ἐξεδόθη εὐχέτηριον ψήφισμα πρὸς τὰς Α.Α.Μ.Μ. τοὺς Βασιλεῖς, τὴν Α.Β.Υ. τὸν Διάδοχον καὶ τὴν Βασιλικὴν Οἰκογένειαν ἐπὶ τῷ ἑορταζομένῳ Ἰωηλαίῳ τῆς 100/δος τῆς ἐν Ἑλλάδι βασιλευσάσης καὶ νῦν βασιλευούσης, ἔτι δυναστείας.

Ἡ Ἱερά Σύνοδος, γενομένη μετὰ τιμῶν δεκτῆ, ἐπέδωκε τὸ ἐγκριθὲν ὡς ἄνω ψήφισμα μετὰ σχετικὴν προσφώνησιν καὶ προσέφερε τὰ νενομισμένα δῶρα. Ἔπειτα ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος προσέφερεν ἐπίσης προσωπικὸν πρὸς τοὺς Βασιλεῖς δῶρον, ἡ δὲ Α.Μ. ἐτίμησεν Αὐτὸν ὡς Πρόεδρον τῆς τε Ἱ. Συνόδου καὶ τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς 100/δος διὰ τοῦ Μεγαλοσταύρου τοῦ Σωτήρος, δι' ἣν τιμὴν ὑπέβαλε τὰς θερμὰς του εὐχαριστίας.

Ἡ Α. Μακαριότης, μετὰ τῶν Ἁγίων Συνοδικῶν παρεκάθησε εἰς τὸ Βασιλικὸν γεῦμα, ὅτε ἐπανελήφθησαν αἱ δεύουσαι εὐχαί.

— Τῆ 17ῃ Μαρτίου ἐλειτούαρχησε κατὰ τὴν τελεσθεῖσαν ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ τῆς Μητροπόλεως Διορθόδοξον Λειτουργίαν. Μετὰ τὸ πέρασ ταύτης ἐδέχθη ἐν τῷ Ἀρχιεπισκοπικῷ Μεγάρῳ τοὺς συμμετασχόντας εἰς αὐτὴν Σεβ. Συνοδικούς Ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ἕνους ὀρθοδόξους κληρικοὺς καὶ φοιτητάς. Αὐθημερὸν προέστη καταυκτικῷ Ἐσπερινῷ ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ Ἐυαγγελιστοῦ Λουκᾶ Πατησίων.

— Τῆ 22ᾳ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς προέστη τῆς Ἀκολουθίας τῶν Χαιρετισμῶν ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ Ἁγίας Ζώνης καὶ τῆ 29ῃ ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ τῆς Μητροπόλεως.

Ἀνάγκη κοινῷ ἀγῶνος.

Ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς μετ' ἀνακουφίσεως πληροφορεῖται τὴν πεφωτισμένην, συντητὴν καὶ συγχρόνως ἀκαταπόνητον δράσιν τῆς Γενικῆς Ἀσφαλείας Ἀθηνῶν, διὰ τῆς ὁποίας δράσεως ἐξηρθεῖσθαι εὐχάτως ὀλοκληροὶ ὁργανώσεις καὶ πυκνὰ δίκτυα μυστικῶν διαφθορειῶν, ἅτινα λυμαίνονται τὴν ἀθηναϊκὴν κοινωνίαν.

Ἀσφαλῶς τὸ κοινωνικὸν κακὸν καὶ ἡ θρασεῖα διαφθορὰ εἶναι τόσον πολυκέφαλα, ὥστε ἀκόμη ἀπαιτεῖται σκληρὸς καὶ πολυμέτωπος ἀγὼν πρὸς πλήρη καὶ ὀλοκληρωτικὴν ἐξάρθρωσίν των. Ἀλλ' αἱ μέχρι τοῦδε προσπάθειαι τῆς Γενικῆς Ἀσφαλείας, αἵτινες τιμοῦν τοὺς ἰθύνοντας αὐτὴν, εἶναι ἐγγύησις, ὅτι ἐὰν πάντα τὰ ὑγιᾶ στοιχεῖα τῶν ἑλληνικῶν μεγαλοπόλεων συνεργασθῶν στενώτερον καὶ συσπειρωθοῦν ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μητροῦς Ἐκκλησίας εἰς ἓνα κοινὸν ἀγῶνα ἐναντίον τῆς ἐκλύσεως τῶν ἡθῶν, ἀσφαλῶς θὰ κατορθώσουν νὰ καταφέρουν καιρῶν πλήγματα ἐναντίον τῆς κοινωνικῆς διαφθορᾶς. Ἡ προσπάθεια αὕτη οὐ μόνον θὰ ἀνασῶρῃ ἐκ τοῦ βορβοροῦ δυστυχεῖς ἀνθρωπίνους ὑπάρξεις, ἀλλὰ καὶ θὰ προφυλάξῃ πλείστοις νέους ἀπὸ τοῦ νὰ λάβουν τὴν ἀγνοίαν πρὸς τὴν ψυχολογικὴν σῆψιν καὶ φθορὰν.

— Τῆς 25ης Μαρτίου, ἐπὶ τῆς ἐπετείας τῆς Ἐθνικῆς Ἑορτῆς, προέστη τῆς Ἐπισημοῦ Δοξολογίας ἐν τῷ Ἱ. Ναῶ τῆς Μητροπόλεως, παρουσία τῶν Α.Α.Μ.Μ. τῶν Βασιλέων τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν Βασιλέων τῆς Δανίας, τῆς Α.Β.Υ. τοῦ Διαδόχου καὶ τῶν μελῶν τῆς Βασιλικῆς Οἰκογενείας, τοῦ Προέδρου καὶ τῶν Μελῶν τῆς Κυβερνήσεως, τοῦ Διπλωματικοῦ Σώματος καὶ λοιπῶν ἐπισήμων.

Προήδρευσε συνεδριῶν:

Τῆς 21ης τοῦ αὐτοῦ μηνὸς συνεδρίας τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν.

Παρέστη:

Ἐπὶ τῆς ἐπετείας τῆς Ἐκατονταετίας τῆς Ἑλληνικῆς Δυναστείας. Τῆς 18ης Μαρτίου εἰς πανηγυρικὴν τελετὴν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν.

— Τῆς 20ης τοῦ αὐτοῦ μηνὸς εἰς δοθῆσαν δεξίωσιν εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν.

— Τῆς δὲ 21ης τοῦ αὐτοῦ μηνὸς εἰς πανηγυρικὴν συνεδρίαν τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.

— Τῆς 22ας Μαρτίου εἰς τὴν ὑποδοχὴν τῶν Βασιλέων τῆς Δανίας ἐν τῇ ἀποβάθρᾳ Φαλήρου.

Ἐπὶ τῆς ἐθνικῆς ἐπετείας παρέστη τῆς 23ης Μαρτίου εἰς τελετὴν τοῦ ΤΑΚΕ καὶ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, τῆς δὲ 25ης τοῦ αὐτοῦ μηνὸς εἰς τελετὴν γενομένην ἐν τῇ Αἰθούσῃ Τελετῶν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

Παρέκαθησεν:

— Τῆς 23ης εἰς γεῦμα ἐν τῷ Ξενοδοχείῳ τῆς Μ. Βρετανίας, δοθὲν ὑπὸ τῆς Πρεσβείας τῆς Δανίας καὶ τῆς 24ης εἰς πρόγευμα δοθὲν εἰς τὸ αὐτὸ Ξενοδοχεῖον ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως κ. Κ. Καραμανλῆ.

Ἐδέχθη:

— Τῆς 16ης Μαρτίου Ἐπιτροπὴν Σπουδαστῶν, μεθ' ἧς καθώρισεν τὰ τοῦ Προγράμματος ἑορτασμοῦ τῆς «Ἡμέρας Προσευχῆς τῶν Σπουδαστῶν». Ἐπὶ τῆς εὐκαιρίας ὁ Μακαριώτατος ἀπηύθυνεν διάγγελμα πρὸς τὴν σπουδάζουσαν νεότητα. Αὐθήμερον ἐδέχθη τοὺς Σεβ. Μητροπολίτας Ρόδου κ. Σπυρίδωνα, Καρπάθου κ. Ἀπόστολον, τὸν Πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Ἱερών. Κοτσώνη καὶ τὸν Προϊστάμενον τοῦ Ἱ. Ναοῦ Μητροπόλεως, ὡς καὶ τοὺς Σεβ. Μητροπολίτας Ἰωαννίνων κ. Σεραφεῖμ καὶ Καστορίας κ. Δωρόθεον.

— Τῆς 18ης τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἐδέχθη τοὺς Σεβ. Μητροπολίτας Ρόδου κ. Σπυρίδωνα καὶ Καρπάθου κ. Ἀπόστολον, τοὺς Καθηγητὰς κ. κ. Δ. Μωραΐτην καὶ Μ. Σιώτην.

— Τῆς 26ης Μαρτίου τὸν Ἐφημέριον τῆς Γερμανικῆς παροικίας.

— Τῆς 29ης τὸν Διευθυντὴν τοῦ Ὑπουργ. Ἐξωτερικῶν κ. Μπαζίνου, τὸν κ. Μπέλλ τοῦ Παγκ. Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν μετὰ τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου Ἀχαΐας κ. Παντελεήμονος, τοὺς Σεβ. Μητροπολίτας Ρόδου κ. Σπυρίδωνα καὶ Καρπάθου κ. Ἀπόστολον, μεθ' ὧν συνειργάσθη ἐπὶ ζητημάτων τοῦ Ἁγίου Ὁρους, τὸν Ἐπίσκοπον Ἀρμενίων καὶ τοὺς Σεβ. Μητροπολίτας Γόρτυνος κ. Εὐστάθιον καὶ Κίτρους κ. Βαρνάβαν.

— Τῆς 30ης Μαρτίου τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Φθιώτιδος κ. Δαμασκηνὸν καὶ τὸν Γεν. Γραμματέα τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας κ. Σολωμονίδην.

Ἐπεσκέφθη:

— Τῆς 17ης Μαρτίου τὸν ἑορτάζοντα Σεβ. Μητροπολίτην Ζακύνθου κ. Ἀλέξιον καὶ τῆς 26ης τὸν νοσηλευόμενον εἰς τὸ Νοσοκομεῖον Ἑλλήν. Ἐρυθροῦ Σταυροῦ Σεβ. Μητροπολίτην Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμονα.

**

— Ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Θ α υ μ α κ ο ὺ κ. Χ ρ υ σ ὄ σ τ ο μ ο ς κατὰ τὸν παρελθόντα μῆνα Μάρτιον ἐν Κυριακαῖς ἐχοροστάτησε, ἐλειτούργησε καὶ ὠμίλησεν εἰς διαφόρους ἱερούς ναοὺς.

— Τῆς 1ης ἐχοροστάτησε καὶ ὠμίλησεν εἰς τὸν ἱερὸν ναὸν Ἁγίου Νικολάου Χαλανδρίου ἐπὶ τῇ Α' Στάσει τῶν Χαιρετισμῶν.

— Τῆς 4ης καὶ τῆς 6ης, ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Χρυσόστομου, συμμετέσχε συσκέψεως

ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ Ἀθηνῶν διὰ τὴν σύγκλησιν τοῦ ἐν Ἀθήναις Γ' Πανελληνίου Θεολογικοῦ Συνεδρίου.

— Τῆς 6ης, ὁμοῦ μετὰ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Χρυσόστομου καὶ ἄλλων Ἱεραρχῶν, μετέσχε τῆς ἐν τῇ Ἱ. Μονῇ Πεντέλης γενομένης τελετῆς ἐπὶ τῇ ἀπονομῇ διπλωμάτων εἰς τοὺς ἀποφοίτους τοῦ Πνευματικοῦ Φροντιστηρίου.

— Τῆς 7ης προήδρευσε τῆς Συνάξεως τῶν Ἐφημερίων καὶ τῶν Διακόνων τοῦ 15ου τομέως εἰς τὸν ἱερὸν ναὸν Ἁγίου Νικολάου Χαλανδρίου, ὁμίλησας καταλλήλως.

— Τῆς 8ης προήδρευσε τῆς Συνάξεως τῶν Ἐφημερίων καὶ τῶν Διακόνων τοῦ 14ου τομέως εἰς τὸν ἱερὸν Ναὸν Ἁγίου Ἀλεξάνδρου Π. Φαλήρου, ὁμίλησας καταλλήλως.

— Τὴν ἰδίαν ἡμέραν ἐχοροστάτησε καὶ ὠμίλησε εἰς τὸν ἱερὸν ναὸν τῆς Ἁγίας Φιλοθέης ἐν Φιλοθέῃ ἐπὶ τῇ Β' Στάσει τῶν Χαιρετισμῶν.

— Τῆς 10ης ἐπεθεώρησε τοὺς ἱερούς ναοὺς Ἁγίου Πεντελεήμονος Ἀχαρνῶν, Ἁγίου Κωνσταντίνου Κολωνοῦ, Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Κολοκυνθοῦς, Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου Περιστερίου, Ἁγίου Ἀντωνίου Περιστερίου, Ἁγίας Μαρίας Ἀνθουπόλεως Περιστερίου, Ἁγίου Βασιλείου Νεκροταφείου Περιστερίου, Ἁγίου Ἱεροθέου Κηπουπόλεως Περιστερίου.

— Τῆς 16ης ἐχοροστάτησε καὶ ὠμίλησε εἰς τὸν ἱερὸν ναὸν Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος Μοσχάτου ἐπὶ τῇ Γ' Στάσει τῶν Χαιρετισμῶν.

— Τῆς 17ης ἐπεθεώρησε τοὺς ἱερούς ναοὺς Ἁγίου Στεφάνου Σαφραμπόλεως, Ἁγίου Εὐσταθίου Νεαπόλεως Ν. Ἰωνίας καὶ Ἁγίας Φιλοθέης ἐν Φιλοθέῃ.

— Τῆς 19ης προέστη τῆς Συνάξεως τῶν Ἐφημερίων καὶ τῶν Διακόνων τοῦ 11ου τομέως εἰς τὸν ἱερὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος Σταδίου, ὁμίλησας καταλλήλως.

— Τῆς 20ῆς ἐτέλεσε τὴν Λειτουργίαν τῶν Προηγιασμένων Θ. Δώρων ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ ἱερῷ ναῶ τῶν Ἀθηνῶν, ἐπὶ τῇ ἐν αὐτῷ μετακομιδῇ μέρους τοῦ Τιμίου ὕλου τοῦ Σταυροῦ, γενομένη ἐκ τῆς ἐν Ἁγίῳ Ὁρει Ἱ. Μουῆς τοῦ Ἐρημοτάμου.

— Τὴν ἰδίαν ἡμέραν προέστη τῆς Συνάξεως τῶν Ἐφημερίων καὶ τῶν Διακόνων τοῦ 16ου τομέως εἰς τὸν ἱερὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου Ν. Ἰωνίας, ὁμίλησας πρὸς αὐτοὺς.

— Τῆς 21ης, ἐκπροσωπῶν τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν κ. Χρυσόστομον, παρέστη εἰς τὴν ἐν τῷ «Παρνασσῷ» δοθῆσαν διάλεξιν τοῦ κ. Γ. Ἀθανασιάδη-Νόβα με θέμα «Ὁ Στρατάρχης τῆς Ρούμελης Γεώργιος Καραϊσκάκης», διοργανωθεῖσαν ὑπὸ τῆς «Ὀμοσπονδίας Ρουμελιωτῶν Ἑλλάδος» ἐπ' εὐκαιρίας τῆς «Ἐβδομάδος Καραϊσκάκης».

— Τῆς 22ας ἐχοροστάτησε καὶ ὠμίλησεν εἰς τὸν ἱερὸν ναὸν τοῦ Ἁγ. Γεωργίου Ν. Ψυχικοῦ ἐπὶ τῇ Δ' Στάσει τῶν Χαιρετισμῶν.

— Τῆς 23ης καὶ 27ης συνειργάσθη μετ' ἀντιπροσώπων τῶν φοιτητικῶν καὶ σπουδαστικῶν Συλλόγων καὶ ὠμίλησε πρὸς αὐτοὺς διὰ τὴν «Ἡμέραν Προσευχῆς Ἑλλήνων Σπουδαστῶν».

— Τῆς 24ης ἐπεθεώρησε τοὺς ἱερούς ναοὺς Ἁγίου Ἰωάννου Μαδύτου Ν. Φιλαδελφείας, Ταξιαρχῶν Νεκροταφείου Ν. Φιλαδελφείας, Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Νέας Φιλαδελφείας (ἐνθα κατὰ τὸν ἑσπερινὸν ἐχοροστάτησεν καὶ ὠμίλησε) καὶ Ἁγίας Τριάδος Ν. Φιλαδελφείας.

— Τὴν ἰδίαν ἡμέραν, ἐκπροσωπῶν τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν κ. Χρυσόστομον, παρέστη εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ «Παρνασσῷ» γενομένην ἑορτὴν ἐπὶ τῇ Ἐθνικῇ Ἐπετείᾳ.

— Τῆς 25ης, ὁμοῦ μετὰ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ ἄλλων Σεβ. Ἱεραρχῶν, συνεχороστάτησεν εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν ἱερὸν ναὸν τῶν Ἀθηνῶν κατὰ τὴν γενομένην Δοξολογίαν ἐπὶ τῇ Ἐθνικῇ Ἐπετείᾳ, παρουσία τῶν Βασιλικῶν Οἰκογενειῶν Ἑλλάδος καὶ Δανίας.

— Τῆς 26ης συνειργάσθη μετὰ τῶν Τομεαρχῶν.

— Τῆς 29ης, χοροστατοῦντος τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Χρυσόστομου ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ ἱερῷ ναῶ τῶν Ἀθηνῶν, ἔφαλε τὴν Α' Στάσιν τῆς Ἀκολουθίας τοῦ Ἀκαθίστου.

— Τῆς 31ης ἐπεθεώρησε τοὺς ἱερούς ναοὺς Ἁγίου Νικολάου Φιλοπάππου, Ἁγίας Σοφίας Φυλακῶν Συγγροῦ, Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου Χαροκόπου, Ἁγίων Πάντων Καλλι-

θέας, Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος Καλλιθέας, Ἀγίου Νικολάου Καλλιθέας, Παντανάσσης Τζιτζιφιδίων καὶ Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος Λεωφόρου Συγγρού.

— Τὴν ἰδίαν ἡμέραν, ἐκπροσωπῶν τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν κ. Χρυσόστομον, παρέστη εἰς τὴν ἐν τῇ Αἰθούσῃ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας γενομένην τελετὴν ἐπὶ τῇ «Ἡμέρᾳ προσευχῆς, Ἑλλήνων Σπουδαστῶν», καθ' ἣν ὠμίλησεν ὁ καθηγητὴς τῆς Φυσικομαθηματικῆς Σχολῆς κ. Κων. Παπαϊωάννου.

* *

Ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Κερνίτσης κ. Χρυσόστομος κατὰ τὸν λήξαντα μῆνα Μάρτιον ἔλειτούργησε καὶ ὠμίλησεν εἰς διαφόρους ναοὺς τῶν Ἀθηνῶν κατὰ Κυριακὰς καὶ ἑορτάς.

— Τῇ 1ῃ Μαρτίου ἐχοροστάτησε καὶ ὠμίλησεν εἰς τὸν Ἱερὸν Ναὸν Ἁγίας Βαρβάρας Πατησίων κατὰ τὴν ἀκολουθίαν τῆς Α' στάσεως τῶν Χαιρετισμῶν τῆς Θεοτόκου.

— Τῇ 2ᾷ Μαρτίου προέστη ἐν τῷ Β' Νεκροταφείῳ Ἀθηνῶν τοῦ ὑπὸ τοῦ Δήμου Ἀθηναίων τελεσθέντος μνημοσύνου καὶ ὠμίλησεν ἐπικαιρῶς.

— Τῇ 8ῃ Μαρτίου ἐχοροστάτησε καὶ ὠμίλησεν εἰς τὸν Ἱερὸν Ναὸν Ἀγίου Νικολάου—Καλλιθέας κατὰ τὴν ἀκολουθίαν τῆς Β' στάσεως τῶν Χαιρετισμῶν τῆς Θεοτόκου.

— Τῇ 10ῃ Μαρτίου ἐντολῇ τοῦ Μακαριωτάτου μετέβη εἰς Χίον καὶ προέστη τοῦ ἐτήσιου μνημοσύνου τοῦ πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος Μητροπολίτου Χίου κυροῦ Παντελεήμονος.

— Τῇ 15ῃ Μαρτίου ἐχοροστάτησε καὶ ὠμίλησεν εἰς τὸν Ἱερὸν Ναὸν Ἀγίου Παντελεήμονος Ἀχαρνῶν κατὰ τὴν ἀκολουθίαν τῆς Γ' στάσεως τῶν Χαιρετισμῶν τῆς Θεοτόκου.

— Τῇ 17ῃ Μαρτίου παρέστη, ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Μακαριωτάτου, εἰς τὸ ἐν τῷ Παρνασσῷ τελεσθὲν φιλολογικὸν μνημόσυλον τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Χίου κυροῦ Παντελεήμονος.

— Τῇ 21ῃ Μαρτίου προήδρευσε συνεδρίας τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου.

— Τῇ 22ᾷ Μαρτίου ἐχοροστάτησε καὶ ὠμίλησεν εἰς τὸν Ἱερὸν Ναὸν Ἀγίου Νικολάου Ἀχαρνῶν κατὰ τὴν ἀκολουθίαν τῆς Δ' στάσεως τῶν Χαιρετισμῶν τῆς Θεοτόκου.

— Τῇ 28ῃ Μαρτίου παρέστη ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Μακαριωτάτου εἰς τὴν τελετὴν τῆς ἐγκαινιάσεως τῆς νέας Λεωφόρου Ἰλισσοῦ καὶ ἐτέλεσε τὸν ἀγιασμόν.

— Τῇ 31ῃ Μαρτίου παρέστη ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Μακαριωτάτου εἰς τὸ ἐν τῷ Νικαίᾳ Ἱερῷ Ναῷ τοῦ Ἀγίου Ἰακώβου Ὁρθοδόξων Ἀρμενίων τελεσθὲν μνημόσυλον τοῦ πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος ἐν Βηρηττῷ Πατριάρχου τοῦ Μεγάλου Οἴκου τῆς Κιλικίας Ζαρέ τοῦ Α'.

* *

Ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Ἀχαΐας κ. Παντελεήμων κατὰ μῆνα Μάρτιον ἔλειτούργησε καὶ ἐκήρυξε τὸν θ. λόγον εἰς διαφόρους Ἱ. Ναοὺς τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς.

— Τῇ 7ῃ Μαρτίου προέστη τῆς ἀκολουθίας τῶν Χαιρετισμῶν καὶ ὠμίλησεν εἰς τὸν Ἱ. Ναὸν Ἀγ. Νικολάου Πευκακίων.

— Τῇ 2ᾷ τοῦ ἰδίου μηνὸς προέστη τοῦ μνημοσύνου τοῦ τελεσθέντος ὑπὸ τοῦ Δήμου Ἀθηναίων ἐν τῷ Γ' Νεκροταφείῳ Ἀθηνῶν.

— Τῇ 8ῃ Μαρτίου ἀδεία τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου ἐχειροτόνησε εἰς διάκονον τὸν Δημήτριον Ἀγγελίδην ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ Ἀγ. Ἀρτεμίου Γούβας.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ προέστη τῆς ἀκολουθίας τῶν Χαιρετισμῶν καὶ ὠμίλησεν εἰς τὸν Ἱ. Ναὸν Μεταμορφώσεως Βύρωνος.

— Τῇ 10ῃ Μαρτίου ἐχειροτόνησε εἰς πρεσβύτερον τὸν Δημήτριον Ἀγγελίδην ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ Ταξιαρχῶν Πύλης Ἀγοράς.

— Τῇ 15ῃ τοῦ ἰδίου μηνὸς ἐχειροτόνησε εἰς διάκονον ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ Ἱ. Μονῆς Πεντέλης, ἐντολῇ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου, τὸν ἐκ τῶν ἀδελφῶν αὐτῆς μοναχὸν κ. Δαμιανὸν Μούτσην.

Τῇ ἰδίᾳ ἡμέρᾳ προέστη τῆς ἀκολουθίας τῶν Χαιρετισμῶν ἐν τῷ Ἱδρύματι τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς «Ἀσύλου Ἀγ. Ἀνδρέου Νέας Σμύρνης» καὶ ὠμίλησε καταλλήλως.

— Τῇ 16ῃ Μαρτίου προήδρευσε Συνεδρίας τῆς Ἐφορείας τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ὁρφανοτροφείου Βουλαγαμενίας.

— Τῇ 22ᾷ τοῦ ἰδίου μηνὸς προέστη τῇ ἀκολουθίας τῶν Χαιρετισμῶν εἰς Ἱ. Ναὸν Ἀγ. Κωνσταντίνου Γλυφάδας καὶ ὠμίλησε καθ' αὐτήν.

— Τῇ 25ῃ Μαρτίου συμμετέσχε εἰς τὴν γενομένην δοξολογίαν ἐπὶ τῇ Ἑθνικῇ Ἑορτῇ ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ Ἀθηνῶν.

— Τῇ 26ῃ τοῦ ἰδίου μηνὸς ἐτέλεσε Δοξολογίαν καὶ προσεφώνησε καταλλήλως ἐπὶ τῇ ἀφίξει τῶν ὁμογενῶν ἐξ Ἀμερικής τῆς ὁργανώσεως ΑΧΕΠΑ, διαβιβάσας τὰς εὐχὰς τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου.

Τῇ ἰδίᾳ ἡμέρᾳ ὠμίλησεν εἰς συγκέντρωσιν ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ Ἀγ. Ἰωάννου Γαργαρέτας.

Τῇ ἰδίᾳ ἡμέρᾳ ἐξεπροσώπησε τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον εἰς Δεξίωσιν δοθεῖσαν ἐν τῷ Ξενοδοχείῳ «Βασιλεὺς Γεώργιος» ὑπὸ τοῦ Ὑφυπουργοῦ κ. Γεροκωστοπούλου πρὸς τιμὴν τῶν ὁμογενῶν ΑΧΕΠΑΝΣ.

— Τῇ 29ῃ Μαρτίου συμμετέσχε εἰς τὴν ἀκολουθίαν τῶν Χαιρετισμῶν ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ τῆς Μητροπόλεως.

Διορθόδοξος Λειτουργία.

Τῇ Κυριακῇ, 17ῃ Μαρτίου, ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τῶν ἑορτῶν τῆς Ἑκατονταετηρίδος τῆς Δυναστείας καὶ τοῦ συνεχιζομένου ἑορτασμοῦ τῆς χιλιετηρίδος τοῦ Ἀγίου Ὁρους, ἐτέλεσθη ἐν τῷ Ἱ. Μητροπολιτικῷ Ναῷ Ἀθηνῶν Διορθόδοξος Λειτουργία, λειτουργοῦντος τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χρυσόστομου, συμπαραστατομένου ὑπὸ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Ρόδου κ. Σπυριδωνοῦ καὶ Καρπάθου κ. Ἀποστόλου. Τὴν μεγαλειώδη ταύτην τελετὴν παρακολούθησαν αἱ Α.Α.Μ.Μ. οἱ Βασιλεῖς μετὰ τῶν μελῶν τῆς Βασιλικῆς Οἰκογενείας, τὰ μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ παρεπιδημοῦντες Ἀρχιερεῖς, ὁ Πρωθυπουργὸς καὶ τὰ μέλη τῆς Κυβερνήσεως, ἀντιπροσωπεῖται τοῦ Στρατοῦ, τῶν Πνευματικῶν Ἰδρυμάτων καὶ τοῦ Διπλωματικοῦ Σώματος, ξένοι ὀρθόδοξοι Φοιτηταὶ καὶ πλῆθος κόσμου.

Κατὰ τὴν Θεῖαν Λειτουργίαν ἀνεγνώσθη ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Λαοδικείας κ. Μαξίμου μῆνυμα τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχεῦ, ἀπητήνησε δὲ δι' ὀλίγων ὁ ἐκπρόσωπος τῆς Ἱ. Κοινότητος τοῦ Ἀγίου Ὁρους. Ἡ Α.Θ.Μ. ὁ Βασιλεὺς, ὡς μόνος ἐν τῷ κόσμῳ Ὁρθόδοξος Βασιλεὺς, ἀπήγγειλε τὸ Σῆμα τῆς Πίστewς.

Προσκύνησις τοῦ Τιμίου Ξύλου.

Τῇ 18ῃ Μαρτίου ἤρχισεν ἐν τῷ Ἱ. Μητροπολιτικῷ Ναῷ ἡ προσκύνησις τοῦ Τιμίου Ξύλου, τὸ ὁποῖον προσεκομίσθη εἰς Ἀθήνας ἐκ τῆς Ἱ. Μονῆς Ξηροποτάμου Ἀγίου Ὁρους. Τὸ Τίμιον Ξύλον παρέμεινεν ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ τῆς Μητροπόλεως μέχρι τῆς 22ας Μαρτίου καὶ ἐν συνεχείᾳ μετεφέρθη εἰς Ρόδον, ὅπου ἐξετέθη εἰς προσκύνησιν. Τῇ 26ῃ ἐκομίσθη ἐκ νέου εἰς Ἀθήνας καὶ συνεχίσθη ἡ προσκύνησις.

Τῇ 22ᾷ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς, χοροστατοῦτος τοῦ Μακαρ. Ἀρχιεπισκόπου κ. Χρυσόστομου, παρισταμένον ὄλον τῶν μελῶν τῆς Ἱ. Συνόδου, ἐψάλλησαν εἰς τὸ Ἱ. Ναὸν τῆς Μητροπόλεως οἱ Χαιρετισμοὶ τοῦ Σταυροῦ ἐνώπιον τοῦ Τιμίου Ξύλου. Τοὺς Χαιρετισμοὺς ἔψαλλεν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Σπάρτης κ. Κυπριανός. Ἐπ' εὐκαιρίᾳ ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χρυσόστομος ἀπηύθυνεν πρὸς τὸ χριστεπώνυμον πλήρωμα τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς τὸ κάτωθι μῆνυμα:

«Ὡς ταπεινὸς Ποιμενάρχης τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν αἰσθάνομαι ἱερὰν ὑποχρέωσιν νὰ συγχαρῶ ἐγκαρδίως τὸ χριστεπώνυμον πλήρωμα τῆς ἡμετέρας Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ ἅπαντας τοὺς ἐξ ἐπαρχιῶν χριστιανοὺς, οἵτινες ἀπὸ τῆς παρελθούσης Δευτέρας μέχρι τῆς σήμερον ἐν ἀκρα εὐλαβείᾳ προσήλθον καὶ ἐξακολούθηον νὰ προσέρχωνται εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν τῶν Ἀθηνῶν πρὸς προσκύνησιν τοῦ Τιμίου Ξύλου τοῦ Ζωοποιοῦ Σταυροῦ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ, τὸ ὁποῖον προσεκομίσθη εἰς τὰς Ἀθήνας ἐκ τῆς ἐν Ἀγίῳ Ὁρεῖ Ἱερᾶς Μονῆς Ξηροποτάμου τὴν νύκτα τῆς παρελθούσης Κυριακῆς τῆς Σταυροπροσωνήσεως.

Ἡ ἐπὶ ὀλοκλήρους ὄραξ ἐν υπαίθρῳ ἀναμονὴ τῶν χιλιάδων χριστιανῶν ἔξωθι τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ, ἵνα διὰ τῆς δημοσυνημένης σειρᾶς προσωνήσωσι οὗτοι τὸ Τίμιον Ξύλον, ἀποτελεῖ θέαμα ἀκρῶς συγκινητικὸν καὶ εὐλογη-

μένον, εἶναι δὲ τοῦτο δεῖγμα τῆς μεγάλης πίστεως τοῦ εὐσεβοῦς Ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ τῆς εὐλαβείας αὐτοῦ πρὸς τὰ ἄγια καὶ ἱερά τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἡμῶν κειμήλια.

Ἐγκωμιάζοντες δικαίως καὶ καθηκόντως τὴν πίστιν καὶ τὴν εὐλάβειαν τοῦ χριστιανισμοῦ πληρώματος καὶ τῶν εὐλαβεστάτων προσκωνητῶν Κληρικῶν, δεόμεθα τοῦ ἐν τῷ Σταυρῷ ὑψιασθέντος Σωτῆρος Χριστοῦ, ὅπως διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ Τιμίου καὶ Ζωοποιοῦ Σταυροῦ χαρίζη εἰς τοὺς εὐλαβεῖς Αὐτοῦ προσκωνητὰς ὕψειαν, φωτισμὸν καὶ πᾶσαν ἐνίσχυσιν εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς καὶ τῆς ψυχικῆς αὐτῶν σωτηρίας.

Καθῆκον ἐπίσης ἐπιτελοῦντες ἐκφράζομεν θερμὰ εὐχαριστίας πρὸς τὴν Ἱερὰν Κοινότητα τοῦ Ἁγίου Ὁρους, τὴν εὐδοκίησαν νὰ καθαρίσῃ τοὺς εὐλαβεῖς Ὁρθοδόξους Χριστιανούς διὰ τῆς ἀποστολῆς εἰς προσκνήσῃν μέρους τοῦ Τιμίου καὶ Ζωοποιοῦ Σταυροῦ».

Ἀκολουθία τῶν Χαιρετισμῶν.

Τῆ 1η Μαρτίου, κατὰ τὴν Ἀκολουθίαν τῶν Χαιρετισμῶν (Α' Στάσις) ἐχοροστάτησαν: ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος κ. Χρυσόστομος εἰς τὸν Ἱερὸν Ναὸν τῆς Μητροπόλεως, οἱ Σεβ. Μητροπολίται Μαρωνείας κ. Τιμόθεος εἰς Ἱερὸν Ναὸν Προφήτου Ἡλίας Παγκρατίου, Διδυμοτείου κ. Κωνσταντίνος εἰς Ἱ. Ν. Ἀγ. Ἰωάννου Γαργαρέττας, Παραμυθίας κ. Τίτος εἰς Ἱ. Ν. Ἀγ. Παντελεήμονος Ἀχαρνῶν, πρῶν Ἡλείας κ. Ἀντώνιος εἰς Ἱ. Ν. Κοιμήσεως Θεοτόκου Παλ. Φαλήρου, πρῶν Θηβῶν κ. Πολύκαρπος εἰς Ἀγ. Γεώργιον Ἀκαδημίας Πλάτωνος, πρῶν Λήμων κ. Βασίλειος εἰς Ἱ. Ν. Κοιμ. Θεοτόκου Ν. Φιλοθέης, Ἀργυροκάστρου κ. Παντελεῖμον εἰς Ἱ. Ν. Ἀγίου Ἐλευθερίου Ἀρεῶς, πρῶν Πάφου κ. Φώτιος εἰς Ἱ. Ν. Ἀγ. Χαραλάμπους Πολυγώνου καὶ οἱ Θεοφ. Ἐπίσκοποι Θαυμακοῦ κ. Χρυσόστομος εἰς Ἱ. Ν. Ἀγ. Νικολάου Χαλανδρίου, Κερνίτσης κ. Χρυσόστομος εἰς Ἱ. Ν. Ἀγ. Νικολάου Πευκακίων, Ὠσαύτως ἐχοροστάτησαν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Πατάρων κ. Μελέτιος εἰς Ἱ. Ν. Ἀγ. Ἀναργύρων Ν. Ἰωνίας καὶ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης πρῶν Καναδᾶ κ. Ἀνατόλιος εἰς Ἱ. Ν. Ἀγ. Θωμᾶ Ἀμπελοκήπων.

— Τῆ 8η Μαρτίου (Β' Στάσις) ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος κ. Χρυσόστομος εἰς Ἱ. Ν. Ἀγ. Σπυριδῶνος Σταδίου, οἱ Σεβ. Μητροπολίται Ζακύνθου κ. Ἀλέξιος εἰς Ἱ. Ν. Ἀγ. Τριάδος Ἀμπελοκήπων, Μαρωνείας κ. Τιμόθεος εἰς Ἱ. Ν. Ζωοδόχου Πηγῆς Ἀκαδημίας, Ἐλασσῶνος κ. Ἰάκωβος εἰς Ἱ. Ν. Ἀγίου Νικολάου Κ. Πατησίων, Διδυμοτείου κ. Κωνσταντίνος κ. Ἰωακείμ εἰς Ἱ. Ν. Ἀγίου Φωτεινῆς Ν. Σμύρνης, Παραμυθίας κ. Τίτος εἰς Ἱ. Ν. Φυλακῶν Ἀβέρωφ, Καστορίας κ. Δωρόθεος εἰς Ἱ. Ν. Μητροπόλεως Ἀθηνῶν, πρ. Ἡλείας κ. Ἀντώνιος εἰς Ἱ. Ν. Κοιμήσ. Θεοτόκου Παλ. Φαλήρου, πρ. Θηβῶν κ. Πολύκαρπος εἰς Ἱ. Ν. Προφ. Δανιὴλ Βοτανικοῦ, πρ. Πάφου κ. Φώτιος εἰς Ἱ. Ν. Ἀγ. Παρασκευῆς Ν. Σμύρνης, Ἀργυροκάστρου κ. Παντελεῖμον εἰς Ἱ. Ν. Ἀγ. Νικολάου Πευκακίων καὶ οἱ Θεοφ. Ἐπίσκοποι Θαυμακοῦ κ. Χρυσόστομος εἰς Ἱ. Ν. Ἀγ. Φιλοθέης τοῦ ὁμωνύμου προσαστείου, Κερνίτσης κ. Χρυσόστομος εἰς Ἱ. Ν. Ἀγ. Νικολάου Καλλιθέας καὶ Ἀχαΐας κ. Παντελεῖμον εἰς Ἱ. Ν. Μεταμορφώσεως Σωτῆρος Βύρωνος,

— Τῆ 15η Μαρτίου, κατὰ τὴν Γ' Στάσιν τῶν Χαιρετισμῶν, ἐχοροστάτησαν ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος εἰς Ἱ. Ν. Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος (Ἅγιος Σώστης) Λεωφ. Συγγροῦ, οἱ Σεβ. Μητροπολίται Δράμας κ. Φίλιππος εἰς Ἱ. Ν. Ἀγ. Λουκᾶ Πατησίων, Ζακύνθου κ. Ἀλέξιος εἰς Ἱ. Ν. Ζωοδ. Πηγῆς Ἀκαδημίας, Διδυμοτείου κ. Κων/νος εἰς Ἱ. Ν. Ἀγ. Γεωργίου Κυψέλης, Μηθύμνης κ. Κωνσταντίνος εἰς Ἱ. Ν. Ἀγ. Παύλου ὁδοῦ Ψαρρῶν, πρ. Θηβῶν κ. Πολύκαρπος εἰς Ἱ. Ν. Ἀγ. Πολυκάρπου Βοτανικοῦ, πρ. Λήμων κ. Βασίλειος εἰς Ἱ. Ν. Κοιμήσεως Θεοτόκου Καισαριανῆς, πρ. Πάφου εἰς Ἱ. Ν. Ἀγ. Νικολάου Καλλιθέας, Τιβεριάδος κ. Ἀνατόλιος εἰς Ἱ. Ν. Ἀγ. Βαρβάρης Καλλιθέας, Ἀργυροκάστρου κ. Παντελεῖμον εἰς Ἱ. Ν. Κοιμή-Θεοτόκου Παλ. Φαλήρου καὶ οἱ Θεοφ. Ἐπίσκοποι Θαυμακοῦ κ. Χρυσόστομος εἰς Ἱ. Ν. Μεταμορφώσεως Σωτῆρος Μοσχάτου, Κερνίτσης εἰς Ἱ. Ν. Ἀγ. Παντελεῖμονος Ἀχαρνῶν καὶ Ἀχαΐας εἰς Ἱ. Ν. Ἀσύλου Ἀγ. Ἀνδρέου Ν. Σμύρνης. Ὠσαύτως ἐχοροστάτησαν εἰς Ἱ. Ν. Μητροπόλεως ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Σπάρτης κ. Κυπριανός, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἐλασσῶνος κ. Ἰάκωβος εἰς Ἱ. Ν. Ἀγ. Νικολάου Πευκακίων, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἐλευθερουπόλεως κ. Ἀμβρόσιος εἰς Ἱ. Ν. Ἀγ. Κωνσταντίνου Ὀμοσίας καὶ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Πατάρων κ. Μελέτιος εἰς Ἱ. Ν. Ἀγ. Γεωργίου Ν. Ἰωνίας.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

Ἡ περὶ τὸν Μακαριώτατον Πατριάρχην Ἱεροσολύμων κ. Βενέδικτον Ἱερά Συνόδου τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων προήγαγεν εἰς τὸν Ἐπισκοπικὸν βαθμὸν τοὺς κάτωθι 3 Ἀρχιμανδρίτας τοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων καὶ Ἀγιοταφίτας, λαβόντας τὸν τίτλον τοῦ Ἀρχιεπισκόπου:

Τὸν Γέροντα Ἀρχιγραμματέα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Ἀρχιμανδρίτην κ. Βασίλειον Βαλάσκαν εἰς Ἀρχιεπίσκοπον Ἰορδάνου· τὸν Ἀρχιμανδρίτην κ. Διόδωρον εἰς Ἀρχιεπίσκοπον Ἱεραπόλεως καὶ τὸν Ἀρχιμανδρίτην κ. Χρῦσανθον Λυμπέρην εἰς Ἀρχιεπίσκοπον Ἐλευθερουπόλεως.

ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ἐν Ρώμῃ συνεχίζονται αἱ ἐργασίαι τῶν συνοδικῶν ἐπιτροπῶν διὰ τὴν ἐπεξεργασίαν τῶν σχεδίων τῶν διαφόρων θεμάτων, ἅτινα ἐξετάζονται ὑπὸ τῆς Β' ἐν Βατικανῷ Ρωμαιοκαθολικῆς Συνόδου.

— Οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ τῆς Ὀλλανδίας προσέφεραν εἰς τὸν Πάπαν Ἰωάννην ΚΓ' τὸ ποσὸν τῶν 400 χιλιάδων ὀλλανδικῶν φιορινίων διὰ τὰς δαπάνας τοῦ εἰς Ρώμην ταξιδίου τῶν πτωχῶν ἐπισκόπων, οἵτινες μετέσχον τῶν ἐργασιῶν τῆς ρωμαιοκαθολικῆς συνόδου.

— Ὁ γαλλικὸς σύλλογος ρωμαιοκαθολικῶν φοιτητῶν διωργάνωσεν ἐν Παρισίοις κατὰ τὸν παρελθόντα Φεβρουάριον ἔθνικὸν συνέδριον, τοῦ ὁποίου μετέσχον πλέον τῶν 2000 φοιτητῶν. Θέμα τοῦ συνεδρίου ἦτο «ὁ Χριστιανὸς ἄνθρωπος».

— Ὁ Πάπας Ἰωάννης ΚΓ' ἐδέχθη εἰς ἀκρόασιν τὰ μέλη τῆς συνελεύσεως τῆς διεθνούς διὰ τὴν εὐρωπαϊκὴν ἡμέραν τοῦ σχολείου ἐπιτροπῆς, πρὸς τὰ ὁποῖα ἐτόνισε τὴν σπουδαιότητα τῆς παιδείας διὰ τὴν μόρφωσιν τῆς συνειδήσεως τῶν νέων ὡς πρὸς τὴν μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων ἀδελφοσύνην.

— Ἡ «Ἐνωσις τῶν ρωμαιοκαθολικῶν καλλιτεχνῶν τῆς Ἰταλίας» ὀργάνωσεν ἐν Μιλάνῳ συνέδριον τῶν ἰταλῶν καλλιτεχνῶν. Κατὰ τὸ συνέδριον τούτων ἐξητάσθησαν τρία θέματα: «Ἡ πνευματικὸς τῆς τέχνης», «Ἡ προσωπογραφικὴ τέχνη τῆς τελευταίας δεκαετίας» καὶ «Ἡ σύγχρονος ἱερά ἀρχιτεκτονικὴ τέχνη ἐν Ἰταλίᾳ».

— Ὁ Πάπας Ἰωάννης ΚΓ' ἠὐχαρίστησε τὸν κ. Κροῦστσεφ διὰ τὸ συγχαρητήριο τηλεγράφημα, τὸ ὁποῖον τῷ ἀπέστειλεν ἐπὶ τῇ ἀπονομῇ εἰς τὸν Πάπαν τοῦ βραβείου «Μπαλζάν» διὰ τὴν εἰρήνην.

— Τὴν 7ην Μαρτίου ὁ Πάπας Ἰωάννης ΚΓ' προήγαγε τὸ ἐν Ρώμῃ διεθνὲς κολλέγιον «Ἀντζελικουμ» τῶν Δομινικανῶν εἰς πανεπιστήμιον.

— Ἡ ἐπὶ τῆς ἐνώσεως τῶν Χριστιανῶν γραμματεῖας προεδρευομένη ὑπὸ τοῦ καρδινάλιου Μπέα, ἀπέφασκε τὴν ἴδρυσιν τοιμῶν διὰ τὰς Ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολῆς καὶ τὸν Προτεσταντισμόν. Ὑπογραμματεὺς διὰ τὰς κατ' Ἀνατολὰς Ἐκκλησίας ἐποποθετήθη, ὁ πατὴρ Πέτρος Ντυπρέ, τοῦ τάγματος τῶν Λευκῶν Πατέρων, καθηγητῆς τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἱερατικῆς σχολῆς τῆς Ἁγίας Ἄννης.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἱερά Μητρόπολις Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰ ἄρθρα 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/1940 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», ὡς ἐτροποιοῦνται καὶ διὰ μεταγενεστέρων Νομοθετικῶν Διαταγμάτων, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακέρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πληρῶσιν τῶν κενῶν Ἐφημεριακῶν θέσεων τῶν Ἱερῶν Ναῶν 1) «Ἅγιος Νικόλαος Ἀγίου Νικολάου Κατούνης, 2) «Ἅγιος Κωνσταντίνος» Αὐλακίου, 3) «Ἅγιος Ἀθανάσιος» Βάρνακα, 4) «Ἅγιος Γεώργιος» Βάτου, 5) «Ἀποτομὴ Κεφαλῆς Τιμίου Προδρόμου» Κάμπου Ἀναλήψεως, 6) «Μεταμόρφωσις τοῦ Σωτῆρος» Κοκκινοβρύσεως, 7) «Τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου» Μεγαδένδρου, 8) «Κοίμησις τῆς Θεοτόκου» Ξηρακιάς καὶ 9)

ΠΡΑΞΙΣ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Ἔπ' ἀριθ. 57 τῆς 26 Μαρτίου 1963

Περὶ χορηγήσεως ἀπὸ 1 Ἀπριλίου 1963 εἰς τοὺς Ἐφημερίους τοὺς μισθοδοτούμενους κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Α.Ν. 536)1945 εἰδικῶν ἐπιδομάτων.

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

Λαβὸν ὑπ' ὄψιν:

1) Τὰς διατάξεις τῆς παρ. 4 τοῦ ἀρθρου 21 τοῦ Α.Ν. 1502)1950 «περὶ ρυθμίσεως τῶν ἀποδοχῶν τῶν τακτικῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν», 2) τὴν κυβερνητικὴν ἀπόφασιν ὅπως, μέχρι τῆς ἀνασυντάξεως τῶν περιουσιακῶν πραγμάτων τῆς Ἐκκλησίας, ἢ ἡ Ἱεραρχία ἀνέθεσεν εἰς εἰδικὴν ἐπιτροπὴν καὶ δι' ἧς θὰ ἐπέλθῃ ἡ αὐξήσις τῶν πόρων τῆς Ἐκκλησίας εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν πρὸς τὰς ἰδίας τῆς ἀνάγκας, τὸ Κράτος συνείση τὴν ἀπὸ τοῦ 1945, τὸ πρῶτον εἰσαχθεῖσαν, ἐνίσχυσιν αὐτοῦ πρὸς συμπλήρωσιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν πόρων, 3) τὴν ἀνάγκην ὅπως ἐνίσχυθῇ ὁ Ἐφημεριακὸς κλῆρος εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν βιοτικῶν αὐτοῦ ἀναγκῶν, 4) σχετικὴν εἰσῆγησιν τοῦ ἐπὶ τῆς Παιδείας Ὑπουργοῦ καὶ τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Ὑφυπουργοῦ ὅπως γίνῃ ἀποδεκτὴ ἡ ἀπὸ 4 Φεβρουαρίου 1963 εἰσῆγησις τῆς Σεπτῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, καθορίζουσα τὴν εἰσφορὰν τῆς Ἐκκλησίας εἰς δραχμὰς 65.300.000 ἐξ ὧν τὰ 15.000.000 ἐκ φορολογίας ἐπὶ τοῦ κηροῦ, καὶ τὴν συμπληρωματικὴν ἐνίσχυσιν τῆς Πολιτείας εἰς δραχμὰς 114.000.000, ἀποφασίζε:

Τὴν ἀπὸ 1 Ἀπριλίου 1963 χορήγησιν εἰς τοὺς Ἐφημερίους τοὺς μισθοδοτούμενους δυνάμει τῶν διατάξεων τοῦ Α.Ν. 536)1945 εἰς βᾶρος τοῦ χρηματιστικοῦ (λογισμοῦ) «Κεφάλαια πρὸς πληρωμὴν μισθῶν Ἐφημεριακοῦ Κλήρου».

1. Μηνιαίου ἐπιδόματος ἐκ δραχμῶν τριακοσίων (300) καταβαλλομένου ὑφ' οὗς ὄρους καὶ προϋποθέ-

«Ἁγιος Γεώργιος Χουνίτης, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ Νόμων τοῦ Κράτους προβλεπόμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως ἐν τῷ Δελτίῳ «Ἐκκλησία» ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα πιστοποιητικά.

Ἐν Μεσολογγίῳ τῆ 8ῃ Μαρτίου 1963

Ὁ Τοποτηρητὴς

† Ὁ Ἄρτης Ἰγνάτιος

Ἱερὰ Μητρόπολις Καλαβρυτῶν καὶ Αἰγιαλείας

Στερουμένης τῆς ἐνορίας Ἄνω Βλασίας τακτικοῦ Ἐφημερίου καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσιν τὴν θέσιν ταύτην καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα καὶ κανονικὰ προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ περιοδικὸν «Ἐκκλησία», ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθρου 48 τοῦ ἀναγκαστικοῦ Νόμου 2200 «περὶ Ἱ. Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» προβλεπόμενα πιστοποιητικά, καθ' ὅσον μετὰ ταῦτα θέλωμεν προβῆ εἰς τὴν ἀνακήρυξιν τῶν ὑποψηφίων.

Αἴγιον τῆ 16ῃ Μαρτίου 1963

† Ὁ Καλαβρυτῶν καὶ Αἰγιαλείας Γεώργιος

σεις καταβάλλεται καὶ ὁ μισθὸς αὐτῶν καὶ μὴ λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν διὰ τὸν ὑπολογισμὸν τῶν ἐπιδομάτων τοῦ Ν. 3859)1958 καὶ

2. Ἐπιδόματος ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τῶν Χριστουγέννων Ἰσου πρὸς τὸν βασικὸν μισθὸν καὶ ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τοῦ Πάσχα Ἰσου πρὸς τὸ ἡμισυ τοῦ βασικοῦ μισθοῦ, καταβαλλομένου ὑφ' οὗς ὄρους καὶ προϋποθέσεις καταβάλλονται τ' ἀντίστοιχα ἐπιδόματα εἰς τοὺς τακτικὸς δημοσίους ὑπαλλήλους.

Ὁ Πρόεδρος Ὁ Ἀντιπρόεδρος Τὰ Μέλη
Ἀκριβὲς Ἀντίγραφον

Ἐν Ἀθήναις τῆ 29 Μαρτίου 1963

Ὁ Γραμματεὺς τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου

Ι. ΠΑΠΑΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ

(Ἐφημ. τῆς Κυβερνήσεως τῆς 30/3/63, ἀρ. φύλλου 39)

« Ε Κ Κ Λ Η Σ Ι Α »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

† Ὁ Καλαβρυτῶν καὶ Αἰγιαλείας ΓΕΩΡΓΙΟΣ

† Ὁ Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης ΚΥΠΡΙΑΝΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ Κ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Ναῶν Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν:

Δρχ. 50, 75, 100 ἐτησίως.

Λοιπῶν Ναῶν Ἐπικρατείας: Δρχ. 30 ἐτησίως.

Ἐξωτερικοῦ: δολλάρια 3.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Θεοδοσίου Σπεράντσα, Χριστὸς Ἀνέστη.

Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Χρυσοστόμου, Μήνυμα πρὸς τὴν σπουδάζουσαν νεότητα.

Ὁ ἑορτασμὸς τῆς χιλιετηρίδος τοῦ Ἁγίου Ὁρους: Β' ἐν Θεσσαλονίκῃ.

Σεβ. Μητροπολίτου Σάμου καὶ Ἱκαρίας κ. Εἰρηναίου, Ἡ Ὁρθοδοξία ὡς ἐκπολιτιστικὴ πορεία τῆς ἀνθρωπότητος.

Σεβ. Μητροπολίτου Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης κ. Κυπριανοῦ, Ἡ Βυζαντινὴ Μουσικὴ ἐν τῇ Θεῷ Λατρείᾳ.

Θεοφ. Ἐπισκόπου Θαυμακοῦ κ. Χρυσοστόμου, Ναὶκὰ τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν (Συνέχεια).

Βασιλείου Ἰωαννίδου, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἡ Β' Σύνοδος τοῦ Βατικανοῦ. Πρώτη περίοδος: 11 Ὀκτωβρίου — 8 Δεκεμβρίου 1962 (Συνέχεια).

Μάρκου Α. Σιώτου, Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ὁ Χριστιανὸς καὶ ἡ ἐξερεύνησις τοῦ διαστήματος (Συνέχεια).

Παρατηρήσεων Στήλη.

Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά.

Προκηρύξεις ἐκλογῆς ἱερέων.

Πράξις Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου.

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, Ἰασιῶν 1 (Μονὴ Πετράκη). Τηλ. 710.734.